

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ประภาศรี พิทอนวอน

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

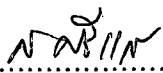
สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณิพนธ์ของ ประภาศรี พิทอนวอน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

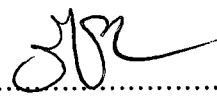
คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

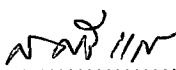

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

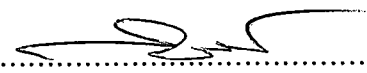

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์)

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

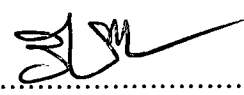

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่... 4 ...เดือน... กรกฎาคม... พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลักคุษฎีนิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้าความรู้ ตลอดจนให้แนวคิดให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สพลณภัทร์ ศรีแสนยงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งนี้ให้เหมาะสมและสมบูรณ์ขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข ประธานและกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ส่งผลให้งานนิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร และขอบพระคุณ ดร. วสันต์ นาวเหนียว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการอนุญาตให้ใช้สถานที่ และกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยบูรพาที่เห็นความสำคัญของการศึกษา โดยการให้การศึกษาค้นคว้าคุษฎีนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อจันทร์ และคุณแม่จันทร์เที่ยง พิทอนวอน ที่ได้เลี้ยงดูและให้การศึกษามุ่งมั่นจนกระทั่งถึงความสำเร็จในวันนี้ และขอขอบคุณบุคคลในครอบครัวทุก ๆ คน ที่คอยให้กำลังใจเป็นอย่างดีในระหว่างการทำวิจัย รวมถึงขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ซึ่งเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบูรพาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ ความเมตตา แก่ผู้วิจัยด้วยดีมาตลอดจนสามารถทำงานวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จ

ประกาศรี พิทอนวอน

52810032 : สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ด. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร /ครูผู้สอน/ การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา

ประกาศรี พิทอนวอน : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาสำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (THE DEVELOPMENT OF A TEACHER TRAINING COURSE FOR SCHOOLS IN CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 USING THE ASEAN CURRICULUM SOURCEBOOK) คณะกรรมการควบคุมคุรุวิชาชีพ: วิจิต สุรัตน์เรืองชัย, กศ.ด., สพลณภัทร ศรีแสนรงค์, ศษ.ด. 190 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 2) เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรม 3) เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรม 4) เพื่อประเมินเจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมต่อประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ 2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และ 3) แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ คือ มีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบ และมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)
2. ความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)
4. เจตคติต่อประชาคมอาเซียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$)

52810032: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTIONS; Ed.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTIONS)

KEYWORDS: CURRICULUM DEVELOPMENT/ TEACHERS/ USING THE ASEAN CURRICULUM SOURCEBOOK IN SCHOOL

PRAPASRI PITORNWORN: THE DEVELOPMENT OF A TEACHER TRAINING COURSE FOR SCHOOLS IN CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 USING THE ASEAN CURRICULUM SOURCEBOOK ADVISORY COMMITTEE VICHIT SURATREUNGCHAI, Ed.D., SAPONNAPAT SRISANGYONG. Ph.D. 190 P. 2016.

The objectives of this research were; 1) to develop a teacher training course for schools in Chonburi Primary Educational Service Area Office 1 using the ASEAN Curriculum Sourcebook; 2) To assess the knowledge of the teachers who attended the training course; 3) To evaluate the ability to design the learning units of the teachers who attended the training course; and 4) To evaluate the attitudes of the teachers who attended the training towards ASEAN Community. The populations were 33 teachers in Chonburi Primary Educational Service Area Office 1 in 2015.

The research instruments were; 1) a set of test on using ASEAN Curriculum Sourcebook in schools; 2) curriculum design ability assessment, and 3) Attitudes assessment towards ASEAN Community. The statistics used were mean, standard deviation, and t-test dependent sample

The research results were that;

1. The Developed Teacher Training Course was effective, its component were well aligned and was considered highest appropriate ($\bar{X} = 4.62$)
2. The knowledge of the efficacy of the participants after the training was higher than before attending the training course at statistical significance level of .05
3. Overall result of learning units design was at the best level. There is an average of 4.38;
4. The ability of designing the learning unit was at high level ($\bar{X} = 4.38$)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
ขอบเขตการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิดและทฤษฎีหลักสูตร.....	17
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	30
หลักสูตรอาเซียน: ASEAN Curriculum Sourcebook.....	38
แนวคิดและกระบวนการฝึกอบรม.....	43
ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่	56
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ.....	63
ประชาคมอาเซียน	72
หน่วยการเรียนรู้	80
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	86
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม.....	93
ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือวัดผล.....	98
ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้หลักสูตร.....	102
ขั้นตอนที่ 5 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร.....	106
4 ผลการวิจัย.....	108
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดในหลักสูตรฝึกอบรม.....	108
ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม.....	112
ตอนที่ 3 ผลการสร้างเครื่องมือวัดผลที่ใช้ในการฝึกอบรม.....	113
ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	114
ตอนที่ 5 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร.....	114
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	118
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	118
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	118
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	119
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	124
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	132
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	198

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	รายชื่อและตำแหน่งของผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของ โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือวัดผล..... 95
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 104
3	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวัดความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าอบรม โดยการทดสอบค่าที (<i>t</i> -test แบบ <i>t</i> -dependent) แบบคะแนนเต็ม 30..... 108
4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการออกแบบ หน่วยการเรียนรู้..... 109
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแบบวัดเจตคติ ต่อประชาคมอาเซียนของกลุ่มทดลอง 111
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร ฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาสำหรับ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 133
7	การคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (<i>IOC</i>) ในด้านความสอดคล้อง ขององค์ประกอบในหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาสำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 135
8	การคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (<i>IOC</i>) ในด้านความสอดคล้อง ข้อทดสอบกับจุดประสงค์ในหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาสำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 136
9	ค่าความยากง่าย (<i>p</i>) และค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>) ของแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ ในสถานศึกษาสำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 137

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 การคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ในด้านความสมบูรณ์ ของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถาม ในแบบวัดเจตคติ ของผู้เข้าอบรมต่อประชาคมอาเซียน.....	138
11 แสดงการคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ในด้านความสมบูรณ์ ของเนื้อหา ความเที่ยงตรง และความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบประเมินผล การออกแบบหน่วยการเรียนรู้.....	140

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	
กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1.....	10
2	
ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1.....	11
3	
รูปแบบการทดลอง.....	102

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นสมาชิกหนึ่งในสิบของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian nation หรือ ASEAN) โดยรัฐบาลไทยได้ให้ความร่วมมือกับอาเซียนในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองระดับภูมิภาคอาเซียน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียนและนโยบายของรัฐบาลไทย ดังนั้น ทุกหน่วยงานของประเทศไทยทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรและบุคลากรในองค์กรให้ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อย่างมีคุณภาพ ในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2555 รัฐบาลไทยได้จัดประชุมเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 ไว้ 8 ประการ ดังนี้ (เอกสารสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 ครั้งที่ 2, 2555)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้าและการลงทุนที่ครอบคลุมตั้งแต่การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ การอำนวยความสะดวก การตลาด การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน การพัฒนา/ปรับปรุงมาตรฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคม มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ เพื่อให้โครงสร้างพื้นฐานมีความเชื่อมโยงมีขีดความสามารถในการรองรับ และมีกฎระเบียบที่อำนวยความสะดวกทั้งการค้าและการลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีมาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือ และภาษา โดยเฉพาะใน 3 ด้าน คือ ภาคการศึกษา ภาคแรงงาน และผู้ประกอบการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน รวมทั้งสามารถปกป้องผลประโยชน์และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน เพื่อให้ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าใจและตระหนักถึงการเป็นประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างความมั่นคง เน้นสร้างความร่วมมือ สร้างพันธมิตร การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทั้งทางบก ทางทะเล รวมถึงการสร้างปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ เช่น
ฐานข้อมูล

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน เพื่อให้
เมืองมีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับสมาชิกอาเซียน ทั้งในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การลงทุน
และการค้าชายแดน

นอกจากนี้ ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 วันที่ 23-25 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ได้ให้
การรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อบรรลุประชาคม
อาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาค
อย่างยั่งยืน โดยกำหนดให้สาขาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองการสร้างประชาคม
การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายในปี พ.ศ. 2558

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งดูแลด้านการศึกษาของประเทศได้กำหนดนโยบาย
ด้านการศึกษาตามปฏิญญาชะอำ-หัวหิน เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เพื่อขับเคลื่อนการศึกษา
ในอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2558 ไว้ 5 ข้อ ดังนี้

นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้าง
ความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา
และประชาชน

นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะ
ที่เหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษา
เพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและ
เปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้ง
การพิจารณาแผนผลิตกำลังคน

นโยบายที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและ
ครู อาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน
การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนา
ระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษา
ด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและ
เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

นโยบายที่ 4 การเตรียมพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน เพื่อรองรับการก้าวสู่
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมกันด้านการศึกษา

การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา
ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชน เพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

จากนโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 7) ได้กำหนด
คุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความพร้อมในการเป็น
สมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน และสังคมโลก ดังนี้

1. ด้านความรู้

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

1.2 มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน

2. ด้านทักษะ/ กระบวนการ

2.1 ทักษะพื้นฐาน

2.1.1 สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน

1 ภาษา)

2.1.2 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

2.1.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

2.1.4 มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.2 ทักษะพลเมือง/ ความรับผิดชอบทางสังคม

2.2.1 เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.2.2 มีภาวะผู้นำ

2.2.1 เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

2.3 ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน

2.3.1 เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

2.3.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.3.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง

2.3.1 มีความสามารถในการจัดการ/ ควบคุมตนเอง

3. ด้านเจตคติ

3.1 มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ ความเป็นอาเซียน

3.2 ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน

3.3 มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน

3.4 มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี/ สันติธรรม

3.5 ยอมรับในความแตกต่างในการนับถือศาสนา

3.6 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะของเด็กไทยดังที่กล่าวมา จะเป็นคุณลักษณะที่ปรากฏในตัวตนของเด็กไทยหรือไม่ นั่น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาให้เด็กในวัยเรียนและวันก่อนเข้าสู่วัยเรียน ไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันพัฒนาเด็กไทยทุกคนให้เป็นพลเมืองอาเซียนอย่างมีคุณภาพและมีคุณลักษณะดังกล่าว 3 ประการ คือ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติให้ได้ในปี พ.ศ. 2558

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบัน ดำเนินการตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหรือหลักสูตรโรงเรียนได้เองตามความเหมาะสมของผู้เรียนและท้องถิ่น ทั้งนี้ ผู้เรียนที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาของชาติ หรือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐ ได้มีการเตรียมพร้อมเพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนในสังกัดให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนในหลากหลายรูปแบบ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นอาเซียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ ได้เสนอแนวทางให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ภายใต้กรอบ โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความพร้อมและบริบทของสถานศึกษาใน 3 ประการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 15)

1. จัดเป็นรายวิชาพื้นฐานที่บูรณาการอาเซียนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามบริบทและสภาพความพร้อมของสถานศึกษา
2. จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นอาเซียน ตามความพร้อมและจุดเน้นของสถานศึกษา
3. จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นอาเซียน ตามบริบทและสภาพความพร้อมของสถานศึกษา

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริม ปลูกฝังคุณลักษณะของเด็กไทยในอาเซียนตามบริบทและสภาพความพร้อมของสถานศึกษาได้อีกเช่นกัน จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่

ประชาคมอาเซียน และการพัฒนาเพื่อเตรียมพลเมืองให้พร้อมเข้าสู่อาเซียนของหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนาในทุกรูปแบบจะยึดเป้าหมายตามแผนแม่บทว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันของประเทศในกลุ่มอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนไว้ว่าหมายถึง การเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐานกฎระเบียบ และประชาชน ซึ่งรวมกันเป็นรากฐานที่เอื้อต่อการบรรลุผลในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่วิสัยทัศน์ของการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีองค์ประกอบหลักของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน 3 ด้าน ดังนี้

1. ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย การคมนาคม พลังงาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
  2. ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ ประกอบด้วย การเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกทางการค้า รวมทั้งการบริการและการลงทุน ข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านการขนส่งในภูมิภาคและข้อตกลงอื่น พิธีการในการข้ามพรมแดน และโครงการเสริมสร้างศักยภาพ
  3. ความเชื่อมโยงด้านประชาชน ประกอบด้วย การศึกษาและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว
- เมื่อพิจารณาในส่วนของการศึกษาตามองค์ประกอบหลักของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน จะเห็นว่าการศึกษามีส่วนเกี่ยวพันกับวัฒนธรรมรวมทั้งการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการเชื่อมโยงด้านประชาชน หรือพลเมืองของอาเซียนนั่นเอง ดังนั้นการที่รัฐบาลของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนจะพัฒนาประชาชนของตนเองเพียงฝ่ายเดียวคงเป็นไปได้ยากที่จะนำพาประชาชนของประเทศตนก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ สำนักงานเลขาธิการอาเซียน SEAMEO และ USAID รวมทั้งนักการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ จึงได้มีการร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรของอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook ภายใต้ปรัชญาขั้นพื้นฐาน การไม่แทรกแซงสิทธิมนุษยชน ยกเว้นความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของอาเซียนเพื่อการแข่งขันกับกลุ่มประเทศหรือภูมิภาคอื่น เพื่อให้เด็กอาเซียนมีบริบทของการอยู่ร่วมกัน โดยให้กระทรวงศึกษาธิการของแต่ละประเทศนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของทุกประเทศตามข้อตกลงร่วมกัน

ASEAN curriculum sourcebook มีสาระสำคัญ คือ สะท้อนอัตลักษณ์ของอาเซียน ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การเชื่อมโยงทัศนคติที่เป็นสากล ทักษะ พหุวัฒนธรรม การปรับตัวเข้ากับเศรษฐกิจและสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และบูรณาการเรื่อง คน วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกอาเซียน

กรอบเนื้อหาหลัก 5 กรอบ (Themes) ซึ่งเป็นความรู้กลางของอาเซียนที่ทุกประเทศต้องนำไปเป็นกรอบเนื้อหาหลักในการพัฒนาประชาชนในวัยเรียน มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 10; USAID, 2012, p.5)

1. ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN) คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนใน 4 ประเด็นหลัก คือ โครงสร้าง ความเป็นสมาชิก ความมุ่งประสงค์ และแนวทางปฏิบัติ รวมทั้งศึกษาความหมาย ความสำเร็จ และความท้าทายในอนาคตของอาเซียน
2. การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing identity and diversity) คือ การศึกษาความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม ความเชื่อ การตระหนัก และเห็นคุณค่าของความแข็งแกร่งซึ่งมีอยู่ในความเหมือนและความแตกต่างของประชาชนไม่ว่าจะเป็นส่วนบุคคลหรือกลุ่ม
3. การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting global and local) คือ การศึกษาผลกระทบของการพัฒนาและทิศทางความก้าวหน้าของโลกต่อท้องถิ่น และเหตุการณ์ของท้องถิ่นในอาเซียนที่มีผลต่อสังคมโลก
4. การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม (Promoting equity and justice) คือ การส่งเสริมหลักการของความเสมอภาคและความยุติธรรม โดยจัดหาเครื่องมือการเรียนรู้และพร้อมแหล่งค้นคว้า ที่จะนำไปสู่การสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการตอบสนอง และการแสดงออกที่เหมาะสม
5. การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a sustainable future) คือ การตระหนักถึงผลที่เกิดจากการที่ทรัพยากรมีจำกัดและการที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลกระทบต่อความยั่งยืน กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกันทั้งในระดับชุมชนและสังคม เพื่อนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง สันติสุข และอนาคตที่ยั่งยืนของประชาคมอาเซียน

นอกจากกรอบเนื้อหาหลัก 5 กรอบ (Themes) ซึ่งเป็นความรู้กลางของอาเซียนที่ทุกประเทศต้องนำไปบูรณาการเข้ากับหลักสูตรแกนกลางของแต่ละประเทศแล้ว ยังมีแนวทางหรือแนวทางเพื่อการเรียนรู้หรือช่องทางสำคัญ (Pathways and essential questions) 4 ประการที่จะช่วยให้การพัฒนาผู้เรียนตามกรอบเนื้อหาหลัก 5 กรอบประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ประชาชน (People) สถานที่ (Places) สื่อ (Materials) และแนวคิด (Ideas) รวมทั้ง การใช้คำถามสำคัญ (Essential questions) ที่เน้นกระบวนการคิดมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย

ASEAN curriculum sourcebook เน้นการจัดการเรียนรู้ใน 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา ตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ครอบคลุม 7 สาขาวิชา คือ

- 1) ประวัติศาสตร์และสังคมศึกษา 2) วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 3) หน้าที่พลเมืองและจริยศึกษา

4) ภาษาและวรรณกรรม 5) ศิลปะ 6) สุขศึกษาและพลศึกษา 7) เทคโนโลยีการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 22)

สิ่งสำคัญในการนำ ASEAN curriculum sourcebook มาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางของแต่ละประเทศหรือหลักสูตรสถานศึกษา มิได้ขึ้นอยู่กับว่าจะนำมาใช้หรือไม่ แต่เนื่องจากในทางปฏิบัติแล้วประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศมีหลักสูตรเป็นของตนเอง ดังนั้น เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่เป็นตัวอย่างใน ASEAN curriculum sourcebook อาจจะไม่ตรงกับหลักสูตรหรือการจัดหมวดรายวิชาของประเทศใดประเทศหนึ่ง เพราะเนื้อหาสาระใน ASEAN curriculum sourcebook มีจุดมุ่งหมายสองประการ คือ ให้นำรายละเอียดเฉพาะที่พอเพียงต่อการรองรับหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว และมีความยืดหยุ่นพอเพียงต่อการนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ของประเทศสมาชิกอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 12) ดังนั้น ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศต้องมีแนวทางที่จะช่วยให้สถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรแกนกลางอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาของประเทศนั้น ๆ

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้โรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดแนวทางให้สถานศึกษานำ ASEAN curriculum sourcebook สู่อุปกรณ์ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ตามขั้นตอนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, หน้า 43)

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ/ คณะทำงาน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและดำเนินการนำ ASEAN curriculum sourcebook สู่อุปกรณ์ปฏิบัติ
2. ศึกษาและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ASEAN curriculum sourcebook และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ แนวทาง สาระสำคัญ และคำถามสำคัญ ประจำหน่วยการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook กับมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. จัดทำรายวิชาพื้นฐานที่บูรณาการสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน หรือรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นผลการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของ ASEAN curriculum sourcebook

5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม/โครงการ

6. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง โฮมรูม เสี่ยงตามสาย จัดทำ
ป้ายนิเทศ กิจกรรมในวันสำคัญ ทักษะศึกษา ค่าอาเซียน กิจกรรมตามนโยบายทางการศึกษา ฯลฯ

7. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ในกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและ
กระบวนการเรียนรู้ และมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็น
ในการพัฒนาเยาวชนในวัยเรียนให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ
จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาครูผู้สอนในสังกัดซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้
โดยวิธีการจัดอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ASEAN curriculum sourcebook และสามารถ
ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยนำเนื้อหาสาระที่กำหนดให้เป็นองค์ประกอบหลัก 5 ประการของ
ASEAN curriculum sourcebook มาใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม กับหลักสูตร
สถานศึกษาและผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม
ต่อประชาคมอาเซียนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

นอกจากการพัฒนาครูผู้สอนในสังกัดให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ASEAN
curriculum sourcebook และสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียน
การสอนให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook แล้ว ครูผู้สอนควรมีเจตคติที่ดี
ต่อประชาคมอาเซียนด้วย เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ
ตามมาตรฐานของหลักสูตร และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประชาคมอาเซียน
รวมทั้งพลโลก ดังนั้นการที่ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียน ครูผู้สอนจึงควรมีเจตคติที่ดี
ต่อประชาคมอาเซียนด้วยเช่นกัน เพราะครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะหล่อหลอมและ
พัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรและตามเป้าหมายของประชาคมอาเซียน ผู้วิจัย
จึงได้ศึกษาคุณลักษณะของเยาวชนไทยในอาเซียน จากแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการ โดย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ/
กระบวนการ และด้านเจตคติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 7) มาเป็น
กรอบในการศึกษาเจตคติของครูผู้สอนต่อประชาคมอาเซียน และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง
ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
4. เพื่อประเมินเจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาต่อประชาคมอาเซียน

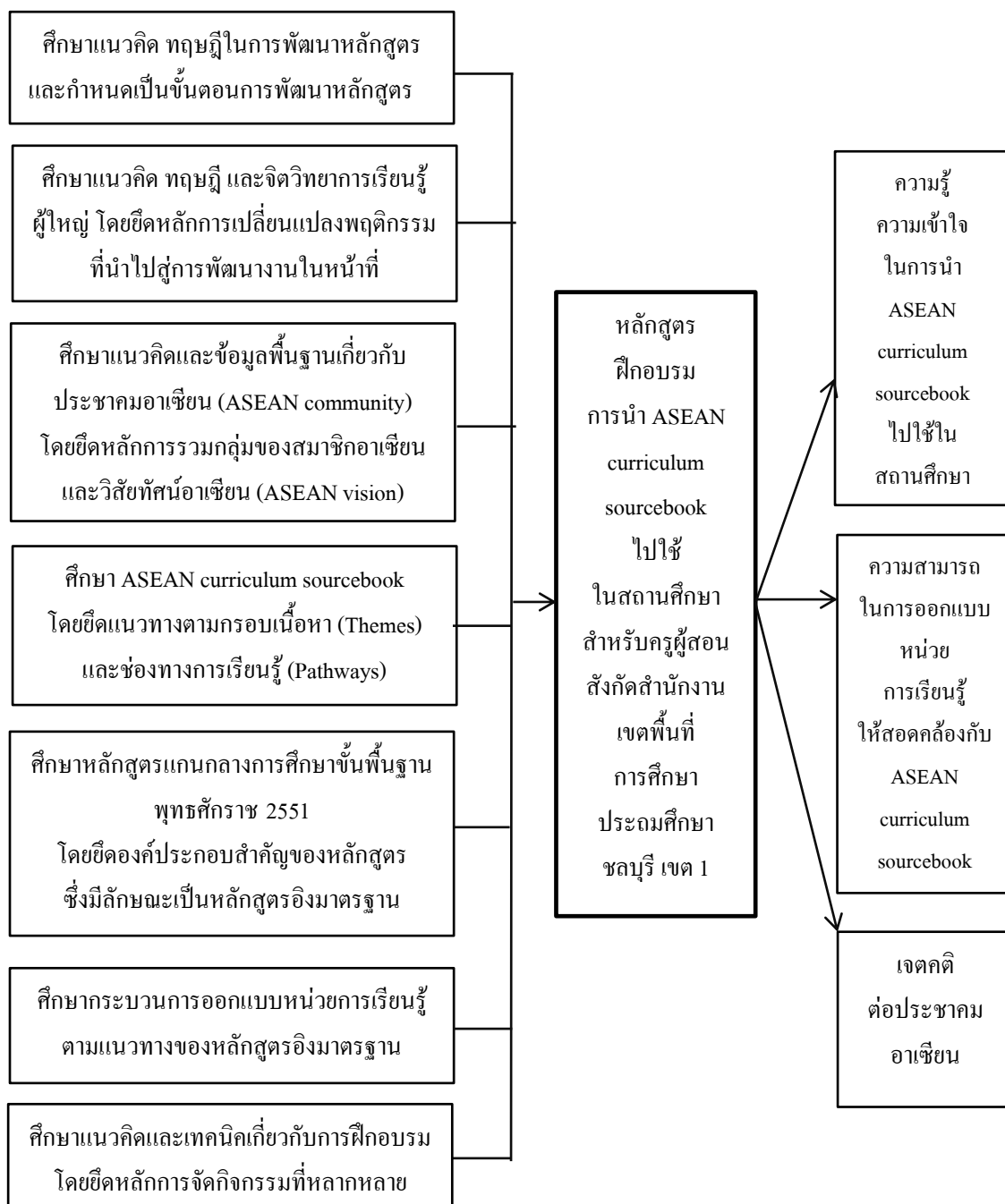
สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. ครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนา มีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

กรอบแนวคิดในการวิจัย

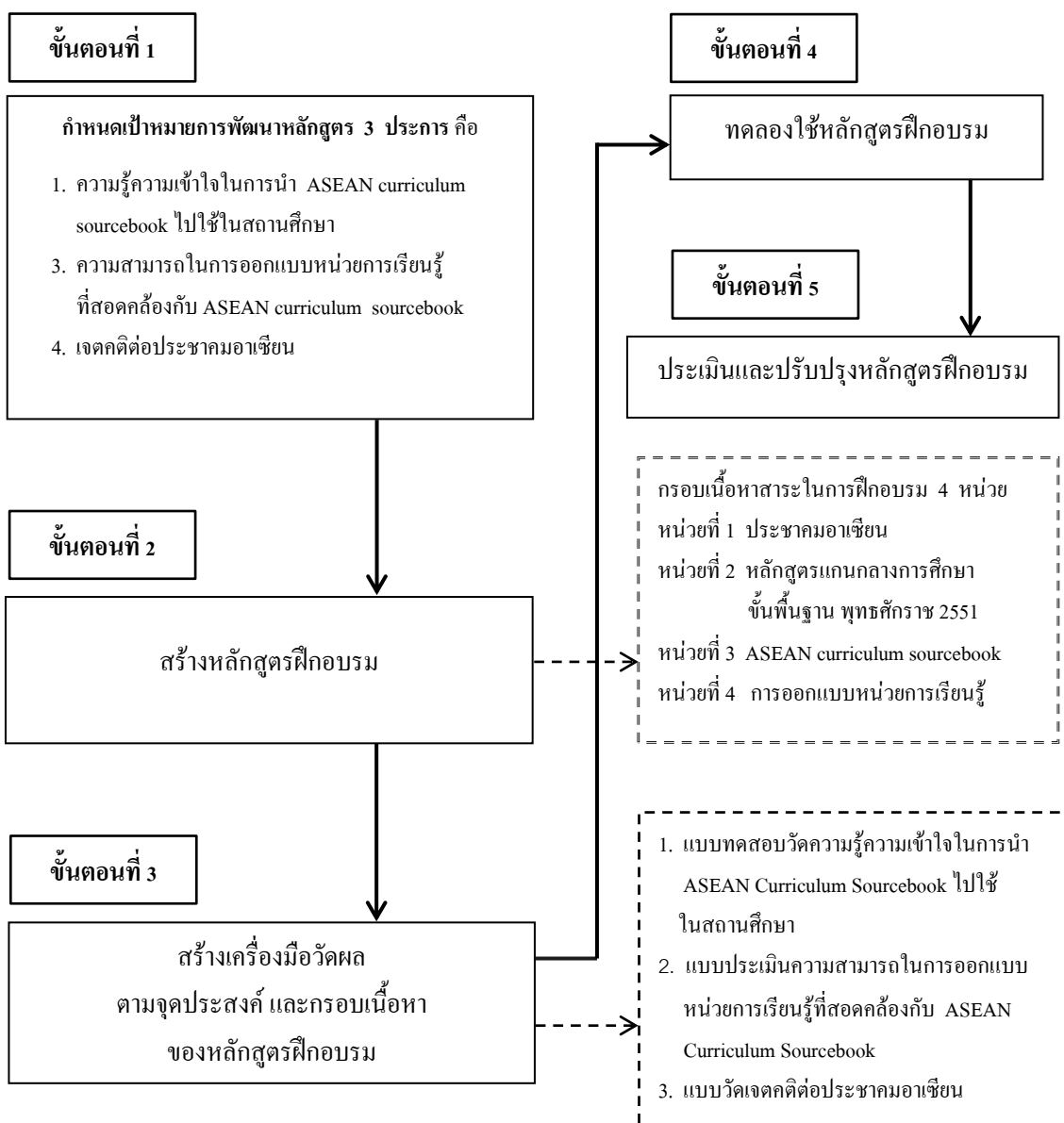
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการนำแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร แนวคิด ทฤษฎีการฝึกอบรมและเทคนิคการฝึกอบรม การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ASEAN curriculum sourcebook และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีแผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังนี้

กรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
2. ครูผู้สอนมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook
3. ครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียน
4. การวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนหรือบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นมาตรฐานสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1,276 คน ได้มาจากรายชื่อโรงเรียนในสังกัด จำนวน 82 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 33 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้มีเนื้อหาและรายละเอียดครอบคลุมปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา และมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

สาระสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบไปด้วยเนื้อหาที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ASEAN curriculum sourcebook รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอน หลังจากได้หลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 5 วัน หลักสูตรฝึกอบรม 30 ชั่วโมง ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีการวัดความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้เครื่องมือวัดผลที่ผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำขึ้น

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดำเนินการทดลองในปีงบประมาณ 2558 ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเมษายน พ.ศ. 2558 โดยใช้เวลาในการทดลองช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา

ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความสามารถและเจตคติที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ

- 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
- 2) ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook
- 3) เจตคติต่อประชาคมอาเซียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ASEAN curriculum sourcebook เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักงานเลขาธิการอาเซียน SEAMEO และ USAID รวมทั้งนักการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ภายใต้ปรัชญาขั้นพื้นฐาน การไม่แทรกแซง สิทธิมนุษยชน ยกระดับความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของอาเซียน เพื่อการแข่งขันกับกลุ่มประเทศหรือภูมิภาคอื่น และเพื่อให้เด็กอาเซียนมีบริบทของการอยู่ร่วมกัน โดยให้กระทรวงศึกษาธิการของแต่ละประเทศ นำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ตามข้อตกลงร่วมกัน

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาของประเทศไทย ฉบับปีพุทธศักราช 2551 ซึ่งประกาศใช้ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการหรือสังกัดอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ที่ถูกจัดขึ้นตามระบบการจัดแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ที่จัดแบ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดระบบและกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในประเทศไทยให้ครอบคลุมมากขึ้นเดิม มีสำนักงาน

ประจำแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ใช้ชื่อว่า “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ...” (สพท.) และต่อมาได้มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

5. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

6. หลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอน หมายถึง โครงสร้างเนื้อหา หลักการ ความมุ่งหมาย สาระ องค์ความรู้ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในการพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถตามนโยบายในการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนตามแนวทางของ ASEAN curriculum sourcebook

7. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอน หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยผ่านกระบวนการวิจัย และภายหลังได้หลักสูตรการพัฒนาขึ้นมา นักวิจัยจะดำเนินการฝึกอบรม เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูผู้สอนภายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เข้าอบรมให้มีความรู้ความสามารถ ในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา และสร้างเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียน

8. หน่วยการเรียนรู้ (Unit plan) หมายถึง โครงร่างหรือพิมพ์เขียวที่ระบุภาพรวมของการเรียนรู้ตามหัวข้อการจัดการเรียนรู้และทักษะ/ กระบวนการ โดยจะระบุวิธีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

9. คุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน หมายถึง คุณลักษณะของเด็กและเยาวชน ในวัยเรียนของประเทศไทยตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 3 ประการ คือ คุณลักษณะด้านความรู้ ด้านทักษะ/ กระบวนการ และด้านเจตคติ ที่จะส่งผลให้เด็กไทยสามารถเป็นพลเมืองอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

10. ความรู้ความเข้าใจในการนำผลการฝึกอบรมไปใช้ หมายถึง ระดับของความรู้และความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาตามขั้นตอนและวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่น

11. ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง ระดับของความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีความสอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

12. เจตคติต่อประชาคมอาเซียน หมายถึง ระดับเจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมในครั้งนี้ต่อประชาคมอาเซียน

13. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

14. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรม ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ

15. แบบวัดเจตคติ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียนสำหรับครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรม ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการศึกษา เพื่อค้นคว้าวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา และระบบอินเทอร์เน็ต ตามลำดับชั้น ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีหลักสูตร
  - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 1.2 ทฤษฎีหลักสูตร
  - 1.3 องค์ประกอบหลักสูตร
  - 1.4 การประเมินหลักสูตร
  - 1.5 การพัฒนาหลักสูตร
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - 2.1 วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร
  - 2.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  - 2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  - 2.4 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
  - 2.5 สาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - 2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. หลักสูตรอาเซียน: ASEAN curriculum sourcebook
  - 3.1 วิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
  - 3.2 กรอบเนื้อหา (Themes)
  - 3.3 แนวทางและคำถามเพื่อการเรียนรู้ (Pathways & Essential questions)
4. แนวคิดและกระบวนการฝึกอบรม
  - 4.1 ความหมายของการฝึกอบรม
  - 4.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
  - 4.3 ประเภทและเทคนิควิธีการฝึกอบรม
  - 4.4 ประโยชน์ของการฝึกอบรม
5. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่
  - 5.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่

- 5.2 ขั้นตอนการเรียนรู้ของบุคคล
- 5.3 หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
- 5.4 วิธีการสอนผู้ใหญ่
- 5.5 หลักการฝึกอบรมให้กับผู้ใหญ่
- 5.6 คำถามเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 5.7 คุณสมบัติของนักพัฒนากับการใช้คำถาม
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ
  - 6.1 ความหมายของเจตคติ
  - 6.2 ลักษณะและองค์ประกอบของเจตคติ
  - 6.3 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
  - 6.4 การวัดเจตคติ
7. ประชาคมอาเซียน
  - 7.1 ข้อมูลพื้นฐานของอาเซียน
  - 7.2 คุณลักษณะของเยาวชนไทยในอาเซียน
  - 7.3 บทบาทในการส่งเสริมคุณลักษณะของเยาวชนไทยในอาเซียน
8. หน่วยการเรียนรู้
  - 8.1 องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้
  - 8.2 ขั้นตอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 งานวิจัยต่างประเทศ
  - 9.2 งานวิจัยภายในประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร (Conception of curriculum)

“หลักสูตร” มาจากคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า “Curriculum” หรือ “Curricula” ซึ่งมีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินว่า “Currere” หมายถึง “Running course” หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ “Running sequence of course or learning experiences” (Armstrong, 1989, p. 2) เปรียบถึงการจะจบหลักสูตร จำเป็นต้องฝ่าฟันความยากของวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เปรียบเสมือนนักวิ่งที่ต้องวิ่งฝ่าฟันอุปสรรค เพื่อให้ได้รับชัยชนะ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2503 ของประเทศไทยใช้คำว่า

หลักสูตรเป็นภาษาอังกฤษว่า Syllabus โดยระบุเป็นภาษาอังกฤษว่า “Syllabus for lower secondary education B.E. 2503” และในปัจจุบันนี้ได้นำคำว่า Syllabus ซึ่งแปลเป็นไทยว่า “ประมวลการสอน” มาไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และได้ให้ความหมายของคำนี้ว่าเป็นภาพรวมของเรื่องที่ต้องเรียนรู้ในการศึกษา หรือการฝึกงาน ซึ่งความแตกต่างระหว่างคำว่าหลักสูตรและประมวลการสอนนั้นสรุปได้ว่า ประมวลการสอนจะให้รายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่เรียนทั้งจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ในขณะที่หลักสูตรจะให้รายละเอียดภาพรวมทั้งหมด ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ต้องศึกษาและเงื่อนไขของการจบการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ

ทาบา (Taba, 1962, p. 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรโดยสรุปว่า หลักสูตรเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นโดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม หรือประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

กู๊ด (Good, 1973, p. 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้ คือ

1. หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อสำเร็จหรือรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหนึ่ง
2. หลักสูตร หมายถึง คำโครงสร้างทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้สำเร็จการศึกษาและสามารถเข้าศึกษาต่อในทางอาชีพต่อไป
3. หลักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนและสถานศึกษา

บีเน (Beane, 1986, pp. 34-35) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์ความเป็นรูปธรรม (Concrete) ไปสู่นามธรรม (Abstract) และการยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School-centered) ไปสู่การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered) ไว้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษา (Curriculum as product)
2. หลักสูตร คือ โครงการหรือแผนการในการจัดการศึกษา (Curriculum as program)
3. หลักสูตร คือ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีความหมาย (Curriculum as intended learning)

4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ของผู้เรียน (Curriculum as experience of the learner)

โอลิวา (Oliva, 1992, pp. 8-9) ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรที่ยึดตามจุดประสงค์ (Purpose) นิยามหลักสูตรในลักษณะนี้ จึงมีความหมายในลักษณะของวิธีการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายนั้น ๆ เช่น หลักสูตร คือ การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม หลักสูตร คือ การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เป็นต้น

2. หลักสูตรที่ยึดตามบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Contexts) นิยามหลักสูตรในลักษณะนี้เป็นการอธิบายถึงลักษณะทั่วไปของหลักสูตร ซึ่งแล้วแต่ว่าเนื้อหาของสาระของหลักสูตรมีลักษณะเป็นอย่างไร เช่น หลักสูตรที่ยึดเนื้อหาวิชา หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักสูตรเพื่อการปฏิรูปสังคม เป็นต้น

3. หลักสูตรที่ยึดตามวิธีดำเนินการหรือยุทธศาสตร์ (Strategies) นิยามหลักสูตรในลักษณะนี้เป็นการให้นิยามหลักสูตรในเชิงของกระบวนการ ยุทธศาสตร์ หรือเทคนิควิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร คือ กระบวนการแก้ปัญหา หลักสูตร คือ การทำงานกลุ่ม หลักสูตร คือ การเรียนรู้รายบุคคล หลักสูตร คือ โครงการหรือแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

ความหมายของหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา สรุปได้ว่า หลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียน โดยแผนงานต่าง ๆ จะถูกกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร มีขอบเขตกว้างขวางหลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรอาจเป็นหน่วย (Unit) เป็นรายวิชา (Course) หรือรายวิชาย่อย (Sequence of courses) ทั้งนี้ แผนงานหรือโครงการทางการศึกษาดังกล่าว อาจจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกชั้นเรียนภายใต้การบริหารจัดการของสถานศึกษา

เซย์เลอร์, อเล็กซานเดอร์, และเลวิส (Saylor, Alexander, & Lewis, 1981, p. 8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรโดยสรุปว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา

โซเวลล์ (Sowell, 1996, p. 5) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรโดยสรุปว่า หลักสูตร คือ การสอนอะไรก็ตามให้กับผู้เรียน ซึ่งมีความหมายที่กว้างขวาง รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร ทักษะ และทัศนคติทั้งที่ได้กำหนดไว้และไม่ได้กำหนดไว้ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

ธำรง บัวศรี (2532); สัจด์ อุทรานันท์ (2532); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537); และ กาญจนา कुमारิกย์ (2540) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรในทำนองเดียวกันว่า หลักสูตรหมายถึง แผนโครงการหรือมวลดประสบการณ์ที่ออกแบบและจัดทำขึ้นอย่างมีระบบและมาตรฐาน โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เกิดความคิด และเรียนรู้เจตคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2537, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรเป็นภาษาอังกฤษ คือ SOPEA ซึ่งประกอบด้วย ตัวอักษรตามความหมายเป็นภาษาอังกฤษ และความหมายเป็นภาษาไทย 5 ประการ ดังนี้

S คือ Subject matter ได้แก่ เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน

O คือ Object ได้แก่ วัตถุประสงค์

P คือ Plans ได้แก่ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ให้แก่นักเรียนตามที่คาดหวัง

E คือ Learner's experience ได้แก่ ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน

A คือ Education activities ได้แก่ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ชมพันธุ์ ฤกษ์จร ณ อุชฺรยา (2540, หน้า 3-5) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้

2 ลักษณะ ดังนี้

1. หลักสูตรหมายถึง แผนประสบการณ์การเรียนรู้ โครงการ หรือ โปรแกรมการเรียนที่โรงเรียนและสถาบันการศึกษาได้วางแผนไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผนหรือโครงการที่กำหนดให้หลักสูตรตามความหมายนี้รวมถึง แผนการเรียนหรือรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เรียนรวมทั้งเนื้อหาวิชาของรายวิชาต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง

2. หลักสูตรหมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรตามแนวคิดของพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาทั้งหลายดังกล่าวมาแล้ว พบว่า ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้มากมายทั้งคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ดังนั้น ในการศึกษาความหมายของหลักสูตรจึงควรพิจารณาจากนิยามที่ให้ไว้ว่า มองหลักสูตรไว้ในแง่ใด ความหมายหรือมุมมองของหลักสูตร จึงสามารถสรุปความหมายของหลักสูตรในมุมมองต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน
2. หลักสูตร หมายถึง รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
4. หลักสูตร หมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

จนจบการศึกษานั้น ๆ

5. หลักสูตร หมายถึง แผนการจัดโอกาสทางการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มบุคคลตามเป้าหมายที่กำหนด

6. หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่สังคมคาดหวังให้ผู้เรียนได้รับ เมื่อจบการศึกษานั้น ๆ

7. หลักสูตร หมายถึง เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งนำไปใช้จัดการศึกษา

8. หลักสูตร หมายถึง จุดหมายปลายทางแห่งการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในแต่ละสาขา หรือระดับ

นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับหลักสูตร ซึ่งนำมาใช้ในวงการศึกษาร่วมกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. โปรแกรมการเรียน (Program of study) คำนี้ใช้แทนความหมายของหลักสูตรปัจจุบัน มีการใช้คำนี้ในการจัดการศึกษาทั้งระดับอุดมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น English program และ Mini English program ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในปัจจุบัน โปรแกรมส่งเสริมการเรียนการสอนความสามารถพิเศษของผู้เรียนตามความต้องการของแต่ละสถานศึกษา เช่น Junior program ของโรงเรียนอนุบาลชลบุรี เป็นต้น

2. เอกสารการเรียน (Document) เป็นการให้ความหมายของหลักสูตรในลักษณะของเอกสารตามจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น ๆ เพื่อเสนอแก่ผู้มาติดต่อกับสถานศึกษา

3. แผนหรือโครงการในการจัดกิจกรรม (Planned experiences) หมายถึง กิจกรรมในภาพรวมที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน เช่น แผนการเรียนตามโครงการ EBE (English bilingual education) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดการเรียนการสอนรายวิชา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น

4. หลักสูตรแฝง (Hidden curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า แต่สถานศึกษามีการดำเนินการ โดยอาจจะมีการจัดการเรียนการสอนหรือประสบการณ์ให้กับผู้เรียนตามนโยบายของต้นสังกัด หรือตามความต้องการของท้องถิ่น เช่น หลักสูตรการป้องกันโรคติดต่อบางชนิด หลักสูตรการเตรียมพร้อมสำหรับภัยธรรมชาติ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ปีพุทธศักราช 2557 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนให้นักเรียนทุกคนต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2557 เป็นต้น

สรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง แนวการจัดประสบการณ์ โปรแกรมการเรียน แผนการเรียน หรือโครงการในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมในภาพรวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ทฤษฎีหลักสูตร (Curriculum theories)

จากความหมายต่าง ๆ ของหลักสูตรดังกล่าวมาแล้ว การวางแผนพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อและทฤษฎีต่าง ๆ ทางการศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษาได้กำหนดไว้หลายแนวทาง กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นวิชาและเนื้อหาวิชา ผู้มองหลักสูตรในแนวนี้ คือ ผู้ที่ยึดลัทธิสังนิยม (Perennialism) และสาระนิยม (Essentialism) ตลอดจนผู้ที่ถือว่าการศึกษาคือการฝึกวินัยทางจิต

(Mental discipline) ซึ่งเห็นว่าหลักสูตรในโรงเรียนควรประกอบด้วยวิชาที่สำคัญที่จะชำระไว้ ซึ่งคุณลักษณะแห่งความเป็นมนุษย์และเป็นการฝึกสมอง เช่น วิชาที่ยาก ๆ โดยเฉพาะการศึกษา โครงสร้างของวิชาต่าง ๆ ที่จัดเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจน เช่น โครงสร้างของวิชาคณิตศาสตร์เป็น ตรรกศาสตร์ โดยเฉพาะการหาเหตุผลแบบอนุมาน ข้อสังเกตสำหรับการกำหนดหลักสูตรในแนวนี้นี้ คือ 'ไม่ได้' ให้ความสำคัญและความสำคัญในผู้เรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร

2. หลักสูตรเป็นประสบการณ์ ผู้มองหลักสูตรในแนวนี้นี้ คือ ผู้ที่ยึดลัทธิก้าวหน้านิยม (Progressivism) โดยเชื่อว่าวัฒนธรรมคือ สิ่งแวดล้อมของสังคม คนจะต้องยอมรับสภาพของสังคม และปรับสภาพสังคมให้ดีขึ้น จึงยึดหลักนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child centered) โดยดูความสนใจของผู้เรียนเป็นหลักในการสอนและการจัดประสบการณ์ให้หลักสูตรจึงหมายถึง ประสบการณ์ ทั้งหมดที่นักเรียนพึงจะได้รับภายใต้การนำของครู

3. หลักสูตรเป็นจุดประสงค์ ผู้มองหลักสูตรในแนวนี้นี้ ถือว่าการสอนเป็นหนทางหนึ่ง ที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนด

4. หลักสูตรเป็นแผนการ ผู้มองหลักสูตรในแนวนี้นี้ถือว่าหลักสูตร คือ แผนการที่จะนำไปสู่ การเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เกิดจากความตั้งใจและคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า โดยมุ่งไปที่จุดมุ่งหมายของ การศึกษา รวมถึงการจัดวางหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ในด้านการปฏิบัติ คือ การสอน และการประเมินผลหลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

5. หลักสูตรเป็นระบบการผลิต ผู้มองหลักสูตรในแนวนี้นี้ถือว่า การให้การศึกษา มีความหมายเช่นเดียวกับระบบการผลิตสินค้า โดยคำนึงถึงทุนที่ได้ลงไปกับผลที่ตามออกมา จึงพยายามทำหลักสูตรให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด เช่น เขียนในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีการวิเคราะห์งาน วิเคราะห์กิจกรรมดังเช่น หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521

นอกจากทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว ยังมีทฤษฎีที่สำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร การศึกษา ขึ้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีจุดประสงค์จะหาวิธีเรียนแบบใหม่ที่ทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างสนุกสนานทุกครั้งทุกชั่วโมง ผู้เรียนมาโรงเรียนด้วยความตื่นเต้นและมุ่งมั่น อยากรู้ ในสิ่งที่เขายังไม่รู้ อยากทำในสิ่งที่เขาไม่เคยทำ อยากเป็นในสิ่งที่เขาไม่เคยเป็น

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จุดเน้นของการเรียนรู้ คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ทางด้านจิตใจ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะชีวิตต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ การคิด การจัดการความรู้ การแสดงออก การสร้างความรู้ใหม่ และการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นทั้งคนเก่ง คนดี และมีความสุข

3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด มีจุดประสงค์ให้เป็นแนวทางสำหรับครูนำไปใช้ฝึกผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพในการคิด แบ่งทักษะการคิดออกเป็น 2 ระดับ คือ ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและทักษะการคิดขั้นสูง

4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ได้แก่ ศิลปะ ดนตรี กีฬา เพื่อเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ดนตรี และพลศึกษา แก่ครู ซึ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทุกด้าน

5. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ได้แก่ การฝึกฝน กาย วาจา ใจ เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยเด็กไทย คือ มีมารยาทและวิถีแห่งการปฏิบัติตนทางกาย วาจา ใจ มีสติสัมปชัญญะเพื่อการครองตน ไม่ถลำไปสู่ความชั่ว มีคุณธรรม มีความรักในเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีหลักสูตรเป็นหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านการพิสูจน์มาแล้ว และกำหนดขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีความสมบูรณ์สอดคล้องกัน

องค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum component)

องค์ประกอบของหลักสูตร ทำให้ผู้ใช้หลักสูตรทราบแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรโดยสังเขป ดังนี้

ทาบ (Taba, 1962, p. 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะสร้างขึ้นในลักษณะใด ย่อมประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

เคอร์ (Kerr, 1976, pp. 16-17) กล่าวว่าไว้ว่าในการพัฒนาหลักสูตรต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของหลักสูตรที่มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน โดยได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) ประสิทธิภาพการเรียน และ 4) การประเมินผล

เซลเลอร์ และคณะ (Saylor et al., 1981, pp. 28-29) ได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 3 ส่วน คือ 1) เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) การออกแบบหลักสูตร และ 3) การประเมินหลักสูตร

โอลิวา (Oliva, 1992) ได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา ทั้ง 12 องค์ประกอบ ดังนี้

1. เป้าหมาย ปรัชญา หลักจิตวิทยาของการศึกษา (Statement of aims and philosophy of education)
2. ความต้องการของชุมชน ผู้เรียน (Specification of needs)
3. จุดหมายหลักสูตร (Curriculum goals)
4. วัตถุประสงค์หลักสูตร (Curriculum objectives)
5. โครงสร้างหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ (Organization and implementation of the curriculum)
6. จุดหมายของการเรียนการสอน (Specification of instructional goals)
7. จุดประสงค์การเรียนการสอน (Specification of instructional objectives)
8. กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน (Selection of strategies)
9. เทคนิคการประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน (Preliminary and final selection of evaluation techniques)
10. นำกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (implementation of strategies)
11. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (Evaluation of instruction)
12. ประเมินผลหลักสูตร (Evaluation of the curriculum)

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร เป็นการพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดและประเมินในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาาร่วมกัน เช่น เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร ผู้เรียนกระบวนการเรียนการสอน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรและความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องมีการประเมินหลักสูตร เพื่อตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาหลักสูตร นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรได้ให้ความหมายและแนวทางในการประเมินหลักสูตรไว้หลายแนวทาง ดังนี้

ไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 110) ได้ให้ความหมายว่า กระบวนการประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะช่วยตรวจสอบว่าหลักสูตรและการสอนบรรลุจุดประสงค์เพียงใด ผลการประเมินควรวัดจากวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผลงานที่สำเร็จจะสะท้อนผลสำเร็จของวัตถุประสงค์ ดังนั้นการประเมินนักเรียนจึงต้องมีการประเมินตลอดการเรียนมิใช่ที่ปลายทางเท่านั้น และควรประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย และที่สำคัญเครื่องมือประเมินต้องมีความตรง (Valid) และเชื่อมั่นได้ (Reliable) นอกจากนี้ไทเลอร์ (Tyler, 1974, p. 501) ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรต้องยึดความสำเร็จของบุคคลส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความสำเร็จ การทดลองในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กจะถือว่าเป็นความสำเร็จของหลักสูตรไม่ได้ การตีความจากคะแนนที่ได้

จากการสอบต้องอาศัยคะแนนรวมเป็นหลัก และข้อสอบที่ใช้ควรมีลักษณะเป็นเอกพันธ์จึงทำให้การตีความมีความถูกต้อง การวัดพฤติกรรมก็ต้องมีการวัดทั้งก่อนการเรียนและหลังการเรียน และจะต้องกำหนดเกณฑ์เอาไว้ล่วงหน้าว่า ความสำเร็จในระดับใดจึงจะถือว่าเป็นความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแนวความคิดในลักษณะนี้เหมาะสำหรับการประเมินรวบยอด มากกว่าการประเมินย่อย

ทาบ (Taba, 1962, p. 415) ได้กล่าวถึงการประเมินผลและวิธีการประเมินผลไว้ว่าเป็นการตรวจสอบวัตถุประสงค์ว่าบรรลุตามที่กำหนดหรือไม่

ไมล์ส (Miles, 1965, p. 17) ได้กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรไว้ว่า คณะผู้ประเมินควรประกอบด้วยสมาชิก ดังนี้

1. ผู้ที่มีความสามารถในการระดมการกลุ่มย่อย ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญทางการประเมิน สำหรับรับผิดชอบการจัดการและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานกลุ่ม

2. นักวิจัยอย่างน้อยจำนวน 1 คน สำหรับสร้างเครื่องมือทางจิตวิทยา

3. ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบการวิจัย

4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำรายงานที่มีความรู้ทางการศึกษา และมีความสามารถ

ในการประเมินอย่างน้อยจำนวน 1 คน

5. หน่วยงานประเมินผลข้อมูล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

6. ที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา

7. ผู้ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ควบคุมการประเมินหลักสูตร

สคริฟเวน (Scriven, 1991, pp. 17-19) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า บทบาทและระยะเวลาของผู้ประเมิน มีความแตกต่างกัน เช่น บทบาทในการฝึกอบรม บทบาทในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร บทบาทในการทดลองเพื่อการปรับปรุงทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดจนบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และโดยเฉพาะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การประเมินจะมีระยะเวลา บทบาทของผู้ประเมินที่สำคัญมี 2 ประการ คือ

1. บทบาทในการประเมินระยะสั้น เป็นการประเมินในระหว่างที่โครงการหรือการพัฒนาหลักสูตรกำลังดำเนินการอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการหรือหลักสูตร เพราะการประเมินจะช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับนำมาใช้ในการพิจารณาการดำเนินโครงการว่ามีจุดบกพร่องอย่างไร

2. บทบาทในการประเมินระยะยาวหรือประเมินผลสรุป เป็นการประเมินเมื่อโครงการหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้เสร็จสิ้นลง มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินคุณค่าและการควบคุมติดตามโครงการ ตลอดจนการค้นหาข้อดีของโครงการเพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นต่อไป

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 193-194) ได้กล่าวถึงระยะเวลาในการประเมินหลักสูตรไว้ 3 ระยะ คือ

1. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้
2. การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร
3. การประเมินหลังการใช้หลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังต้องมีการวางแผนการประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์จริงหรือไม่ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะได้รู้และนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป ดังนั้น หลักสูตรที่ดีและเหมาะสมจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเวลา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศ ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ นักพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาหลายคน ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ในหลายแนวคิด ดังนี้

ไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 1) ได้เสนอแนวคิดในวางแผนโครงสร้างหลักสูตรโดยใช้วิธี Means-ends approach มาเป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรและการสอน โดยเน้นที่การตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้ผู้เรียน
2. มีประสบการณ์การศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
4. จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการศึกษาอย่างไร จึงจะตัดสินใจได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ทาบา (Taba, 1962, p. 10) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวินิจฉัย (Diagnosis) และตัดสินใจ (Decision) เกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบาคำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนรวมทั้งสิ้น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวินิจฉัยความต้องการ (Diagnosis of needs) การศึกษาความต้องการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ผู้พัฒนาหลักสูตรหรือครูผู้สอน จะต้องวินิจฉัยประสบการณ์ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนมากำหนดเป็นเนื้อหาของหลักสูตร

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Formulation of objectives) เมื่อทราบความต้องการของผู้เรียนหรือของสังคมแล้ว ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรซึ่งจะใช้กำหนดเนื้อหาว่าจะมีความเฉพาะเจาะจงและมีวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไร

3. การเลือกเนื้อหา (Selection of content) ผู้พัฒนาหลักสูตรเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาให้ผู้เรียนศึกษา โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่เลือกมานั้นจะต้องมีความตรง (Validity) ตามวัตถุประสงค์และมีนัยสำคัญ (Significance) ต่อผู้เรียน

4. การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา (Organization of content) เนื้อหาที่คัดเลือกมาได้ นั้นผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องนำมาจัดเรียงลำดับ (Sequence) โดยใช้เกณฑ์หรือระบบบางอย่าง อีกทั้งยังจะต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะสอนและระดับของผู้เรียนด้วย

5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experiences) ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาเรื่องของการจัดเรียงลำดับประสบการณ์ และจะต้องเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์

6. การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of learning experiences) การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์การสอนที่สำคัญ คือ การพัฒนากระบวนการสร้างมโนทัศน์ (Strategic of concept attainment) และคำนึงถึงคำถามสำคัญ ได้แก่ จะทำอย่างไรให้เนื้อหาสาระสอดคล้องกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน และจะทำอย่างไรให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สอดคล้องและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

7. การพิจารณาว่าสิ่งที่จะประเมินคืออะไรและจะใช้วิธีการและเครื่องมือใดในการประเมิน (Determination of what to evaluate and of the ways and means of doing it) นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยจะต้องตอบคำถามว่าจะประเมินคุณภาพของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้อย่างไรและจะใช้เครื่องมือและวิธีการใดในการประเมิน

กู๊ด (Good, 1973, pp. 157-158) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะกับโรงเรียนและระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึงการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม ถือเป็น การสร้างโอกาสทางการเรียนใหม่

มิเชลลิส กรอสแมน และสก๊อต (Michealis, Grossman, & Scott, 1975, p. 175) ได้เสนอแนวคิดหลักสำคัญ 5 ประการ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาปัญหาข้อถกเถียงและการปฏิบัติตลอดจนความสำเร็จและความล้มเหลวของหลักสูตรเดิม
2. พื้นฐานทางด้านปรัชญาซึ่งจะช่วยในการพัฒนาเค้าโครงของค่านิยม และความเชื่อที่สัมพันธ์กับการกำหนดความมุ่งหมาย การเลือกและการใช้ความรู้ ความหมายและวิธีการดำเนินการและมิติอื่น ๆ ของการศึกษา
3. พื้นฐานทางสังคมซึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลค่านิยม การเปลี่ยนแปลง ปัญหา ความกดดัน และแรงขับทางสังคมที่จะนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร
4. พื้นฐานจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วยความคิดเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กตลอดจนการเรียนรู้ของเด็ก ๆ
5. พื้นฐานเกี่ยวกับสาขาวิชา ซึ่งจะเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมโนคติ ข้อมูลต่าง ๆ แบบอย่างวิธีการและกระบวนการค้นคว้าอื่น ๆ ที่อาจจะใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนการเรียนการสอน

บิชอป (Bishop, 1985, p. 88) กล่าวถึงพื้นฐานหรือตัวกำหนดหลักในการพัฒนาหลักสูตร 5 ด้าน คือ

1. ปรัชญา ซึ่งหมายถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความนึกคิดทางลัทธิต่าง ๆ และอื่น ๆ
2. การเงินรวมถึงทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
3. สังคมและวัฒนธรรมซึ่งรวมถึงภาษาด้วย
4. ความรู้ ซึ่งรวมถึงเนื้อหาวิชา มโนทัศน์ และกระบวนการทางสมอง
5. จิตวิทยาซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้วิธีสอนและอื่น ๆ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 10) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การวางโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดหมายที่กำหนดไว้ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน คือ ระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำรา แบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนต่าง ๆ การวัดและประเมินผล การใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารจัดการหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, หน้า 92) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) มีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตรการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

บุญมี เณรยอด (2531, หน้า 18) กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง
โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้น ให้เหมาะสม และ
สอดคล้องกับสภาพสังคม เพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

สังัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 30) กล่าวว่า “การพัฒนา” หรือ “Development”
มีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น
และอีกลักษณะหมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมี
ความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรกหมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดี
ขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และอีกความหมายหนึ่งคือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตร
เดิมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

สุมิตร คุณานุกร (2532, หน้า 11) ได้กล่าว การพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ ควรพัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวย
ต่อการนำไปขยายหรือปรับให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ใช้ในระดับต่าง ๆ ที่รองลงไปนำไปขยายและปรับ
ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น โรงเรียนและชั้นเรียนต่อไป

2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น คำว่าท้องถิ่นในระดับนี้ หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษา
ซึ่งจะทำการขยายหรือปรับหลักสูตรระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม ภูมิศาสตร์และ
ความต้องการของประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

3. การพัฒนาหลักสูตรในระดับโรงเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยทางโรงเรียน
ทำหน้าที่ขยายและปรับประมวลการสอน จากการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นอีกครั้ง เพื่อให้
ละเอียดยิ่งขึ้นจนกระทั่งสามารถแยกแยะรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะสอนออกมาเป็นเวลาได้

4. การพัฒนาหลักสูตรในระดับชั้นเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการตอบสนอง
ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยการปรับความมุ่งหมายในการสอน เนื้อหากิจกรรม
การเรียนรู้และการสอนให้สอดคล้องกับสติปัญญาและความสนใจของผู้เรียน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2537, หน้า 25) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร อย่างเป็น
ระบบซึ่งมีขั้นตอนสำคัญสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวินิจฉัยปัญหาและความต้องการ ซึ่งจะช่วย
ในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าประสงค์ จุดหมาย และจุดประสงค์ หลังจากได้วิเคราะห์ข้อมูล
พื้นฐานแล้ว จะพิจารณาและกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา

ขั้นที่ 3 การเลือกและการจัดเนื้อหา จะต้องมีความถูกต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน มีความยากง่าย

สอดคล้องเหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และเนื้อหานั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ ในแง่ของความพร้อมด้านเวลา ผู้สอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว รวมไปถึงยุทธวิธีการสอน การเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การกำหนดอัตราเวลาเรียน หลักเกณฑ์ในการวัดประเมินผลการเรียน กำหนดเวลาเรียน โดยจัดเนื้อหาวิชาตามลำดับก่อนหลังให้สัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนการวัดผลประเมินผล ควรกำหนดวิธีการเกณฑ์การจบหลักสูตร

ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากร่างหลักสูตรแล้ว ต้องมีการตรวจสอบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

ขั้นที่ 7 การประเมินผลหลักสูตร เมื่อใช้หลักสูตรไปได้สักระยะหนึ่ง ควรมีการประเมินผลหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ว่ามีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หลังจากที่ทำทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร อาจจะต้องมีการศึกษาปัญหาเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องให้หลักสูตรเหมาะสมยิ่งขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร มี 2 ความหมาย คือ

1. การนำหลักสูตรที่มีแล้วมาปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเรียกว่าการปรับปรุงหลักสูตร
2. การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน โดยใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

พัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนี้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้อันผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้งานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วย

ให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1. วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 4-5) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข
มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน
เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย
และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และ
มีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา
สิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคม
อย่างมีความสุข

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553,
หน้า 6-7) มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ
สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร

เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด
ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์
อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหา
ความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจน
การเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด

เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิด
อย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ
เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา

เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 7) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก 8 ประการ ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

4. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 8-9) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา จึงกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นมาตรฐานกลาง ซึ่งเป็นกรอบด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่สถานศึกษานำไปปรับใช้ทั้งนี้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้ง เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้โดยหลักสูตรได้กำหนดให้มีมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

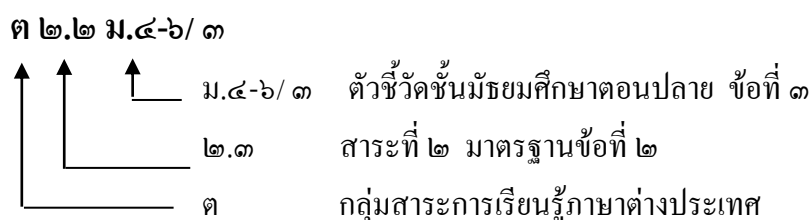
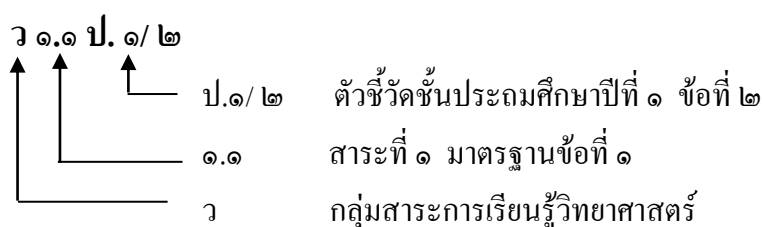
1. ภาษาไทย ประกอบด้วย 5 มาตรฐานการเรียนรู้
2. คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 14 มาตรฐานการเรียนรู้
3. วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 13 มาตรฐานการเรียนรู้
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 11 มาตรฐานการเรียนรู้
5. สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 6 มาตรฐานการเรียนรู้
6. ศิลปะ ประกอบด้วย 6 มาตรฐานการเรียนรู้
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 4 มาตรฐานการเรียนรู้
8. ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย 8 มาตรฐานการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจ และให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้ (การเขียนตัวเลขกำกับในรหัสวิชาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ตัวเลขไทย)

5. สาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 10, 20-21) ได้กำหนดสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ไว้ดังนี้

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่าภูมิปัญญา ไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย การนำความรู้ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย การนำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิววิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยของตนเองและผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกวิธี และทักษะในการดำเนินชีวิต

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่มจินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้เทคโนโลยี

8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของ

ผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและ สอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

- 2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร
- 2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละ ต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า มีการปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนจากเดิมที่ประกาศใช้ในปี พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น 40 ชั่วโมง ต่อปีการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 246-247) และในปีพุทธศักราช 2557 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, หน้า 94-95) กำหนด ให้สถานศึกษาเพิ่มรายวิชา “หน้าที่พลเมือง” ลงในหลักสูตรสถานศึกษาเป็น “รายวิชาเพิ่มเติม” ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดรายวิชา “หน้าที่พลเมือง” เป็นรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 6 รายวิชา รายวิชาละ 40 ชั่วโมงต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) จัดรายวิชา “หน้าที่พลเมือง” เป็นรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 6 รายวิชา รายวิชาละ 20 ชั่วโมง (0.5 หน่วยกิต) ต่อภาคเรียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) จัดรายวิชา “หน้าที่พลเมือง” เป็นรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 4 รายวิชา รายวิชาละ 20 ชั่วโมง (0.5 หน่วยกิต) ต่อภาคเรียน (ตลอด 3 ปี 2 หน่วยกิต)

การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาของชาติ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ของสังคมและบริบทต่าง ๆ ถือว่าเป็นความจำเป็นและเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของหน่วยงาน ที่รับผิดชอบโดยตรง ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้อง ติดตามและศึกษารายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงอย่างเข้าใจและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาพลเมือง ของประเทศให้เป็นที่ไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาครูผู้สอนในสังกัดให้มีความรู้ความสามารถในการนำหลักสูตรของอาเซียนไปใช้ในสถานศึกษา และทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาของชาติ ฉบับปัจจุบัน ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักสูตรของอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook ต่อไป

หลักสูตรอาเซียน: ASEAN Curriculum Sourcebook

สำนักงานเลขาธิการอาเซียน (Association of southeast asian nations : ASEAN) องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) และองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (U.S. agency for international development-USAID) รวมทั้งนักการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้ร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรของอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้พลเมืองอาเซียนหันกลับมาใช้ประโยชน์ ให้คุณค่าและคงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน ค้นหาวิถีทางที่พลเมืองอาเซียนต้องดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับความเป็นจริง ณ ปัจจุบัน และแสวงหาโอกาสท่ามกลางความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นก้าวที่สำคัญ เพื่อให้บรรลุถึงสิ่งที่อาเซียนจะต้องดำเนินการ และคำนึงถึงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเริ่มจัดทำ ASEAN curriculum sourcebook ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และปรับปรุงรายละเอียดเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2555 ณ ประเทศไทย วันที่ 30-31 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ณ ประเทศกัมพูชา และที่ประชุมรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของอาเซียน ระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ณ ประเทศอินโดนีเซีย

จากการประชุมดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของแต่ละประเทศได้ตกลงร่วมกันว่า จะนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละประเทศตามบริบทของประเทศนั้น ๆ ซึ่ง ASEAN curriculum sourcebook ถือว่าเป็นหลักสูตรของอาเซียนภายใต้ปรัชญาขั้นพื้นฐาน การไม่แทรกแซง สิทธิมนุษยชน ยกย่องความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของอาเซียน เพื่อการแข่งขันกับกลุ่มประเทศหรือภูมิภาคอื่น เพื่อให้เยาวชนอาเซียน มีบริบทของการอยู่ร่วมกัน

1. วิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางอาเซียน

วิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายของ ASEAN curriculum sourcebook มีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 9-10; USAID, 2012, p. 4-5)

วิสัยทัศน์

ASEAN Curriculum Sourcebook เป็นคลังข้อมูลที่ครูทั่วทั้งอาเซียนสามารถนำไปใช้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้สำรวจความเกี่ยวพันของตนเองหลายด้าน ๆ กับผู้อื่น และเพื่อช่วยให้เข้าใจตนเองทั้งในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล และในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชน ประเทศ และภูมิภาคของตนเอง ในขณะที่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เรียนจะได้เข้าใจความซับซ้อนที่ทำให้ประชาชนและประเทศทั่วทั้งอาเซียน มีความเชื่อมโยงกัน สามารถแลกเปลี่ยนและชื่นชมทัศนคติที่ต่างกัน และมองเห็นเส้นทางใหม่ซึ่งประชาคมอาเซียนสามารถทำงานด้วยกันเพื่อทำให้เป้าหมายเดียวกันเป็นจริง และเพื่ออนาคตที่รุ่งโรจน์ยิ่งขึ้นของอาเซียน

หลักสูตรฉบับนี้ได้ให้กลยุทธ์สำหรับการสอนแนวความคิดเกี่ยวกับอาเซียนอันหลากหลาย และได้ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนและเสริมหลักสูตรปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน การออกแบบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่แนะนำในหลักสูตรนี้ ได้ข้อสรุปกรอบแนวคิดจากการทบทวนและวิเคราะห์หลักสูตร ประกอบกับตำราและเอกสารประกอบการสอนอื่น ๆ อย่างกว้างขวางที่ประเทศในอาเซียนใช้ในโรงเรียน การวิจัยนี้ จัดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 โดยได้ตรวจสอบถึงกระบวนการนำ เนื้อหาอาเซียนเข้าไปอยู่ในชั้นเรียนปีต่าง ๆ รวมถึงเข้าไปอยู่ในเนื้อหาวิชาของแต่ละประเทศ และตรวจสอบว่ามีเนื้อหาอาเซียนในหลักสูตรใดบ้างที่มีความแข็งแกร่ง ผลการวิจัยยังได้เน้นถึงโอกาสสำหรับการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร และความร่วมมือในภูมิภาคด้านการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน ที่สำคัญ ยังได้ชี้ให้เห็นแนวทางในการเรียนการสอนที่เหนือกว่า การสำรวจด้านขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย และวัฒนธรรม และไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประเทศชาติ ประชาชน และวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ในภูมิภาค แต่ยังช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างเชื้อชาติต่าง ๆ อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยนี้ยังได้ค้นพบความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่สำรวจความเหมือนและความต่าง ความสัมพันธ์ระหว่างประชาคม ระหว่างภูมิภาค และความสัมพันธ์กับโลก ความสนใจของกลุ่มและแต่ละประเทศในการสนับสนุนหลักการ และวิธีการมากมายที่ประชาชนของอาเซียนสามารถร่วมมือกันในแต่ละสาขา และแต่ละระดับของสังคมเพื่อพัฒนาการฟื้นคืนสภาพเดิมของชุมชน ประเทศชาติ และภูมิภาคของตน

จุดมุ่งหมาย

ASEAN curriculum sourcebook มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มนานาชาติ ประเทศ ทัศนคติ นวัตกรรม ความร่วมมือที่แข็งแกร่ง และความสำนึกร่วมกันของประชาชนที่กำลังปรับตัวให้เข้ากับสังคมและเศรษฐกิจโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จุดมุ่งหมายนี้จะช่วยทำให้อาเซียนบรรลุเป้าหมายที่กว้างและคึกฉิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างประชาชน

ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ หรือการเมือง ในบางครั้งจะไป ในทิศทางเดียวกัน หรือบางครั้งมีความขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตาม การสำรวจในความสัมพันธ์เหล่านี้ จะส่งผลให้หลักสูตรสามารถปลูกฝังความเป็นเจ้าของร่วมกัน และความภาคภูมิใจร่วมกัน ในความหลากหลายของอาเซียน และช่วยให้นักเรียนในวันนี้ ผู้ซึ่งจะกลายเป็นผู้นำ เป็นแรงงาน และเป็นพลเมืองในอนาคต สามารถนิยามและเห็นคุณค่าของการที่ตนมีจุดยืนเฉพาะของตน ในอาเซียน และตระหนักว่าสิ่งเหล่านี้สร้างเสริมประสบการณ์และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตนในชุมชน ประเทศ ภูมิภาคและโลกอย่างไร

2. กรอบเนื้อหา (Themes)

กรอบเนื้อหา หรือสาระสำคัญใน ASEAN curriculum sourcebook (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 10-11; USAID, 2012, p. 5-6) ประกอบด้วย 5 กรอบเนื้อหาหลัก (Themes) ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN) คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ โครงสร้าง สมาชิกภาพ ความมุ่งประสงค์ และแนวทางปฏิบัติ รวมทั้ง ศึกษาความหมาย ความสำเร็จ และความท้าทายในอนาคตของอาเซียน
2. การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing identity and diversity) คือ การสำรวจ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเชื่อ การตระหนักและเห็นคุณค่าในความแข็งแกร่งซึ่งมีอยู่ในความเหมือนของประชาชน (ไม่ว่าจะเป็น ส่วนบุคคลหรือกลุ่ม) เช่นเดียวกับลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน
3. การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting global and local) คือ การศึกษาผลกระทบ ของการพัฒนาและทิศทางความก้าวหน้าของโลกต่อท้องถิ่น และเหตุการณ์ในท้องถิ่นประชาคม อาเซียนที่มีผลต่อสังคมโลก
4. การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม (Promoting equity and justice) คือ การส่งเสริมหลักการของความเสมอภาคและความยุติธรรม โดยจัดหาเครื่องมือการเรียนรู้พร้อม แหล่งค้นคว้าให้ผู้เรียน ทั้งทางวิทยาศาสตร์และการเมือง เพื่อนำไปสู่การสร้างทักษะการคิด วิเคราะห์ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม
5. การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a sustainable future) คือ การตระหนักถึงผลที่เกิดจากการที่ทรัพยากรมีจำกัด การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว และผลกระทบต่อความยั่งยืน กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกันทั้งในระดับชุมชนและกลุ่มสังคม ที่ใหญ่กว่า เพื่อนำไปสู่การสร้างความสำเร็จรุ่งเรือง สันติสุข และยั่งยืนของประชาคมอาเซียน

กรอบเนื้อหาแต่ละกรอบ จะประกอบด้วยแนวคิดหลักที่สะท้อนเป้าหมายของประชาคมอาเซียน และสนับสนุนวัตถุประสงค์ของ ASEAN curriculum sourcebook ซึ่งจะช่วยให้ครูเห็นประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ เข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด นอกจากนี้กรอบเนื้อหายังสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) และรองรับแผนกลยุทธ์ ด้วยเหตุนี้ จึงช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป้าหมายและพันธกิจของอาเซียนผ่านเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมของแต่ละประเทศ

3. แนวทางเพื่อการเรียนรู้ (Pathways)

ASEAN curriculum sourcebook (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 11-12; USAID, 2012, p. 6-7) แบ่งการจัดการเรียนรู้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นปีที่ 3-5) มัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นปีที่ 6-9) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นปีที่ 10-12) ครอบคลุม 7 สาขาวิชา ได้แก่ สังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและจริยศึกษา ภาษาและวรรณกรรม ศิลปะ สุขศึกษาและพลศึกษา เทคโนโลยี การศึกษา โดยพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ผ่าน 5 กรอบเนื้อหา (Themes) ดังกล่าวมาแล้ว และ 4 แนวทางในการเรียนรู้ (Pathways) ได้แก่

1. คน (People) หมายถึง บุคคล กลุ่มชาติพันธุ์ มรดกทางวัฒนธรรม รัฐบาล และพลเมือง สุขภาพ ความปลอดภัย บทบาททางเพศ และบทบาท ระหว่างชั้นอายุภายในครอบครัว และสังคม
2. สถานที่ (Places) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะภูมิประเทศ ระบบนิเวศ ภูมิอากาศ ผลกระทบจากพลวัตประชาชาติต่าง ๆ
3. วัตถุ (Materials) หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค สิ่งประดิษฐ์ งาน หัตถกรรม งานศิลป์ และงานประดิษฐ์ศิลปะโบราณ
4. แนวคิด (Ideas) หมายถึง ศาสนา ระบบความเชื่อ ปรัชญา ค่านิยม รูปแบบการปกครอง แง่คิดเกี่ยวกับโลก เทคโนโลยี การยอมรับและการปรับตัว

แนวทางหรือช่องทางในการเรียนรู้ที่ 4 ข้างต้น เป็นกระบวนการหรือแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านเนื้อหา ในขณะที่วิเคราะห์ประเด็นที่ซับซ้อนผ่าน พหุวิสัยทัศน์ ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันระหว่างชั้นปี

โดยหลักการเนื้อหาของแนวทางดังกล่าวมุ่งให้ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แต่แนวทางแต่ละด้านมีความคาบเกี่ยวกัน และมีผลกระทบต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อกล่าวถึงสถานที่และประชาชน นักเรียนอาจเรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของภูมิศาสตร์และภูมิอากาศที่มีต่อวัฒนธรรม และยังสามารถเรียนรู้ว่าระบบนิเวศและลักษณะทางกายภาพ (สถานที่) เป็นตัวกำหนดแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ (สื่อ) และทรัพยากรทางธรรมชาติซึ่งส่งผลต่อบทบาททางเพศ และบทบาทระหว่าง

รุ่นในแง่ของแรงงาน (ประชาชน) ในทำนองเดียวกัน เมื่อศึกษาหัวข้อการย้ายถิ่นฐาน นักเรียน จะเห็นว่าตำแหน่งของภูมิภาคมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่และการแลกเปลี่ยนของความคิดทางศาสนา (แนวคิด) นอกจากนี้ เนื่องจาก “ประชาชน สถานที่ สื่อและแนวคิด” เป็นแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานประสบการณ์ของมนุษย์ จึงสามารถขับเคลื่อนความสัมพันธ์ระหว่างนานาประเทศในอาเซียน และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นต่อกันระหว่างผู้เรียนทุกวัย

5. คำถามเพื่อการเรียนรู้ (Essential questions)

คำถามเพื่อการเรียนรู้ หรือคำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ เป็นส่วนที่สำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คำถามเหล่านี้ช่วยขยายความแนวทางหลัก เชื่อมโยงสาระสำคัญกับความคิดและทักษะของผู้เรียน และแนะแนวการใช้วิธีคิดแบบวิเคราะห์และทักษะการแก้ไขปัญหา ขณะที่ทำกิจกรรม ตัวอย่างการนำแนวทางต่าง ๆ ไปใช้ในคำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ เช่น

1) ประชาชนและสถานที่

- ด้วยเหตุใดชาติต่าง ๆ จึงเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน
- ลักษณะภูมิศาสตร์และสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร

2) สถานที่และสื่อ

- ระบบนิเวศเกิดจากอะไร และองค์ประกอบในระบบนิเวศส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร
- ศิลปะเปลี่ยนแปลงสถานที่อย่างไร

3) สื่อและแนวคิด

- ศิลปะเก็บเกี่ยวความงามและพลังธรรมชาติอย่างไร
- เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและเปลี่ยนโฉมวัฒนธรรมอย่างไร

4) แนวคิดและสถานที่

- บันทึบความทรงจำมีบทบาทต่อการเข้าใจเหตุการณ์โลกอย่างไร
- เพราะเหตุใดความหลากหลายในกลุ่มจึงเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่ง

ASEAN curriculum sourcebook ออกแบบมาให้เป็นเครื่องมือและข้อมูลอ้างอิงที่ยืดหยุ่น ซึ่งครูสามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการสอน หรือข้อมูลเสริมจากสิ่งที่ครูสอนอยู่ ครอบคลุมเนื้อหาแต่ละหัวข้อเชื่อมโยงกัน และสามารถนำไปอธิบายในเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ ของแต่ละระดับการเรียนรู้ และปรับใช้กับระดับที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าได้ ดังนั้น หลักสูตรอาเซียน จึงสามารถประยุกต์ใช้ได้ดีตามความต้องการของประเทศสมาชิกอาเซียน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหลักสูตรของประเทศอาเซียนมีความหลากหลายหรือแตกต่างกันอย่างมาก แม้ว่าครูอาจมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมือนกันในแต่ละประเทศ หรือในแต่ละชุมชน แต่การใช้คู่มืออาจแตกต่างกันออกไป และครูต้องหาแนวทางการนำไปใช้สำหรับชั้นเรียนของตนเอง นอกจากนี้ ในบทเรียนแต่ละบทใช้เวลาในชั้นเรียน ใช้สื่อ และกิจกรรมที่แตกต่างกัน

จากกิจกรรมเตรียมความพร้อมถึงบทสรุปของ ASEAN curriculum sourcebook ซึ่งได้ให้รายละเอียดไว้มากพอ เพื่อให้ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามคำแนะนำในคู่มือ หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้เองได้อย่างกว้างขวาง และเพื่อให้สามารถปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน ในชั้นเรียนของตนเองได้ดีที่สุด ดังนั้น ครูสามารถตัดสินใจได้เองว่าน่าจะทำตามกลยุทธ์ในหลักสูตรนี้โดยตรง หรือปรับเนื้อหา รูปแบบ หรือนำไปใช้ตามมาตรฐาน การศึกษาของประเทศตน หรือปรับตามนโยบายท้องถิ่น ตามข้อมูลอ้างอิง และความต้องการของ นักเรียน

แนวคิดและกระบวนการฝึกอบรม

1. ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคคล ในการปฏิบัติงาน เมื่อความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานนั้นถูกจำกัดทางด้านความรู้ หรือทักษะ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ต้องการการพัฒนา เพื่อเชื่อมต่อช่องว่างของการปฏิบัติงานที่เกิด จากการขาดความรู้หรือทักษะดังกล่าว นักการศึกษาและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรหลายท่านได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

บีช (Beach, 1970, p. 193) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึงกระบวนการ ที่จัดขึ้น เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และมีความชำนาญตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาบุคคลเรื่องหนึ่ง เรื่องใด โดยเฉพาะ หรือเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลไปในทางที่ต้องการ

กู๊ด (Good, 1973, p. 613) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึงกระบวนการ ให้ความรู้ และฝึกทักษะแก่บุคคลภายใต้เงื่อนไขบางประการ โดยการจัดการฝึกอบรม ไม่ได้จัด กระทำให้ใหญ่โตเหมือนกับการจัดการเรียนการสอน

รูธเวล (Rothwell, 1996) และพอนท์ (Pont, 1995) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม ได้อย่างสอดคล้องกันว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นทางการจำแนก แยกแยะ การสร้างตัวตน การประกัน การทำให้มั่นใจ การพัฒนา การปรับปรุง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ และมีสมรรถภาพตามที่ต้องการให้บุคคลพึงมีในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นสิ่งที่ มุ่งพัฒนาให้มี การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการรู้หรือสิ่งที่ต้องการ ให้เพิ่มสมรรถภาพนั่นเอง และเป็นความพยายามอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์กันที่จะถ่ายทอด ความรู้หรือทักษะจากบุคคลหนึ่ง ผู้ซึ่งมีความรู้หรือมีความสามารถในการถ่ายทอดไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง ที่ไม่มีความรู้หรือทักษะนั้น ๆ

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย (2549, หน้า 47) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนด

วัฒนา ชื่นวงศา (2536) วิน เชื้อโพธิ์หัก (2532) วิจิตร อาชวกุล (2537) และอำนาจ เดชไชยศรี (2542) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมไปในทิศทางเดียวกันว่า การฝึกอบรมเป็นการเสริมสร้าง พัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถในการปฏิบัติของบุคคล ตลอดจนเจตคติในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อาชญญา รัตนอุบล (2540, หน้า 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมมีความสำคัญ และจำเป็นในการพัฒนาประชากร และบุคลากร ซึ่งทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลายประการ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. การฝึกอบรมช่วยป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น โดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
2. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว โดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาและฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหานั้น ๆ
3. การฝึกอบรมช่วยประหยัดรายจ่าย เพราะ การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่จัดขึ้นในระยะเวลาสั้นภายในงบประมาณจำกัดและได้ผลคุ้มค่าตามวัตถุประสงค์
4. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่จะช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งอาจจัดในเวลาเรียนตามปกติหรือในวันหยุดสุดสัปดาห์ก็ได้
5. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ก่อให้เกิดความสามัคคี เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันแก้ไขปัญหาร่วมกันก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน
6. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเชื่อมั่นในงานกล้าที่จะเผชิญปัญหาและอุปสรรค
7. การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต

ขนิษฐา จิตรอรุณ (2540, หน้า 43) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง ความต้องการที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของบุคคลในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยบุคคลที่เข้ามารับการฝึกอบรมต่างมีความมุ่งหมายส่วนบุคคล เพื่อที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ ปรับปรุง

บุคลิกภาพ ฝึกฝนการตัดสินใจ ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจ และเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

พัฒนา สุขประเสริฐ (2540, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาหรือฝึกฝนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรใหม่ที่จะเข้าทำงานหรือปฏิบัติงานประจำอยู่แล้วในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะหรือความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ให้เหมาะสมกับการทำงาน รวมถึงก่อให้เกิดความรู้สึก เช่น ทัศนคติหรือเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานอันจะส่งผลให้บุคลากรแต่ละคนในหน่วยงานหรือองค์กรมีความสามารถ เฉพาะตัวสูงขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทำให้หน่วยงานหรือองค์กร มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

บรรยงค์ โตจินดา (2543) และพนิจดา วีระชาติ (2543) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การฝึกอบรมหมายถึง การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของบุคลากร เป็นการยกระดับความสามารถทุกวิถีทาง เพื่อให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย การฝึกอบรมจะเป็นกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงลักษณะของการทำงานให้เป็นไปตามความต้องการของบุคคล และนโยบายขององค์กร โดยอาศัยเทคนิค หลักการเรียนรู้ เช่น การตั้งใจ ความเข้าใจ และการได้รับความรู้

กิตติ พัทธวิษณุ (2544); ยงยุทธ เกษสาคร (2544) และสมชาติ กิจขรรยง (2545) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมไปในทิศทางเดียวกันว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนาองค์กร โดยอาศัยการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการวางแผนที่ดี จัดกิจกรรมที่ตรงกับปัญหาและความต้องการ เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทักษะและเปลี่ยนเจตคติของบุคลากรและสามารถนำประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนางานที่ทำอยู่ให้บรรลุความสำเร็จตามความต้องการขององค์กรและตัวของบุคคลที่เข้ารับการอบรม

เครือวัลย์ ล้อมภิชาติ (2544, หน้า 4) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่าเป็นกิจกรรมเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคลเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญ และเจตคติที่เหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเจตคติเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในงานเช่นกัน

จงกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2542, หน้า 1) ได้สรุปเกี่ยวกับการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานของคน ทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความชำนาญ

ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงานและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงาน และเพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้นไปและทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในงาน

สมคิด บางโม (2547, หน้า 14) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม (Training) หมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

นิรชรา ทองธรรมชาติ (2554, หน้า 12) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึงกระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะ ความชำนาญ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพโดยไม่จำกัดการศึกษา สถานที่ เพศ และโอกาส ทั้งนี้ การฝึกอบรมและช่วยลดปัญหาของการทำงานและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

ราไพพรรณ อภิชาติพงษ์ชัย (2545, หน้า 30) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากรที่มีการวางแผนและดำเนินการอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากการศึกษาความหมายของการฝึกอบรมดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้เกิดความเข้าใจ เกิดความชำนาญ และเกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

รูธเวล (Rothwell, 1996, pp. 12-18) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นของการฝึกอบรมไว้ว่า เป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น หลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว สภาพของความจำเป็นที่บุคลากรต้องได้รับการพัฒนาสมรรถภาพด้วยการฝึกอบรมนั้นมีแนวโน้มมาจากสาเหตุ 4 ประการ คือ

แนวโน้มที่ 1 ได้แก่ การรักษาสภาพหรือจังหวะของการทำงานที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งทุกสิ่งไม่สามารถรอช้า ไม่สามารถยืดหยุ่นในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ได้

แนวโน้มนที่ 2 ได้แก่ การสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมแห่งการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นความคาดหวังสูงสุดขององค์กรที่ต้องการให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด บุคลากรได้รับการเสริมสร้างการคืนพลังใจ (Empowerment) ในการทำงาน

แนวโน้มนที่ 3 ได้แก่ การจัดกิจกรรมภายในองค์กรด้วยแนวทางแห่งนวัตกรรมใหม่ สร้างทีมงานให้แข็งแกร่ง สร้างมุมมองหรือวิสัยทัศน์ของบุคลากรในองค์กรให้กว้างขึ้น สร้างทักษะทางด้านการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม การจัดการองค์กร และความมีหุ้นส่วน สร้างความรู้สึกลดภัยให้กับบุคลากร และสร้างบุคลากรเป็นบุคคลแห่งคุณภาพ

แนวโน้มนที่ 4 ได้แก่ การปรับปรุงสมรรถภาพของบุคลากรให้เหมาะสมกับสภาพที่แท้จริง เป็นการเสริมสร้างเพื่อเพิ่มผลผลิต กำไร และปรับปรุงด้านการสื่อสารบุคคลให้มีบทบาท ด้วยการเริ่มต้นในการพัฒนาตนเอง

แมคกีร์ และธาเยอร์ (McGehee & Thayer, 1961 pp. 35-46) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการฝึกอบรม และประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรม ดังต่อไปนี้

1. องค์กรจะต้องยึดหลักว่า การฝึกอบรมเป็นหนทาง (Mean) ที่จะช่วยนำไปสู่เป้าหมาย (End)
2. ฝ่ายบริหารขององค์กรจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการโครงการฝึกอบรม ถึงแม้ว่าบุคลากรในองค์กรจะสามารถเรียนรู้งานได้เองจากการได้ปฏิบัติจริง แต่ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ไม่ดีเท่ากับการจัดการอบรมอย่างมีระบบ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมดังกล่าว สามารถสรุปเป็นจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมโดยทั่วไปได้ 3 ประการ คือ

1. เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) เพื่อส่งเสริมหรือสร้างเสริมทางปัญญาให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หน้าที่รับผิดชอบ และการบริหารงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และสามารถขยายไปถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการนำไปใช้ปรับในสถานการณ์จริงด้วย
2. พัฒนาทักษะ (Skill) เป็นการพัฒนาทักษะ ความชำนาญ การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า การเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจ ทำให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และถูกต้องโดยใช้เวลาที่น้อยลง
3. เปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) ทำให้มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน สามารถทำงานด้วยความยินดีและพอใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สร้างแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อให้เกิดการใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความสำเร็จของการฝึกอบรมทั้งหมดนั้น ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งฝ่ายบริหารจะต้องให้ความสำคัญและมีความมุ่งมั่นต่อการสนับสนุนงานฝึกอบรม ฝ่ายบริหารขององค์กรสามารถใช้การฝึกอบรม เป็นเครื่องมือในการเพิ่มพูนคุณภาพของบุคลากรได้เป็นอย่างดี หากมีการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

3. ประเภทและเทคนิควิธีการฝึกอบรม

การฝึกอบรมมีหลายชนิด นอกจากการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะเรื่องให้กับบุคลากรแล้ว ยังมีการอบรมในลักษณะอื่น ๆ เช่น การอบรมเพื่อฟื้นความรู้ใหม่ (Refresher training) หรือการฝึกอบรมในลักษณะที่เป็นการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing education) ซึ่งรูปแบบของการอบรมจะแตกต่างกันไปตามความจำเป็นและลักษณะของงาน ซึ่งหากจะกล่าวอย่างกว้าง ๆ แล้ว อาจแบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท คือ การฝึกอบรมที่เป็นทางการ (Formal training) และการฝึกอบรมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal training) นักการศึกษาและนักพัฒนาบุคลากรหลายท่านได้กล่าวถึงประเภทของการฝึกอบรมไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

จกกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2542) และทวีป อภิลิทธิ (2536) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประเภทของการฝึกอบรมสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การฝึกอบรมก่อนประจำการ (Pre-entry training) เป็นการฝึกอบรมให้กับผู้เข้างานใหม่ หรือเพิ่งจะเริ่มโครงการใหม่ โดยทั่วไปผู้เข้าอบรมมักจะอยู่ในระยะทดลองงาน ซึ่งเนื้อหาของการอบรมจะเน้นในเรื่องของภารกิจแรกเริ่ม และภารกิจทั่วไปขององค์กร เนื้อหา โดยทั่วไปจะมีลักษณะผสมผสาน คือมีทั้งการฝึกอบรมในห้อง และการฝึกภาคสนาม ปกติจะมีช่วงเวลาที่ไม่นานนัก ตั้งแต่ 2-3 วัน หรือบางกรณีอาจจะใช้เวลาเป็นเดือน

2. การฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In-service training) เป็นการฝึกอบรมในช่วงที่เข้าทำงานแล้ว หรือผ่านระยะการทดลองแล้ว การฝึกอบรมจะจัดให้เป็นระยะ ๆ ให้กับระดับของบุคลากรที่แตกต่างกัน มีทั้งในเรื่องของการบริหารทั่วไป การอบรม การจัดการอบรมเฉพาะเจ้าหน้าที่ หรือการอบรมเฉพาะเรื่อง ซึ่งระยะเวลายืดหยุ่นได้ตามความต้องการส่วนใหญ่จะใช้เวลาไม่นาน ประมาณ 1-3 สัปดาห์

3. การฝึกอบรมในโครงการ (Project related training) เป็นการอบรมที่จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ เช่น โครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีระยะเวลาไม่นานนัก เป็นการอบรมเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะประเภทของบุคลากร มีทั้งการอบรมทางด้านเทคนิคและการอบรมในเชิงจัดการ โดยผู้ให้ทุนปกติจะระยะสั้น คือ 1-3 เดือน หรือขึ้นอยู่กับความจำเป็นของโครงการ

4. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (Self-development training) มีความหมายกว้างและครอบคลุม เช่น กรณีบุคคลที่ทำงานมานานและความรู้เริ่มตื้นตัน เริ่มจะไม่ทันกับข้อมูลหรือวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้เกิดความคิดที่จะพัฒนาตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นการอบรมเพื่อฟื้นฟูความรู้ใหม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการอบรมเต็มเวลาหรือบางส่วนของเวลา โดยหน่วยงานต้นสังกัด จะให้การอนุมัติและสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการออกไปอบรมนอกสถานที่ ระยะเวลาจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่หน่วยงานต้องการจะพัฒนา มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว หรือบางคนอาจจะลาศึกษาต่อ ซึ่งการศึกษาต่อก็คือ การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการเช่นกัน

เครือข่าย ลีเมอริซ (2544, หน้า 10) ได้เสนอวิธีการเลือกใช้เทคนิควิธีการฝึกอบรมไว้ว่า ควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1. พิจารณาความเหมาะสมของเทคนิคที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของหัวข้อวิชาและสอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนา
  2. พิจารณานาคนของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่ามีมากน้อยเพียงใด ลักษณะของการฝึกอบรมนั้นเป็นประการใด ควรจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยหรือไม่ กลุ่มละเท่าใดแล้วเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมให้เหมาะสม
  3. พิจารณาถึงลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่ามีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์แตกต่างหรือสอดคล้องกัน ควรเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบใดจึงจะเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด
  4. พิจารณาถึงความสามารถ ความคุ้นเคยต่อเทคนิคการฝึกอบรมที่จะนำไปใช้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมคุ้นเคยต่อวิธีการนั้น ๆ หรือไม่
  5. พิจารณาถึงเวลา และอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ว่า มีเวลาเพียงพอ และสะดวกต่อการจัดหาหรือไม่
  6. พิจารณาถึงงบประมาณที่มีอยู่กับค่าใช้จ่ายที่จะต้องจัดทำเพียงพอหรือไม่
  7. พิจารณา และประเมินทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าเป็นอย่างไร มีปฏิกิริยาไปในทางต่อต้าน ขัดขืน เฉื่อยชา หรือขวนขวาย ใครู้ในวิชาการ ทั้งนี้ ทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการเลือกสรรเทคนิคการฝึกอบรมมาก
- กิตติ พัทธวิษุ์ (2538, หน้า 9) ได้แบ่งเทคนิคการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้
1. กลุ่มวิธีที่เกี่ยวกับ “การบอก” (Telling methods) กลุ่มนี้เกี่ยวข้องกับการพูดและการฟัง ได้แก่ วิธีการสอนแบบบรรยาย อภิปรายกลุ่มและเทปบันทึกเสียง
  2. กลุ่มวิธีที่เกี่ยวกับ “การแสดง” (Showing methods) ได้แก่ การแสดงสาธิต (Demonstration) การสังเกตการปฏิบัติงาน (On-the-job observation)

3. กลุ่มวิธีเกี่ยวกับ “การกระทำ” (Doing methods) ได้แก่ การถามคำถาม การอภิปราย การให้แก้ปัญหา การประชุมกลุ่มเล็ก (Buzz groups)

อาชัญญา รัตนอุบล (2540, หน้า 67) ได้แบ่งประเภทของเทคนิคการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท โดยยึดหลักบทบาทสำคัญของผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนี้

1. เทคนิคการฝึกอบรมที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้ให้การฝึกอบรม หรือวิทยากร ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ การประชุมแบบซิมโพเซียม (Symposium)

2. เทคนิคการฝึกอบรมที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นวิธีการฝึกอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยมุ่งสร้างพลังกลุ่มให้ไปสู่การพัฒนา กลุ่ม ภายใต้หลักการของกระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้ พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแสดงออกถึงค่านิยม และคุณค่าของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

วิธีการฝึกอบรม โดยเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางมีหลายวิธี ซึ่งในแต่ละวิธี จะต้องเลือกให้เหมาะกับประเภท และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจจะต้องใช้ประกอบกันหลาย ๆ วิธี ในการอบรมครั้งหนึ่ง ๆ กล่าวโดยสรุปดังนี้

1. การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ร่วมกันศึกษาค้นคว้าในหัวข้อประเด็นปัญหาที่วิทยากรได้เสนอให้ ภายใต้คำแนะนำจากวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยส่วนใหญ่การสัมมนาจะจัดให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันและประสบปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกันจึงนำปัญหานั้นมาสัมมนา เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยปกติของการจัดการสัมมนาจะเป็นการจัดสัมมนาในกลุ่มย่อยก่อน แล้วนำผลการสัมมนากลุ่มย่อยมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่อีกครั้ง การสัมมนาเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และผลที่ได้จากการสัมมนา จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) เป็นเทคนิคการฝึกอบรม ที่สนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ร่วมกันลงมือทำงานเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่การประชุมเชิงปฏิบัติการทั่วไป วิทยากรจะบรรยายให้ความรู้ทฤษฎี พื้นฐานที่เกี่ยวข้องก่อนแล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงในกลุ่มย่อยโดยอาจเป็นการเสนอปัญหาให้แก้ไขหรือฝึกการใช้อุปกรณ์เครื่องมือใหม่ ๆ ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานหรือร่วมกันสร้างเครื่องมือการปฏิบัติใหม่ การประชุมเชิงปฏิบัติการจึงเป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมมากและได้ลงมือปฏิบัติจริง แต่การฝึกอบรมลักษณะนี้เป็นต้องใช้เวลาและงบประมาณสูง

3. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เป็นการรวมกลุ่มอภิปราย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ส่วนใหญ่จะมีจำนวนประมาณ 5-20 คน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่วิทยากรกำหนดให้อภิปราย ข้อสรุปที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์สมาชิกในกลุ่มจะเลือกให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มเป็นผู้นำการอภิปราย และคอยกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่มแล้วนำเสนอผลต่อกลุ่มใหญ่ต่อไป

4. การประชุมแบบซินดิเคต (Syndicate method) โดยจัดแบ่งผู้เข้ารับการอบรม ออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อแก้ไขพิจารณาหาคำตอบในปัญหาตามที่วิทยากรได้มอบหมายให้ หรือเพื่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายมาอย่างเฉพาะเจาะจง สมาชิกของการประชุมแบบซินดิเคต จะมาจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย เริ่มต้นจากการให้ความรู้หรือมีกิจกรรมปฏิบัติ ร่วมกันโดยวิทยากร หลังจากนั้น จึงแบ่งกลุ่มจำนวนประมาณ 6-12 คน เพื่อแก้ไขปัญหา อย่างเฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายใต้ความช่วยเหลือจากวิทยากร ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา ขอบเขตของปัญหา สาเหตุ แนวทาง แก้ไข และข้อเสนอแนะ กลุ่มย่อยควรจะมี การเลือก ประธาน เลขานุการ เพื่อดำเนินการ ในการประชุม และเสนอผลการประชุม ในที่ประชุม กลุ่มใหญ่ต่อไป

5. การระดมสมอง (Brain storming) เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทุกคนได้เสนอความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรี โดยกำหนดระยะเวลาไว้ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการคำนึงว่า ถูกหรือผิดอย่างไร ความคิดเห็นทุกเรื่องจะได้รับการยอมรับจากกลุ่ม โดยจะนำความคิดเห็น เหล่านั้นมาอภิปรายอีกครั้ง เพื่อคัดสรรเลือกหาความคิดเห็นของกลุ่มที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด สามารถนำไปใช้ได้จริงมากที่สุด การระดมสมองจะมีความเหมาะสมกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็ก จำนวนไม่เกิน 15 คน มากกว่ากลุ่มใหญ่หรืออาจจะแบ่งสมาชิกจากกลุ่มใหญ่เป็นกลุ่มย่อยก็ได้ แล้วนำเสนอผลการระดมสมองให้กับกลุ่มใหญ่ต่อไป

6. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz group, Phillip 6-6) เป็นเทคนิคการฝึกอบรม ที่แบ่งผู้เข้ารับการอบรมออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ จากกลุ่มใหญ่ โดยจัดแบ่งสมาชิกในกลุ่มย่อยออกเป็น 2-6 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาาร่วมกัน ซึ่งปัญหาแต่ละกลุ่มย่อยได้รับอาจเป็นปัญหา เดียวกัน หรือคนละปัญหาก็ได้ภายใต้ความช่วยเหลือจากวิทยากรประจำกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มและ ภายในเวลาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจำเป็นต้องมีประธานและเลขานุการดำเนินการ ประชุม โดยจะมีการนำเสนอผลการประชุมต่อกลุ่มใหญ่ สำหรับการประชุมแบบฟิลลิป 6-6 (Phillip 6-6) เป็นการจัดกลุ่มย่อยจำนวน 6 คนโดยกำหนดให้ผู้ที่นั่งข้างหน้า 3 คน หันกลับไปหา

ผู้ที่นั่งแถวหลังตน 3 คนรวมกันเป็น 6 คน ให้ความเวลาในการประชุมแก้ไขปัญหา 6 นาที จึงได้เรียกกันว่าเป็นการประชุมแบบฟิลลิป 6-6 ในการประชุมกลุ่มย่อย จะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเป็นการสร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง แต่หากมีจัดกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มประชุมในห้องเดียวกันอาจเกิดเสียงรบกวนกันได้

7. การอภิปรายแบบถาม-ตอบ (Colloquy) เป็นการอภิปรายแบบ “ปุจฉาวิสัชนา” เนื่องจากมีลักษณะที่มีกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งเป็นฝ่ายถามคำถามหรือปัญหา อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ตอบคำถาม โดยอาจจะให้แต่ละฝ่ายมีสมาชิกได้ไม่น้อยกว่า 2-3 คน และมีผู้ดำเนินรายการคอยประสานงานทั้งสองฝ่าย ซึ่งกลุ่มผู้ตอบโดยมากจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีความรู้ในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี บรรยากาศของการอภิปรายจะมีลักษณะที่เป็นกันเอง เป็นการพูดคุยถามตอบ โดยในการอภิปรายแบบถาม-ตอบนี้ ส่วนใหญ่จะใช้ในการอภิปรายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนใจร่วมกัน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจในเรื่องหรือปัญหานั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง ในประเด็นที่หลากหลายแง่มุม และได้มีโอกาสซักถามในประเด็นต่าง ๆ ของเรื่องนั้นได้ด้วยตนเอง

8. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นการจัดการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงบทบาทในสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยให้แสดงตามกิจกรรมที่เป็นจริงและเกิดขึ้นจริง ไม่มีการซักซ้อมมาก่อนแต่อย่างใด เพื่อให้ฝึกปฏิบัติได้เหมือนจริง โดยวิทยากรจะเป็นผู้กำหนดสถานการณ์หรือเค้าโครงเรื่องเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงไปตามความคิดเห็นและบทบาทตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อแสดงบทบาทสมมติแล้วจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคนอื่นที่ทำหน้าที่เป็นผู้วิเคราะห์บทบาทที่แสดงนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น การแสดงบทบาทสมมตินี้ยังสามารถใช้ในการพัฒนาทัศนคติและฝึกทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้อีกด้วย

9. การแสดงละครสั้น (Skit) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการแสดงบทบาทสมมติ แต่แตกต่างกันที่การแสดงละครมีการซักซ้อมการแสดง และบทบาทต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสซักซ้อมบทบาทที่วิทยากรกำหนดไว้ ก่อนการแสดงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคนอื่น ที่เป็นคนดูได้เห็นปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันอภิปรายกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหานั้นในสถานการณ์นั้น ดังนั้น การแสดงละครสั้น จึงเป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่ใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนใจจะเป็นการแนะนำสถานการณ์เพื่อเปิดการอภิปรายต่อไป

10. การปฏิบัติงานในเวลาจำกัด (In basket technique) เป็นการฝึกจำลองการปฏิบัติจริงในการปฏิบัติงานแต่ละวัน โดยเฉพาะงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานเอกสารที่ได้รวบรวมไว้ในตะแกรง โดยฝึกให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกการปฏิบัติงานและการตัดสินใจตามลำดับก่อนหลังตามความ

เหมาะสมของงานภายในระยะเวลาจำกัดที่กำหนดให้ โดยไม่มีผู้อื่นช่วยและไม่มีข้อมูลอื่นประกอบการตัดสินใจ

11. กรณีศึกษา (Case study) เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ศึกษาเรื่องราวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกับเหตุการณ์จริงมากที่สุดในรูปแบบของเอกสาร โดยมีรายละเอียดมากพอที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เห็นความสำคัญของปัญหา และข้อมูลต่าง ๆ ประกอบเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รู้จักฝึกการตัดสินใจการวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ตัดสินปัญหากรณีศึกษา เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็กหรือหากสมาชิกกลุ่มใหญ่ สามารถแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อยได้ กรณีศึกษาเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างผู้รับการฝึกอบรม เพราะทุกคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ภายใต้คำแนะนำ ช่วยเหลือจากวิทยากร ทั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้นการอภิปรายกรณีศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้ววิทยากรจะทำหน้าที่สรุปผล การวิเคราะห์นั้นอีกครั้งหนึ่งเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

12. วิธีประสบเหตุการณ์ (Incident method) เป็นเทคนิคของการฝึกอบรม ที่วิทยากรนำเสนอเรื่องราว หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจริง ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับรู้ร่วมกันและพิจารณาหาข้อเท็จจริงหรือคำตอบ ให้ปัญหาโดยวิทยากรเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ให้กับผู้ฝึกอบรมฟัง แล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมซักถามข้อมูลเพิ่มเติม ก่อนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายเพื่อหาทางแก้ปัญหา

13. เกมการบริหาร (Management games) เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เกมการยิงเรือรบ เกมการตัดสินใจสั่งการ เกมการเป็นผู้นำ เป็นต้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีโอกาสฝึกปฏิบัติแก้ปัญหา ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากชีวิตการทำงาน เกมการบริหารนี้จะเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่จะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารในอนาคตหรือกำลังเป็นอยู่

14. การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เห็นของจริง กระบวนการ และขั้นตอนการปฏิบัติจริง โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการทดลองจึงมีความเหมาะสมกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็กที่สมาชิกทุกคนได้มองเห็นการสาธิตอย่างทั่วถึง โดยเมื่อวิทยากรสาธิตเสร็จเรียบร้อยควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ทดลองปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เพื่อฝึกปฏิบัติจนทำได้จริง การสาธิตอาจใช้ตามลำพังหรือใช้ร่วมกับเทคนิคการฝึกอบรมอื่น ๆ เช่น ภายหลังการบรรยายก็ให้ทดลองปฏิบัติหรือภายหลังการสาธิตแล้วก็ให้อภิปรายกลุ่ม

15. ฟิชโบล (Fishbowl) เป็นเทคนิคการฝึกอบรม ที่มีวิธีการจัดที่นั่งให้เป็นวงกลมสองวงซ้อนกัน โดยผู้ที่นั่งวงใน จะมีบทบาทในการอภิปรายแลกเปลี่ยนข่าวสาร เสนอแนะความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำหรับผู้ที่นั่งวงนอกจะทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ไม่มีบทบาทในการประชุม

16. การทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษาดูงาน ณ สถานที่ที่น่าสนใจเพื่อศึกษาสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเพื่อศึกษาจากของจริงซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ เพราะได้เห็นการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ควรจัดทัศนศึกษาควบคู่ไปกับเทคนิคการฝึกอบรมประเภทอื่น ๆ เช่น การบรรยายก่อนไปศึกษาดูงาน หรือจัดให้มีการอภิปรายภายหลังกลับมาจากทัศนศึกษาก็ได้

17. การสอนงาน (Coaching) หรือการแนะนำงาน จะเป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รู้จักวิธีปฏิบัติงานอย่างถูกต้องส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกอบรมระหว่างการปฏิบัติงาน โดยอาจสอนหรือแนะนำงานเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ซึ่งจะเกิดประโยชน์มากกว่าการแนะนำงานในกลุ่มใหญ่ ด้วยเหตุนี้ วิทยากรจะต้องมีความรู้ประสบการณ์ และทักษะ ในงานที่สอนเป็นอย่างดี และหลังจากสอนงานหรือแนะนำงานแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทดลองปฏิบัติงานนั้นด้วยตนเอง เพื่อเป็นการทบทวน และทดสอบความเข้าใจ การสอนงานหรือการแนะนำนี้ เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่สร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม และวิทยากร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างลูกน้อง และหัวหน้างาน

18. การฝึกอบรมให้ไวต่อความรู้สึก (Sensitivity training) เป็นการเน้นในการฝึกประสาทสัมผัสหรือการพัฒนาบุคคลโดยกระบวนการกลุ่มจะเป็นการฝึกใช้ประสาทสัมผัสของบุคคลให้เข้าใจผู้อื่นด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักสังเกตลักษณะท่าทางการแสดงออกของผู้อื่น เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นของบุคคลอื่น ผลการฝึกอบรมจะนำมาสู่การพัฒนาตนเอง ในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มวิทยากรจะต้องพยายามกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคน ได้แสดงพฤติกรรมที่เป็นของตนเองออกมาอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้วิเคราะห์พฤติกรรมของแต่ละบุคคลในข้อบกพร่องสิ่งที่ควรแก้ไข และให้มีการทดลองฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสม

19. การประชุมโต๊ะกลม (Round table) หรือการอภิปรายโต๊ะกลมเป็นการประชุมหรืออภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิประมาณ 4-6 คนโดยจัดให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ฟังนั่งเห็นหน้าซึ่งกันและกันในลักษณะของโต๊ะกลมส่วนใหญ่การประชุมโต๊ะกลมจะเป็นการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นมากกว่าเป็นการเสนอทฤษฎีข้อเท็จจริง ดังนั้น ในการจัดประชุมโต๊ะกลมจึงควรจัดให้มีผู้ดำเนินรายการคอยควบคุมการประชุม จับประเด็นสรุป และเสนอคำถาม

20. การประชุมแบบฟอรัม (Forum) หรือการชี้แจงปัญหาข้อข้องใจ เป็นเทคนิคการประชุมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมซักถามข้อสงสัย ข้อข้องใจหลังจากที่วิทยากรได้ชี้แจงประเด็นปัญหาส่วนใหญ่ การจัดประชุมแบบฟอรัมจะเป็นการชี้แจงพูดคุยประเด็นปัญหาหรือข้อข้องใจ ข้อขัดแย้ง ข้อสงสัยระหว่างวิทยากรกับผู้ฟังนั่นเอง

21. การจัดกลุ่มผู้ฟังให้โต้ตอบ (Audience reaction team) หรือกลุ่มซักถาม หรือการสนองความต้องการกลุ่มเป็นการฝึกอบรมที่มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือตัวแทนจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ซักถามรายละเอียดเพิ่มเติมซักถาม ข้อสงสัย ฝึกหัดการจับประเด็นโดยมีการโต้ตอบกับวิทยากรทำให้วิทยากรทราบถึงความต้องการปัญหาแนวคิดของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม และทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในการบรรยาย

22. การจัดกลุ่มผู้ฟัง (Listening team) เป็นเทคนิคการจัดที่มีกลุ่มผู้ฟังการบรรยาย หรือ การอภิปรายโดยคัดเลือกกลุ่มผู้ฟังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ฝึกการจดบันทึก การบรรยาย หรือการอภิปรายการสรุปประเด็นการสรุปการประชุม หรือการอภิปรายการทำรายงาน เพื่อเสนอรายงานการบรรยายหรือการอภิปรายให้ที่ประชุมได้ทราบต่อไปซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้ฟังการสรุป ย้ำจุดที่สำคัญหรือทบทวนในตอนท้ายของการบรรยาย

23. การประชุม (Conference) เป็นการประชุมเฉพาะกลุ่มผู้ทำงาน หรือหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้ากอง หัวหน้าแผนกโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันแก้ไขปัญหา กำหนดนโยบาย วางหลักเกณฑ์ แนวทางการปฏิบัติ รับทราบนโยบายที่เปลี่ยนแปลง เพื่อชี้แจงให้แก่ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาต่อไป

24. การประชุมพบปะ (Convention) หรือประชุมระดับผู้บริหาร หรือประชุมระดับหัวหน้า เป็นการประชุมเฉพาะกลุ่มผู้ทำงานหรือหัวหน้ากลุ่มหัวหน้ากองหัวหน้าแผนกซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ

สรุปได้ว่า ประเภทของการฝึกอบรมสามารถแยกออกเป็น การฝึกอบรมก่อนประจำการ ระหว่างประจำการ การฝึกอบรมในโครงการ และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการอบรมที่แตกต่างกันตามความต้องการขององค์กรเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากรในองค์กร

4. ประโยชน์ของการฝึกอบรม

การวางแผนพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรมส่วนใหญ่มักจะใช้งบประมาณค่อนข้างมาก ถ้ามองอย่างผิวเผิน อาจจะคิดว่าเป็นการทำให้องค์กรต้องสิ้นเปลืองทั้งเวลา แรงงาน และงบประมาณมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ แม้บางครั้งจะไม่สามารถวัดผลเชิงประจักษ์ได้ในระยะเวลาอันสั้น แต่อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ของการฝึกอบรมก็มีมากมายหลายประการ จะเห็นได้จากนักวิชาการ และนักพัฒนาบุคลากรหลายท่าน ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมไว้หลายประการ ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526, หน้า 285) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมไว้หลายประการ ดังนี้

1. การฝึกอบรมช่วยทำให้ระบบวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น การติดต่อประสานงานดีขึ้น
2. การฝึกอบรมให้เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ประหยัด ลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ปฏิบัติงาน
3. การฝึกอบรมช่วยลดเวลาในการเรียนงานให้น้อยลง
4. การฝึกอบรมเป็นกระบวนการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน ให้ปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อความก้าวหน้าในการทำงานของตน

5. การฝึกอบรมเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของผู้บังคับบัญชาได้มาก
 วิจิตร อาชวกุล (2537, หน้า 13) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นที่สุดสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานทุกชนิด ทั้งนี้เพราะประโยชน์ของการฝึกอบรมที่เห็นได้ชัดที่สุด มีดังนี้

1. สมองความต้องการกำลังคน (Meeting manpower needs)
2. เป็นการลดเวลาการเรียนรู้งานให้สั้นลง (Reduce learning time)
3. ปรับปรุงความสามารถในการทำงานให้สูงขึ้น (Improved performance)
4. ลดความสิ้นเปลือง (Reduce wastage)
5. การขาดงาน (Less absenteeism)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การฝึกอบรมถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาครู ซึ่งอาชีพครูเป็นวิชาชีพที่หยุดนิ่งตายตัวไม่ได้ ต้องมีการเคลื่อนไหว ปรับเปลี่ยน ให้ก้าวทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ เทคโนโลยี ค่านิยม และวัฒนธรรมทางสังคม และมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในระดับประเทศและสากล ดังนี้ กระบวนการฝึกอบรมให้ครูผู้สอนสามารถนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา โดยการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook และหลักสูตรสถานศึกษาตลอดจนผู้เรียนในความรับผิดชอบ จึงเป็นการตอบสนองต่อการพัฒนาครูให้ก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางสังคมในอีกมิติหนึ่ง และนำพาผู้เรียนให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล อย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรในอีกมิติต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่

1. ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

โนลด์ (Knowles, 1978, p. 31 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547, หน้า 248-249) ได้สรุปพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern adult learning theory) ซึ่งมีสาระสำคัญต่อไปนี้

1. ความต้องการและความสนใจ (Needs and interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการและความสนใจเขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะ มีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเพื่อให้ ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วย

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life situation) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดี ถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life-centered) ดังนั้น หน่วยการเรียนรู้ ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรจะยึดถือเอาสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ เป็นหลักสำคัญ มิใช่ยึดที่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of experience) ประสบการณ์เป็นแหล่ง การเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self-directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ คือ การมีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงอยู่ใน กระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียน (Mutual inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้ แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคล จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละบุคคลเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ จะต้องจัดเตรียมการ ในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (Style) เวลาที่ได้ ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (Pace of learning)

2. ขั้นตอนการเรียนรู้ของบุคคล

กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลนั้น เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์กันของ 4 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ความต้องการข้อมูล-ข้อสนเทศ การทดสอบ-ผลสะท้อน และการประยุกต์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ความต้องการในการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดที่จะต้องทราบว่าบุคคล นั้นต้องการจะเรียนอะไร ต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งใด ต้องการค้นหาคำตอบหรือแก้ปัญหา ในเรื่องใด เช่น ต้องการเรียนรู้ศิลปะการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล-ข้อสนเทศ สิ่งเหล่านี้บุคคลจะเก็บรวบรวมตั้งแต่ โรงเรียนจากวิชาต่าง ๆ เป็นการเรียนในระบบโรงเรียน และบางส่วนได้รับจากการเรียนรู้ ตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดยจะได้รับจากที่บ้าน หรือสถานที่ทำงาน เช่น จากการอ่านหนังสือพิมพ์ การเล่นเกมกีฬาหรือดนตรี การชมโทรทัศน์ รับฟังรายการวิทยุ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบและผลสะท้อน จากการทดลองในการพยายามเรียนเรื่องใดในการเรียนของบุคคล เช่น การทดสอบฝีมือทางด้านอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การประยุกต์และปฏิกิริยาตอบสนอง เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ข้อสนเทศที่ผู้เรียนได้จากสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเขาอาจจะได้ประเมินคุณถึงผลลัพธ์จากการทดสอบ หรือผลลัพธ์จากการพยายามค้นหาคำตอบ การประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ ถ้าหากทักษะการเรียนรู้ได้นำไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในทักษะใหม่ ๆ และสามารถถ่ายโอนทักษะนั้น ๆ ไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ เช่น การขับรถได้ด้วยตนเอง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำงานได้ด้วยตนเอง เป็นต้น

3. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547, หน้า 7-26) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเกิดขึ้นได้มากกว่าหรือดีกว่าในอีกสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ อันเป็นแนวทางที่นักการศึกษาและวิทยาการการฝึกอบรมควรจะได้คำนึงถึงองค์ประกอบ 10 ประการ ที่จะมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และจะเป็นการช่วยให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากในการเรียนรู้และการฝึกอบรมผู้ใหญ่ โดยจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับ แรงจูงใจในการเรียน (Motivation to learn)
2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Learning environment) ต้องมีความสะดวก สบายเหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. ควรคำนึงถึง ความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคลและรูปแบบของการเรียน (Learning styles)
4. ต้องคำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) อันมีคุณค่า
5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแล และให้ความสำคัญกับ เนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ (Learning content and activities)
6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง (Realistic problem) และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา
7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้าน สติปัญญา และทางด้านร่างกาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. ควรให้มี เวลาอย่างเพียงพอ ในการเรียนรู้โดยเฉพาะ การเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การฝึกทักษะใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
9. ให้โอกาสในการ ฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดี หรือการนำความรู้ไปประยุกต์ได้

10. ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ หรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้แลเห็นถึงความก้าวหน้าว่า สามารถบรรลุเป้าหมายได้

4. วิธีการสอนผู้ใหญ่ (Teaching methods)

จาร์วิส (Jarvis, 1983, pp. 130-156 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547) ได้จำแนกวิธีการสอนผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง และวิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล

1. วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered methods) เป็นวิธีการที่มีครูผู้สอนหรือวิทยากรทำหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ดำเนินการ จัดเป็นวิธีการสอนที่จะพยายามให้ความรู้ ข้อมูลและข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญ โดยอาจมีการใช้ศิลปะในการตั้งคำถามของครูหรือวิทยากร เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสนองตอบในการเรียน อย่างไรก็ตามผู้สอนบางคนหรือในการสอนบางครั้งก็ไม่สามารถใช้เทคนิคในการตั้งคำถามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่มีเวลา หรือเป็นเพราะว่าผู้เรียนมีจำนวนมากจนไม่สามารถที่จะถามได้อย่างทั่วถึงทุกคน

2. วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student-centered methods) เป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะที่ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างพวกเขาตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ก็จะเป็นการนำเอาความรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนมาสู่สถานการณ์การเรียนการสอนด้วยเพื่อน (Peer teaching) แต่ก็มีบางคนกล่าวแย้งว่าวิธีการสอนแบบนี้มีลักษณะคล้ายกับ “คนตาบอดจูงนำทางคนตาบอดด้วยกัน” อย่างไรก็ตาม ความจริงแล้วก็มีความรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่คุณเรียนเองสามารถจะเป็นแหล่งความรู้ได้อย่างดี ซึ่งกรณีนี้ครูผู้สอนก็จะทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator)”

3. วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล (Individual student-centered methods) เป็นวิธีการที่มีทั้งส่วนคล้ายและแตกต่างจากแบบที่ 2 ทั้งนี้เป็นวิธีการสอนซึ่งเน้นเฉพาะผู้เรียนแต่ละบุคคลเท่านั้น เพื่อผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง โดยมีลักษณะที่หลากหลายในวิธีการเรียนจากการเลือกเรียนด้วยตนเอง (Self selected learning) หรือการให้ผู้สอนกำหนดกิจกรรมได้

5. หลักการฝึกอบรมให้กับผู้ใหญ่

จกกลนี ชุตินาเทวินทร์ (2542) ได้ศึกษาและสรุปลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่ไม่ต้องการถูกปฏิบัติเหมือนกับตนเองเป็นเด็ก เพราะผู้ใหญ่สามารถที่จะรับผิดชอบได้ด้วยตนเอง เคารพตนเอง และกำหนดวิถีของตนเอง
2. ผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากมายหลายอย่างที่สามารถจะนำเอามาใช้ได้ในการอบรม

3. ผู้ใหญ่มักจะไม่สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องที่มีเนื้อหามาก ๆ หรือการที่จะต้องจดจำข้อเท็จจริง หรือตัวเลขที่มากมาย หรือการพูดถึงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ผู้ใหญ่จะต้องแสวงหาสิ่งที่แท้จริง และคุณค่าในด้านอื่น ๆ ด้วย
4. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสภาพการณ์ที่น่ารื่นรมย์
5. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้เร็วกว่า หากได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมในการอบรม โดยเฉพาะหากมีการทำจริงปฏิบัติจริง แทนที่จะเป็นการนั่งฟังการบรรยายเพียงอย่างเดียว
6. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดี เมื่ออยู่ในสภาพที่พร้อมและพอใจที่จะเรียน
7. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้เร็วที่สุดโดยหลัก “ความเกี่ยวข้องกัน” หมายถึง ทุกข้อเท็จจริงทุกแนวคิด และความคิดรวบยอดทั้งหลายนั้นจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อสิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เคยรู้หรือมีประสบการณ์มาแล้ว
8. การเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ได้ค้นพบตัวเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นกิจกรรมที่แต่ละคนสามารถรับผิดชอบด้วยตัวเอง ในสัดส่วนเวลาของตนเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้คอยแนะนำ ซึ่งการเรียนโดยวิธีนี้ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดี
9. ผู้ใหญ่แต่ละคนเรียนรู้ได้เร็วหรือช้าในอัตราก้าวกระโดดที่แตกต่างกัน และในสถานการณ์ที่ต่างกัน ซึ่งมีปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและทางด้านร่างกาย เป็นตัวกำหนดขีดความสามารถทางการเรียนรู้
10. สำหรับผู้ใหญ่แล้ว การเรียนรู้คือกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด ผู้ใหญ่จึงมีความรู้มาก ซึ่งจะมีความหมายว่าบางคนอาจจะมีประสบการณ์มากกว่าวิทยากรหรือผู้สอน หรืออาจจะมีความรู้ในบางเรื่องมากกว่าผู้สอนก็ได้ รวมทั้งอาจมีความรู้มากกว่าผู้เข้าร่วมอบรมในกลุ่มเดียวกัน
11. ผู้ใหญ่ชอบเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงขณะที่การใช้ภาษาท่าทาง และสื่อทัศนูปกรณ์ที่หลากหลายจะมีผลต่อการเรียนรู้มากกว่าสื่อที่เป็นภาษาเขียน
12. ถึงแม้ว่าผู้ใหญ่จะมีความรู้สึกทางด้านเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีค่อนข้างมาก แต่ผู้ใหญ่ก็ยังมีความพอใจและความอบอุ่นใจที่ได้รับการยกย่องเช่นเดียวกับเด็ก ๆ
13. กระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีมากที่สุด เมื่อการเรียนรู้นั้น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ในงานปัจจุบันได้
14. กระบวนการอบรมให้ผู้ใหญ่ ควรเริ่มต้นจากภาพรวมก่อน ต่อจากนั้นจึงระบุทีละส่วนทีละขั้นตอน จากนั้นจึงตามด้วยการแสดงให้เห็นภาพรวมอีกครั้ง
15. นอกจากความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคนจะแตกต่างกันแล้ว ความต้องการที่แท้จริงของแต่ละคนก็จะแตกต่างกันด้วย ทั้งในเรื่องของทักษะเฉพาะ ความรู้ เทคนิค ทักษะ และประสบการณ์

16. อัตราการหลงลืมของผู้ใหญ่ อาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและในทันทีหลังการอบรมได้

17. ทุกสิ่งทุกอย่างอาจง่ายต่อการเรียนรู้และการยอมรับของผู้ใหญ่ ถ้าหากการกระทำนั้นหรือสิ่งนั้นไม่ขัดกับสิ่งที่ได้เคยเรียนรู้ หรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน

6. คำถามเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ลักษณะของผู้ใหญ่นั้นแตกต่างจากลักษณะของเด็ก ผู้ใหญ่มีความต้องการในการเรียนรู้เพื่อสามารถนำความรู้ที่ไปใช้ได้ “การใช้คำถาม” จึงเป็นการสร้างการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนผู้ใหญ่เกิดความรู้ มากขึ้น “การถามคำถาม” ก็เป็นการที่ทำให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่สามารถรู้ถึงสิ่งเหล่านี้ได้ เป็นการเพิ่มระดับการเรียนรู้จากการมีข้อมูลมาสู่การนำไปใช้ ลักษณะการตั้งคำถามจึงมีหลายแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของความต้องการสร้างความรู้ ความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียน ความเหมาะสม ของเวลาและอื่นที่เป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ลักษณะคำถามมีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. คำถามแบบปลายเปิด เป็นคำถามที่นิยมกันมาก วัตถุประสงค์ของคำถามนั้นดูได้ ที่การตั้งคำถาม มักใช้ What when where why how เป็นต้น

2. คำถามแบบเจาะจงหรือคำถามปิด เป็นคำถามเพื่อให้เกิดความเจาะจงในการตอบคำถามมากขึ้น ตรงประเด็นทันที เป็นลักษณะคำถามที่ถามเพื่อให้ตอบใช่หรือไม่ใช่เท่านั้น

3. คำถามแบบเจาะลึก เป็นการถามข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเจาะลึกมากขึ้น มักถาม เมื่อถามคำถามแรกไปแล้ว เป็นต้น

ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในปัจจุบันนั้นมักเอาหลักทฤษฎีของ Knowles ซึ่ง Knowles ได้นำหลักนี้มาจากหลักของมนุษยนิยม (Humanism) เป็นการมองที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนในการกำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (Self-directed) เพราะ Knowles มองว่าผู้ใหญ่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ อีกทั้งผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบสามารถควบคุมตนเองได้ ผู้สอนเป็นเพียงผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกแนะนำในการเรียนรู้เท่านั้น ลักษณะของกิจกรรมจึงเป็นการมอบหมายงานให้เกิดการค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถกำหนดหัวข้อที่สนใจเองได้ ในทางด้านการศึกษาจะใช้วิธีการให้ทำการค้นคว้าด้วยตนเอง หรือเรียกว่างานวิทยานิพนธ์ ในการจัดการอบรมให้กับผู้ใหญ่ก็ให้มีการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนต่อกัน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่นั้นเอง

การเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ (Action learning) เป็นการเรียนรู้ใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบันมาร์ควอดท์ (Marquardt, 2007) ได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนามนุษย์แบบใหม่นี้ ด้วยการจัดตั้งกลุ่มที่มีความหลากหลายมาทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้นี้ ไปใช้ในการทำงานหรือในการแก้ปัญหา โดยหลักของการเรียนรู้แบบนี้ได้นำ

คำถามมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำรูปแบบการเรียนรู้ คำถามที่ดีจะได้คำตอบที่ดี คำตอบที่ดีก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี คำถามเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันโดยปกติทั่วไปอยู่แล้ว คำถามเป็นสิ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ

ชยอนันต์ สมุทวณิช (2539, หน้า 36-43) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคำถามเพื่อการเรียนรู้ไว้ว่า “คำถาม” (Question) เป็นเครื่องมือที่แสดงถึงความต้องการในข้อมูลหรือสิ่งอื่นที่เป็นต้องการ แสดงออกซึ่งเรียกสิ่งที่แสดงออกมว่าเป็นคำตอบ คำถามจะถูกวางไว้หรือถูกถามในประโยคที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือบางครั้งก็เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการให้กระทำ เช่น ช่วยหยิบเนยให้ฉันได้ไหม ประโยคคำถามนี้ไม่ได้เป็นประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบแต่เป็นการถาม เพื่อให้อีกผู้หนึ่งปฏิบัติตาม

ในส่วนของการตั้งคำถามเป็นการทำให้เกิดการแยกแยะสิ่งที่จริงและไม่จริง ได้ขจัดเอาสิ่งที่ไม่สำคัญออกจากสิ่งที่สำคัญได้ การตั้งคำถามเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดของการใช้ภาษา วิธีการตั้งคำถามช่วยในการแสวงหาความจริงและในการสร้างความคิดใหม่ การตั้งคำถามเพื่อทำให้ผู้ฟังเกิดความคิดใหม่ โดยการนำความคิดไปเป็นที่ละชั้น ทำให้เกิดการจัดระบบทางความคิด ในระหว่างการตอบคำถามที่ตั้งขึ้นมา การถามคำถามที่ชาญฉลาดจะทำให้เกิดการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ และบรรยากาศการร่วมกันแสวงหาทางแก้ปัญหา

การคิดในการตั้งคำถามเพื่อนำมาซึ่งการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การเริ่มต้นในการใช้คำถามเป็นการเริ่มโดยอ้างอิงจากความรู้ที่มีมาก่อน แล้วใช้คำถามให้เกิดการแก้ปัญหาาร่วมกันในกลุ่ม ในการตั้งประเด็นคำถามนั้น ผู้นำในการถามถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญในการคำถามที่สร้างสรรค์ การรวบรวมความคิดของผู้เข้าร่วม การโยนประเด็นให้เกิดการแลกเปลี่ยน และการสรุปเรื่องทั้งหมดที่ตั้งขึ้น การถามคำถามที่ดีคือคำถามที่ทำให้เกิดการคิด การใช้คำกริยาที่ทำให้เกิดความคิดนั้นก็ต้องเลือกใช้ เพราะการใช้คำกริยาที่แตกต่างก็ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้หรือการใช้ความคิดที่แตกต่างกัน

7. คุณสมบัตินักพัฒนาที่ใช้คำถาม

นักพัฒนาที่ดีจำเป็นต้องมีทักษะในการถามที่สามารถสร้างความรู้ให้แก่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี ลักษณะของการที่เป็นผู้ถามที่ดี ได้แก่

1. คิดเป็น นักพัฒนาต้องมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการตั้งคำถาม ได้อย่างชัดเจน ต้องมีการเตรียมถามเป็นอย่างดี มีการรวบรวมข้อมูลที่เพียงพอเพื่อนำมาใช้ในการสร้างคำถามนั้น
2. พุดเป็น มีความสามารถในการถาม การเลือกใช้ภาษาพูด และภาษาท่าทางต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถจูงใจหรือโน้มน้าวความคิดได้เป็น สามารถดึงความรู้ของผู้ใหญ่ให้เกิด

การต่อ ยอด เป็นความรู้ที่ทวีขึ้นได้ พุดอย่างสุภาพ ไม่อวดความรู้ของตัวเอง แต่เป็นนักพูดที่ทำให้
เกียรติผู้เรียนเสมอ

3. ฟังเป็น มีความสามารถในการฟัง เพราะการถามต้องพร้อมในการฟัง เพื่อทำการเก็บ
รวบรวมข้อมูลที่ได้ยิน นำข้อมูลนั้นมาประมวล วิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพื่อทราบถึงผล
ของการสร้างความคิดนั้น อีกทั้งการเป็นผู้ฟังที่ดีมีผลต่อการเรียนรู้ การไม่ขัดจังหวะในขณะที่
ผู้เรียนตอบคำถาม การมีมารยาทในการฟัง ท่าทางในการฟังก็แสดงออกถึงความสนใจในตัวผู้เรียน
ที่เป็นผู้ใหญ่

4. อ่านออก สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนได้จากการเฝ้าสังเกตบุคลิกลักษณะภายนอก กริยา
ท่าทางต่าง ๆ มารยาท การแต่งกายของผู้เรียน ลักษณะการพูดของผู้เรียน น้ำเสียง แววตา อารมณ์
 ฯลฯ และลักษณะภายใน ความเป็นผู้ใหญ่ ระดับความรู้และระดับสติปัญญา ทักษะ ทักษะการคิด
 การอ่านออกช่วยให้นักพัฒนาสามารถนำมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยน ลด หรือเพิ่มกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้
ได้

5. การจดบันทึกเป็น การจดบันทึกถึงสิ่งที่สังเกตได้หรือการจดบันทึกเพื่อใช้เป็นข้อมูล
เป็นสิ่งที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องทำเพื่อนำสิ่งที่บันทึกนั้นไปใช้ในการประเมินเพื่อพัฒนาคนต่อไป

ในปัจจุบันนี้นักพัฒนามองเห็นถึงความสำคัญของการกำหนดการพัฒนาคนมากขึ้น
เพราะนักพัฒนามองว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่ามาก มีการศึกษาลงรายละเอียดในการแยกแยะ
ความแตกต่างระหว่างลักษณะของเด็ก (Pedagogy) กับลักษณะของผู้ใหญ่ (Andragogy) เพื่อนำผล
การศึกษานี้มาออกแบบหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับลักษณะของเด็กและผู้ใหญ่

ดังนั้น คำถามจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักพัฒนาควรต้องเรียนรู้จัก
ในการนำไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ทั้งการตั้งคำถาม การฟัง การสังเกต การประมวลสิ่งที่ได้เพื่อนำ
ข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในอนาคตต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ

1. ความหมายของเจตคติ

เจตคติ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อ่านว่า เจตคติ (Attitude) เป็นคำนาม
แปลว่า ท่าที หรือ ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 321)

นอกจากนี้ คำว่า เจตคติ มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของเจตคติ
ไว้หลายแนวคิด ดังนี้

เทอร์สโตน (Thurstone, 1964, หน้า 49) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นตัวแปร
ทางจิตวิทยา

อย่างหนึ่งที่ไม่อาจสังเกตได้ง่าย แต่เป็นความโน้มเอียงภายใน แสดงออกให้เห็นได้โดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เจตคติยังเป็นเรื่องของความชอบ ไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กู๊ด (Good, 1973, p. 49) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงหรือแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของ สถานการณ์ หรือค่านิยม โดยปกติจะแสดงออกมารวมกับความ รู้สึกและอารมณ์ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่จะอ้างอิงได้จากพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

ออลพอร์ต (Allport, 1976, หน้า 2) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นสภาพความพร้อมของจิตและประสาทเกิดจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลต่อสภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แกจน์ (Gagne, 1977, หน้า 219) กล่าวว่า เจตคติเป็นสภาพภายในของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกปฏิบัติของแต่ละบุคคล เจตคติไม่ได้กำหนดการปฏิบัติที่เป็นเฉพาะ แต่ทำให้กลุ่มของการปฏิบัติในแต่ละบุคคลมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากหรือน้อย

เชดสคัลด์ โนวาสินธุ์ (2523, หน้า 93) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบรมให้การเรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528, หน้า 172) ได้นิยามว่า เจตคติเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลที่มีต่อการเรียนรู้และประสบการณ์ แล้วแสดงถึงภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ แสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหา เมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่า เจตคติที่ดีหรือทางบวก หรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่า เจตคติที่ไม่ดีหรือทางลบ

ศักดิ์ สุนทรเสณี (2531, หน้า 1) กล่าวว่า เจตคติ เป็นการรวบรวมเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ความเชื่อ และความจริง รวมทั้งความรู้สึก ซึ่งอาจเป็นการประเมินทั้งหมดที่เกี่ยวกับ แล้วบรรยายให้รู้ถึงจุดแกนกลางของวัตถุ นั้น ความรู้และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นไป

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541, หน้า 366) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด (Ideas) เจตคติอาจจะเป็นบวก หรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544, หน้า 96) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวอาจจะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของสภาพการณ์ เหตุการณ์ เป็นต้น เมื่อเกิดความรู้สึกบุคคลนั้นจะมีการเตรียมพร้อม เพื่อมีปฏิกิริยาตอบโต้ไปในทิศทางหนึ่งตามความรู้สึกของตนเอง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 243) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้ นั่น และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา

จากความหมายของเจตคติดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อหรือความพร้อมของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลได้รับโดยตรง ซึ่งมีทั้งทางบวกและทางลบ หรืออาจแสดงออกในลักษณะความเป็นกลางก็ได้

2. ลักษณะและองค์ประกอบของเจตคติ

นักจิตวิทยาและการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะและองค์ประกอบของเจตคติไว้โดยสรุปดังนี้

ไทรแอนดิส (Triandis, 1971 อ้างถึงใน สุรวิตย์ ศรีพล, 2540, หน้า 17) ได้สรุปลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำมีผลให้บุคคลมีท่าทีในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางใดทางหนึ่ง
2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิดแต่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง
3. เจตคติมีความหมายที่อ้างถึงบุคคลหรือสิ่งของเสมอ นั่นคือเจตคติเกิดจากสิ่งที่มีตัวตน และสามารถอ้างอิงได้

ทิตยา สุวรรณชฎ (2520, หน้า 602-603) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเจตคติไว้ 4 ประการคือ

1. เจตคติ เป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมได้ตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ หรือจะเรียกว่าสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง
2. เจตคติ จะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง
3. เจตคติ เป็นตัวแปรหนึ่ง นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่าง พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกโดยวาจา หรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4. เจตคติ มีคุณสมบัติของแรงจูงใจ ในอันที่จะทำให้บุคคลประเมิณผล หรือเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายความต่อไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย เจตคตินี้ว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำงานอย่างหนึ่ง นอกจากความพร้อมและการจูงใจ บุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานจะช่วยให้ทำงานได้ผล ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นต้นกำเนิดของความคิด และการแสดงการกระทำออกมานั้นเอง

นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม (2525, หน้า 118-119) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ว่าการที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นควรมีองค์ประกอบอยู่ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย (Cognitive component) ได้แก่ ความรู้ที่มีขอบเขตครอบคลุมถึงความคิดเห็น ความเชื่อที่มีต่อสิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เมื่อบุคคลรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับทำให้เกิดแนวความคิดที่ว่าอะไรถูก อะไรผิด
2. องค์ประกอบด้านท่าทีความรู้สึก (Affective component) ได้แก่ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อสิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นผลเนื่องมาจากความคิดถ้าบุคคลมีความคิดที่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นหรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นและถ้ารู้สึกต่อสิ่งใดในทางที่ไม่ดี ก็จะมีเจตคติในทางที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วยและถ้าไม่มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นเลยเจตคติก็น่าจะไม่เกิดขึ้น

3. องค์ประกอบด้านการกระทำ (Action tendency component) เป็นความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติหรือมีแนวปฏิบัติตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความคิดและความรู้ที่ปรากฏในรูปของการยอมรับ ปฏิเสธหรือเฉย ๆ ในปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติโดยทั่วไป จะประกอบด้วยความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออก

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528, หน้า 230) ได้แบ่งเจตคติ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เจตคติทางบวก หรือเจตคติที่ดี หมายถึง แนวโน้มที่อินทรีย์จะเข้าหาสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น เนื่องจากความชอบหรือความพอใจ
2. เจตคติทางลบ หรือเจตคติที่ไม่ดี หมายถึง แนวโน้มที่อินทรีย์จะถอยหนีจากสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น ๆ เนื่องจากความไม่ชอบหรือความไม่พอใจ

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541, หน้า 367) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้น เจตคตินี้จึงมีทั้งบวกและลบ

3. เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม

4. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงของเจตคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวก เป็นลบ หรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของเจตคติ หรืออาจจะ เปลี่ยนแปลงความเข้มข้น เจตคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้

5. เจตคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชน หรือสังคมหนึ่ง อาจจะไม่มีความนิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ฉะนั้นความนิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพล ต่อเจตคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนเจตคติจะต้องเปลี่ยนความนิยม

6. สังคมประภคิต (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการเจตคติของเด็กโดยเฉพาะ เจตคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 243) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัว บุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ แม้ว่ามีประสบการณ์ที่เหมือนกัน ก็จะมีเจตคติที่แตกต่างกันไป ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ ฯลฯ

2. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียม ความพร้อมภายในของจิตใจ มากกว่าภายนอกที่จะสังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนอง มีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคล ที่จะชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และจะเกี่ยวเนื่องกับ อารมณ์ด้วย เป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยจะได้ และบางครั้งไม่ค่อยมีเหตุผล

3. เจตคติมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมินคือ ลักษณะความรู้สึกหรือ การประเมินว่า ชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็คือเป็นทิศทางในทางที่ดี เรียกว่า เป็นทิศทางในทางบวกและ ถ้าการประเมินออกมาในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ ก็มีทิศทางในทางลบ เจตคติทางลบไม่ได้ หมายความว่า ไม่ควรมีเจตคตินั้น แต่เป็นเพียงความรู้สึกในทางไม่ดี เช่น เจตคติในทางลบต่อการคดโกงการเล่นการพนัน การมีเจตคติในทางบวกก็ไม่ได้หมายถึง เจตคติที่ดีและพึงปรารถนา เช่น เจตคติทางบวกต่อการโกหก การสูบบุหรี่ เป็นต้น

4. เจตคติมีความเข้ม คือ มีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วย อย่างมาก ก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ถ้าไม่ชอบเลยหรือเกลียดที่สุด ก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ไปอีกทางหนึ่ง

5. เจตคติมีความคงทน เจตคติเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่น และมีส่วนในการกำหนด พฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใด ทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้นได้ยาก

6. เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายใน เป็นสภาวะ ทางจิตใจ ซึ่งหากไม่ได้แสดงออก ก็ไม่สามารถจะรู้ได้ว่า บุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น เจตคติที่เป็นพฤติกรรมภายนอกจะแสดงออก เนื่องจากถูกกระตุ้น และการกระตุ้นนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ

ร่วมอยู่ด้วย เช่น บุคคลแสดงความไม่ชอบด้วยการดูค่าคนอื่น นอกจากไม่ชอบคนนั้นแล้ว อาจจะเป็นเพราะถูกทำทายนก่อน

7. เจตคติจะต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองขึ้น แต่ก็ไม่จำเป็นว่า เจตคติที่แสดงออกจาก พฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอกจะตรงกัน เพราะก่อนแสดงออกบุคคลนั้น ต้องปรับปรุง ให้เหมาะสมกับปทัสถานของสังคม แล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

กล่าวโดยสรุป เจตคติ เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นแรงขับ แรงจูงใจของบุคคล ให้แสดง พฤติกรรมที่ออกไปในทางต่อต้านหรือสนับสนุนต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้น ถ้าทราบ เจตคติของบุคคลใดก็สามารถที่จะทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ โดยปกติคนเรามักแสดง พฤติกรรมไปในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่

3. การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้แนวคิดของการเกิดและการเปลี่ยนแปลง เจตคติ ไว้หลายแนวคิด ดังนี้

ชริกเลย์ (Shrigley, 1977, หน้า 427) ให้แนวคิดไว้ว่า เจตคติไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เจตคติบางอย่างมีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่อยาก ให้ตนเป็นที่ยกย่องของสังคม

กฤษศรี คำชาย (2540, หน้า 159) ให้แนวคิดไว้ว่า เจตคติเป็นผลผลิตมาจากประสบการณ์ หลากหลายในชีวิตและก่อตัวขึ้นอย่างซับซ้อน เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะค่อนข้างคงทน แต่ก็เปลี่ยนแปลงได้

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544, หน้า 97-98) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิด เป็นเจตคติ มีดังนี้ คือ

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยการรวบรวมจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ประสบการณ์ที่เก็บสะสมได้ มนุษย์จะทำการจำแนก แยกแยะออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ชอบ-ไม่ชอบ, ดี-ไม่ดี, สนใจ-ไม่สนใจ การจำแนกนี้จะอาศัย “หลักเกณฑ์” ที่แต่ละคนเก็บสะสม จากประสบการณ์ในอดีต เป็นตัวประเมินตัดสินใจ เพื่อกำหนดทิศทางของเจตคติของตนเอง และหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะถูกหล่อหลอมมาจาก “ความเชื่อ” (Belief) ของมนุษย์แต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน

2. เจตคติเกิดจากการรับเจตคติของผู้อื่นมาเป็นของตน การรับเจตคติของผู้อื่นมานั้น มักจะเป็นในกรณีที่บุคคลนั้นมีความสำคัญ เป็นที่น่าเชื่อถือและยกย่องชื่นชมอย่างมาก

3. เจตคติจากประสบการณ์ที่ประทับใจมาก ประสบการณ์บางอย่างที่ประทับใจมาก ทั้งทางด้านดีและด้านไม่ดี เพียงครั้งเดียวก็อาจทำให้เกิดเป็นเจตคติได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ ชาติชาย พัทธกันชนาคม (2544, หน้า 100) ยังกล่าวอีกว่า เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่จะต้องอาศัยเวลาพอสมควร ทั้งนี้เพราะในการสร้างเจตคติแต่ละเรื่องส่วนใหญ่แล้ว ต้องใช้เวลาในการสั่งสมอยู่นานพอสมควร ดังนั้นการที่จะเปลี่ยนจึงต้องอาศัยเวลาเช่นกัน หลักสำคัญที่สามารถใช้ในการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลมีดังนี้

1. สร้างตัวเลียนแบบ (Identification figurer) ที่เหมาะสมให้กับผู้ที่เราต้องการเปลี่ยนเจตคติ ลักษณะที่สำคัญของตัวเลียนแบบ เช่น

- ต้องเป็นบุคคลที่ผู้นั้นสามารถพึ่งพาอาศัยได้
- ต้องเป็นบุคคลที่สำคัญในชีวิตของผู้นั้น
- ต้องเป็นบุคคลที่ผู้นั้นยกย่องเชื่อถือ
- ต้องเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง มีศักดิ์ศรี มีบารมีพอที่จะทำให้ผู้นั้นเชื่อถือได้
- ต้องเป็นบุคคลที่มีความอบอุ่น มีลักษณะเป็นกันเอง และมีความเข้าใจกัน เป็นต้น

2. ใช้วิธีการพูด หรือสื่อสาร (Communication) เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ นักจิตวิทยาได้อธิบายว่า การพูดเพื่อเปลี่ยนเจตคตินั้นมีได้ 2 วิธีคือ

2.1 การพูดโดยการอ้างเหตุผล (Logical argument) การพูดชักจูง เพื่อเปลี่ยนเจตคติของบุคคล วิธีนี้จะต้องเป็นการพูด โดยเสนอข้อเท็จจริงทั้งในส่วนดีและไม่ดี เพื่อให้ผู้นั้นใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง

2.2 การพูดเร้าอารมณ์ (Emotional appeal) การพูดในลักษณะนี้มักจะพูด โดยเน้นเพียงด้านเดียว และพยายามเสนอเหตุผลเพียงด้านเดียว การชักจูงในลักษณะนี้อาจจะทำให้คนคล้อยตามได้ง่าย แต่อาจเกิดผลเสียถ้าผู้นั้นมารู้เหตุผลอีกด้านหนึ่งในภายหลัง

3. ใช้วิธีการจัดสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ต้องการ เช่น การให้เข้าไปมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรม การเล่นบทบาทสมมุติ (Role playing) เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 260) กล่าวว่า การเปลี่ยนเจตคติมี 2 ทาง คือ

1. การเปลี่ยนไปในทางเดียวกัน (Congruent change) หมายถึง เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางบวกด้วย แต่ถ้าเจตคติใดเป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบ เช่น เคยชอบคนนี้ก็ชอบมากขึ้นกว่าเดิม หรือในทางตรงกันข้าม เคยเกลียดคนนั้นก็เกลียดมากขึ้น

2. การเปลี่ยนไปคนละทาง (Incongruent change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ก็จะลดลงในทางบวกและเพิ่มทางลบ เช่น เคยชอบคนนี้ก็เปลี่ยนเป็นไม่ชอบสรุปได้ว่า เจตคติ เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาแตกต่างกัน และอิทธิพล

จากกลุ่มสังคม จึงทำให้บุคคลมีพฤติกรรมไม่เหมือนกัน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมโดยรอบเป็น สิ่งสำคัญที่จะทำให้เราเกิดเจตคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราเช่นกัน

4. การวัดเจตคติ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวัดเจตคติไว้หลากหลาย ดังนี้

ซูชีพ อ่อน โคนสูง (2522, หน้า 111-113) กล่าวว่าวิธีที่จะทราบเจตคติของใครคนใด คนหนึ่งต่อวัตถุ คน สัตว์ หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ เป็นอย่างไร อาจทำได้โดยใช้แบบสอบถาม วิธีสังเกตและสัมภาษณ์ วิธีวัดเจตคติ ที่พบว่าเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ วิธี Summated rating ของลิเคอร์ เพราะสะดวก สร้างง่าย รวดเร็ว และมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง ทั้งนี้ วิธีการของลิเคอร์ยึดหลักว่า เจตคติทั้งหลายของบุคคลจะมีการกระจายหรือการแจกแจงอยู่ในลักษณะ ที่เป็น โค้งปกติ ซึ่งสามารถใช้หน่วยความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัดได้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, หน้า 112) กล่าวว่า มาตรฐานวัดเจตคติที่ใช้ในการวิจัยมีอยู่ หลายชนิด และที่นิยมใช้มีอยู่ 3 ชนิด คือ

1. วิธีการของเทอร์ส โตน (Thurstone, s method)
2. วิธีของลิเคิร์ต (Likert's method)
3. วิธีใช้ความหมายของภาษา (Semantic differential scales)

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2542, หน้า 186) ได้กล่าวว่า ในการวัดเจตคติจะต้องคำนึงถึง ประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. เนื้อหาเจตคติที่ต้องการวัด ซึ่งได้แก่ สิ่งเร้าที่เป็นตัวกระตุ้นให้แสดงกิริยาท่าทีออกมา
2. ทิศทางของเจตคติ โดยทั่วไปจะกำหนดให้เจตคติมีทิศทางเป็นเส้นตรงและต่อเนื่องกัน มีลักษณะเป็นซ้าย-ขวา หรือบวกกับลบ กล่าวคือ เริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่งและลดระดับความเห็น ด้วยลงเรื่อย ๆ จนถึงความรู้สึกเฉย ๆ และลดต่อไปเป็นไม่เห็นด้วยจนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. ความเข้มของเจตคติ ได้แก่ ปริมาณความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้า นั้น ว่ามีมากน้อยเพียงใดถ้า มีความเข้มสูงไม่ว่าจะเป็นในทิศทางบวกหรือลบก็ตาม จะมีความรู้สึกรุนแรงมากกว่าที่เป็นกลาง ๆ

นอกจากนี้ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2542, หน้า 141-142) ได้กล่าวถึงข้อดีของเครื่องมือ วัดเจตคติแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) ไว้ดังนี้

1. สร้างได้ง่าย สะดวกในการนำไปใช้และวิเคราะห์ผล
2. ไม่ต้องหากลุ่มที่จะนำมาตัดสิน เพื่อกำหนดค่าประจำข้อ
3. ไม่ต้องคำนวณค่าประจำข้อ ซึ่งช่วยลดภาระงานลงมาก

4. สามารถวัดเจตคติได้แน่นอนกว่ามาตรวัดเจตคติแบบอื่น เพราะผู้ตอบต้องตอบทุกข้อความ ในขณะที่วิธีอื่นเลือกตอบเพียงบางข้อ ผู้ตอบจึงมีโอกาสบิดเบือนความจริงได้
5. มีความเชื่อมั่นสูง ใช้เพียงไม่กี่ข้อก็มีความเชื่อมั่นได้สูงพอ ๆ กับเทคนิคอื่น ๆ ที่ใช้จำนวนข้อมาก
6. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวัดเจตคติที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และยังสามารถวัดได้ทั้งทิศทางและปริมาณความมากน้อยของเจตคติได้อีกด้วย
7. การตรวจให้คะแนนไม่ยุ่งยาก ขอมให้ผู้ตอบได้พิจารณาระดับความมากน้อยของความรู้สึกของตนเอง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 252) กล่าวว่า เจตคติก่อนไปทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เป็นความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง การวัดเจตคติจึงไม่สามารถจะวัดได้โดยตรง แต่วัดได้จากแนวโน้มของบุคคลที่แสดงออกทางภาษา และวัดในรูปของความเห็น การวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดและผู้ใด อาจจะใช้วิธีการสังเกตจากการกระทำ คำพูด การแสดงสีหน้าท่าทาง หรือสัมภาษณ์ความรู้สึกนึกคิดของเขา แต่แบบวัดหรือเครื่องมือที่นักจิตวิทยานิยมใช้กันมาก จะอยู่ในรูปของแบบสอบถามหรือแบบสำรวจ เรียกว่าแบบวัดทางเจตคติ ในการวัดนั้นควรมีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

1. การศึกษาเจตคติ เป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยก็เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดเจตคติจึงเป็นการวัดทางอ้อม จากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออก หรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่
3. การศึกษาเจตคติของบุคคล มิใช่แต่เป็นการศึกษาทิศทางเจตคติของบุคคลที่นั่น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อย หรือความเข้มของเจตคตินั้นด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการวัดเจตคติแบบของลิเคอร์ (Likert's scale) มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติของครูผู้สอนต่อประชาคมอาเซียน เนื่องจากพบว่า มีข้อดีหลายประการ ดังนี้

1. สร้างได้ง่าย สะดวกต่อการนำไปใช้และวิเคราะห์ผล
2. สามารถวัดเจตคติได้แน่นอน เพราะผู้ตอบต้องตอบทุกข้อความ
3. การตรวจให้คะแนนไม่ยุ่งยาก ผู้ตอบพิจารณาให้ระดับความมากน้อยตามความรู้สึกของตนเอง
4. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวัดเจตคติที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

ประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of south east asian nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นองค์กรทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม วัฒนธรรมในกลุ่ม ประเทศสมาชิก และการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค และเปิดโอกาสให้คลาย ข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน ได้นำเสนอโดยสรุป เป็นข้อมูลพื้นฐานของอาเซียน ดังนี้ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2557)

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาเซียน

ปัจจุบันโลกของเราเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อ 40 กว่าปีก่อนเริ่มก่อตั้งอาเซียนอย่างมาก อีกทั้งความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้อาเซียนต้องเผชิญสิ่งที่ท้าทายใหม่ ๆ อาทิ การก่อการร้าย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ รวมทั้งการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น อาเซียนจำเป็นต้องรวมตัวกัน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และเพิ่มขีดความสามารถ ทางการแข่งขันกับประเทศในภูมิภาคใกล้เคียง และในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งเพื่อให้สามารถ แก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงและสังคม และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ จึงเห็นพ้องกันว่า อาเซียนควรจะร่วมมือกันให้เหนียวแน่นและมั่นคง ยิ่งขึ้น จึงได้มีวิสัยทัศน์และประกาศให้มีการสร้างประชาคมอาเซียนขึ้นมา โดยกำหนดวันที่จะเป็น ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ ประชาคมอาเซียน ที่จะสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่

เสาหลักที่ 1 ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN political-security community)

เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN economic community)

เสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community)

วิสัยทัศน์อาเซียน

วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ได้กำหนดให้อาเซียน เป็นศูนย์รวมของชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มองออกไปข้างนอก อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติภาพ มั่นคง และเจริญรุ่งเรือง รวมตัวกัน เป็นหุ้นส่วนของการพัฒนาอย่างมีพลวัต และเป็นประชาคมที่เอื้ออาทร

คำขวัญอาเซียน

“หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม: One vision, One identity, One community” หมายถึง ประเทศสมาชิกอาเซียนจะร่วมกันส่งเสริมอัตลักษณ์ และความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในหมู่ประชาชนของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและคุณค่าของอาเซียนร่วมกัน

ตราสัญลักษณ์ของอาเซียน

อาเซียน (The ASEAN charter: กฎบัตรอาเซียน, หน้าภาคผนวก 4) ได้กำหนดสัญลักษณ์กลางของอาเซียนที่เรียกว่า ดวงตราอาเซียน ซึ่งแสดงถึงเสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคี และพลวัตของอาเซียน สีของธง ได้แก่ น้ำเงิน แดง ขาว และเหลือง ซึ่งแสดงถึงสีหลักในตราประจำชาติของบรรดาประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด

สีน้ำเงิน แสดงถึงสันติภาพและเสถียรภาพ

สีแดง บ่งชี้ความกล้าหาญและความก้าวหน้า

สีขาว แสดงถึงความบริสุทธิ์

สีเหลือง เป็นสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรือง

รวงข้าว แสดงถึงความไฝ่ฝันของบรรดาผู้ก่อตั้งอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว

วงกลม แสดงถึงเอกภาพของอาเซียน

แถบสีดวงตราอาเซียน รายละเอียดของแถบสีที่ได้รับการรับรองสำหรับดวงตราอาเซียน ได้แก่

น้ำเงิน แถบสี 258

แดง แถบสีแดง 032

เหลือง แถบสีผสมแล้วสีเหลือง

ดวงตราสัญลักษณ์อาเซียนเป็นรวงข้าวสีเหลือง 10 ต้น มัดรวมกัน หมายถึง ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 10 ประเทศ รวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

พื้นที่วงกลมสีแดง ขอบสีขาวและสีน้ำเงิน แสดงถึง ความเป็นเอกภาพ มีตัวอักษรคำว่า ASEAN สีน้ำเงิน อยู่ใต้ภาพ แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกัน เพื่อความมั่นคง สันติภาพ เอกภาพ และความก้าวหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียน

สำนักงานเลขาธิการอาเซียน (ASEAN secretariat)

ตั้งอยู่ที่จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ และระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน โดยมีเลขาธิการอาเซียน (Secretary general) เป็นหัวหน้า

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN charter)

กฎบัตรอาเซียนเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียน เนื่องจากการรวมตัวของอาเซียนให้ เป็นประชาคมอาเซียน จำเป็นที่จะต้องมีกรอบหรือพื้นฐานทางกฎหมายรองรับ เพื่อเป็นกฎเกณฑ์ สำหรับประเทศสมาชิกที่จะต้องถือปฏิบัติเป็นพันธกรณีร่วมกันที่ต้องปฏิบัติตาม (Legal binding) หากฝ่าฝืนก็จะมีผลกระทบ สาระโดยสรุปของกฎบัตรอาเซียนมีดังนี้

1. กำหนดให้อาเซียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล
2. กฎเกณฑ์และกระบวนการรับสมาชิก กำหนดให้ต้องเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจะต้องได้รับรองจากสมาชิกอาเซียนทั้งหมด
3. สมาชิกต้องยินยอมที่จะผูกพันตามกฎบัตรและปฏิบัติตามพันธกรณี และมีหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในกฎบัตรและความตกลงต่าง ๆ ของอาเซียน รวมถึงหน้าที่การออกกฎหมาย ภายในเพื่อรองรับพันธกรณี
4. องค์กรของอาเซียน จะต้องประกอบองค์คณะดังต่อไปนี้ด้วย
  - 4.1 ประชุมสุดยอด (ASEAN summit) ประกอบด้วยผู้นำอาเซียน มีหน้าที่กำหนด นโยบายและตัดสินใจในเรื่องสำคัญ รวมถึงกรณีที่มีการละเมิดพันธกรณีตามกฎบัตรอย่างรุนแรง
  - 4.2 คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ACCs: ASEAN coordinating council) ประกอบด้วย รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน เตรียมการประชุมผู้นำ มีหน้าที่ ประสานงานระหว่าง 3 เสาหลัก
  - 4.3 คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN community council) ประกอบด้วย ผู้แทนที่ประเทศสมาชิกแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละเสาหลัก (การเมืองความมั่นคง/เศรษฐกิจ/ สังคมวัฒนธรรม) มีหน้าที่ ประสานงานและติดตามการทำงานตามนโยบายผู้นำ โดยเสนอรายงาน และข้อเสนอแนะต่อผู้นำ
  - 4.4 องค์กรมนตรีเฉพาะสาขา (ASEAN sectoral ministerial bodies) ประกอบด้วย รัฐมนตรีเฉพาะสาขา มีหน้าที่ นำความตกลงและหรือมติของผู้นำไปปฏิบัติให้ข้อเสนอแนะ ต่อคณะมนตรี AC
  - 4.5 สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) ประกอบด้วยเลขาธิการอาเซียน เป็นผู้บริหาร เป็น Chief administrative officer ของอาเซียน มีหน้าที่ ติดตามการปฏิบัติตาม คำตัดสินของกลไกระงับข้อพิพาท

4.6 คณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of permanent representative: PR) ประกอบด้วยผู้แทนระดับเอกอัครราชทูตที่แต่งตั้งจากประเทศสมาชิกให้ประจำที่สำนักงานใหญ่อาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา มีหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศสมาชิก

4.7 สำนักงานเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและสนับสนุนภารกิจของอาเซียนในประเทศนั้น ๆ

4.8 เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและสนับสนุนภารกิจของอาเซียนในประเทศนั้น ๆ ประกอบด้วยคณะทำงานระดับสูงจะยกร่าง TOR ขององค์กรต่อไป มีหน้าที่ส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค รวมทั้งให้คำปรึกษา ติดตามและประเมินสถานะสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมการศึกษาของหน่วยงานรัฐและประชาชน

4.9 มูลนิธิอาเซียน (ASEAN foundation) มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและปฏิสัมพันธ์กับประชาชน

4.10 องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน (Entities associated with ASEAN) ได้แก่ องค์กรต่าง ๆ ที่อาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ มี 5 ประเภท คือ องค์กรรัฐสภา ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม กลุ่ม Think-tank และภาคการศึกษา

5. กระบวนการตัดสินใจ มีแนวทาง 3 ประการ ดังนี้

5.1 กรณีที่ไม่มีฉันทมติ อาจส่งเรื่องให้ผู้นำตกลงกันว่าจะใช้วิธีใดตัดสิน

5.2 กรณีที่มีข้อตกลงอื่น ๆ ของอาเซียน อนุญาตให้ใช้วิธีการอื่นตามที่กำหนดนั้น ๆ ในการตัดสินใจ

5.3 กรณีที่มีการละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายอย่างร้ายแรง ผู้นำมีอำนาจตัดสินใจด้วยวิธีการใด ๆ ตามที่จะตกลงกันเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษ

6. มีการให้ความยืดหยุ่นในการผูกพันตามข้อตกลงต่าง ๆ โดยใช้สูตร ASEAN minus X ซึ่งอนุญาตให้ประเทศที่ยังไม่พร้อมยังไม่ต้องเข้าร่วมความตกลงทางเศรษฐกิจได้

7. การบริหารงานและกระบวนการ มีแนวทางดังนี้

7.1 กำหนดให้การมีประธานที่มาจากประเทศเดียว (Single Chairmanship)

ครอบคลุม ASEAN summit, ACCs, Committee of permanent representative

7.2 การเพิ่มบทบาทประธานในการเป็นผู้ส่งเสริมผลประโยชน์อาเซียนของอาเซียน และผลักดันการสร้าง AC และส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในแง่การนำนโยบายอาเซียนไปผนวกในนโยบายระดับชาติของรัฐสมาชิก ฯลฯ

2. คุณลักษณะของเยาวชนไทยในอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2554, หน้า 7) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน และสังคมโลก ดังนี้

1. ด้านความรู้

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

1.2 มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน

2. ด้านทักษะ/ กระบวนการ

2.1 ทักษะพื้นฐาน

2.1.1 สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน
1 ภาษา)

2.1.2 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

2.1.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

2.1.4 มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.2 ทักษะพลเมือง/ ความรับผิดชอบทางสังคม

2.2.1 เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.2.2 มีภาวะผู้นำ

2.2.1 เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

2.3 ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน

2.3.1 เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

2.3.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.3.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง

2.3.1 มีความสามารถในการจัดการ/ ควบคุมตนเอง

3. ด้านเจตคติ

3.1 มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ ความเป็นอาเซียน

3.2 ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน

3.3 มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน

3.4 มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี/ สันติธรรม

3.5 ยอมรับในความแตกต่างในการนับถือศาสนา

3.6 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของเด็กไทยดังที่กล่าวมา จะเป็นคุณลักษณะที่ปรากฏในตัวตนของเด็กไทยหรือไม่ นั่น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาให้เด็กในวัยเรียนและวันก่อนเข้าสู่วัยเรียนไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันพัฒนาเด็กไทยทุกคนให้เป็นพลเมืองอาเซียนอย่างมีคุณภาพและมีคุณลักษณะดังกล่าว 3 ประการ คือ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/ กระบวนการ และด้านเจตคติ ให้ได้ในปี พ.ศ. 2558

3. บทบาทในการส่งเสริมคุณลักษณะของเยาวชนไทยในอาเซียน

ประเทศไทยได้มีโครงการเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชนไทยในอาเซียนที่ดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ จากการประชุมระดับชาติ เรื่อง “ความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อขับเคลื่อนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” (กระทรวงการต่างประเทศ, 2552) หน่วยงานต่าง ๆ ได้นำเสนอกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมคุณลักษณะของเยาวชนและแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน ดังนี้

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เน้นการปลูกจิตสำนึกให้คำนึงถึงการสงวนรักษาสิทธิเด็ก (0-18 ปี) และเยาวชน (18-25 ปี) และส่งเสริมให้มีการรวมตัวเป็นองค์กรอาทิ การจัดตั้งสมัชชาเด็กและเยาวชนในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนนั้น ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีด้านเยาวชนก็ให้มีการจัด Youth caucus เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการประชุมด้านรัฐมนตรี เข้าร่วมประชุมเยาวชนอาเซียน-สิงคโปร์ และเชิญผู้นำเยาวชนอาเซียน 10 ประเทศบวก 3 คือ จีน เกาหลี และญี่ปุ่น มาประชุมและดูงานที่ประเทศไทย

นอกจากนี้ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังรับผิดชอบโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างประเทศ เช่น

1. Ship for Southeast Asian youth programmed เป็นโครงการตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาลญี่ปุ่นกับรัฐบาลประเทศในเอเชียอาคเนย์ 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย

2. Japan-ASEAN youth friendship programmed เป็นโครงการมิตรภาพเยาวชนอาเซียน-ญี่ปุ่น ดำเนินงานโดยรัฐบาลประเทศญี่ปุ่น ภายใต้โครงการความร่วมมือกับรัฐบาลประเทศอาเซียน เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเยาวชนและมิตรภาพอันดี ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและอาเซียน

3. The mekong friendship program เป็นโครงการที่มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนจากกลุ่มประเทศในแถบลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหภาพพม่า ประเทศไทย และราชอาณาจักรกัมพูชา ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเสริมประสบการณ์ความรู้

ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมการรวมกลุ่มของเยาวชนเพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกันในอนุภูมิภาค
ลุ่มแม่น้ำโขง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีโครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคการเกษตรที่เน้น
การฝึกอบรม ยุวเกษตรกรให้มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ อาทิ การปลูกไม้ผลและเศรษฐกิจ
พอเพียง รวมทั้งการสัมมนาเยาวชนเกษตรเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงทางการเกษตรกับ
ประเทศอื่น ๆ เช่น โครงการ Young farmers leader training program กับประเทศญี่ปุ่น Japan
agricultural exchange council เป้าหมายของโครงการ คือ ยุวเกษตรกรที่เข้าโครงการเป็นผู้ประสบความสำเร็จ
ในการประกอบอาชีพในอนาคต โดยมีกิจกรรมฝึกความเป็นผู้นำ ฝึกทักษะอาชีพ
ทักษะการดำรงชีวิต เปิดโลกทัศน์ เสริมสร้างประสบการณ์ สร้างวินัยและความอดทนให้กับ
เยาวชน มีกิจกรรมการฝึกงานในฟาร์มกับผู้มีประสบการณ์ตรง พักอยู่กับ Host family ในประเทศ
นั้น ๆ เน้นการปฏิบัติจริง

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน รับผิดชอบในการพัฒนาเยาวชนชนบท
(อายุตั้งแต่ 15-25 ปี) โดยให้มีการรวมตัวเป็นองค์กรในท้องถิ่น เรียกว่า “ศูนย์เยาวชนตำบล” (ศยต.)
มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสร้างให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกรับผิดชอบ
ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาท้องถิ่น ให้การศึกษา และการพัฒนาการเรียนรู้แก่เยาวชน ปลูกฝังวิถีประชาธิปไตย
ขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถ ในการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสม สามารถ
พึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมให้เยาวชนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รู้จัก
พัฒนาตนเอง ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีโครงการ
กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างภาค โครงการชุมนุมผู้นำศูนย์เยาวชน
ตำบลทั่วประเทศ โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนไทยกับต่างประเทศ

กระทรวงวัฒนธรรม มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างเยาวชนไทย
กับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบค่ายเยาวชน (ASEAN youth camp) โดยเน้นการเรียนรู้ชีวิต
ความเป็นอยู่ในชุมชนของแต่ละประเทศสมาชิก โดยเฉพาะเรื่องใกล้ตัว อาทิ วัฒนธรรมข้าวกับคน
อาเซียน ดนตรี หัตถกรรม โบราณคดี

กรุงเทพมหานคร ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง และเป็นเมืองหลวง
ของประเทศไทย ได้จัดให้มีศูนย์เยาวชนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมกีฬาและวัฒนธรรม
สำหรับเยาวชน และได้สร้างระบบเมืองพี่เมืองน้องกับประเทศต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนไทย
ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเยาวชนกับประเทศนั้น ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คือ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และจัดการศึกษาฟรี 15 ปี แก่คนไทยทุกคน ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยครอบคลุมค่าใช้จ่ายทุกอย่างทั้งค่าเล่าเรียน ค่าเครื่องแบบ ค่าตำราเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่ากิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

สำหรับการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมระบบสหกิจศึกษา (Cooperative education) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนมีทั้งความรู้ตามทฤษฎีและประสบการณ์การทำงาน ในสถานการณ์จริงของโลกแห่งการทำงาน นอกจากนี้ ในระดับอุดมศึกษายังมีกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (Student loan) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับนี้สำหรับเยาวชนให้มากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันทุกโรงเรียนมีการจัดตั้งสภานักเรียน (Student council) การปลูกฝังประชาธิปไตย ในโรงเรียน ปลูกฝังค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

ในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการของไทยได้ลงนามบันทึกความเข้าใจความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศอาเซียนอื่น ๆ และมีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เช่น โครงการระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ทำให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิต การให้ทุนการศึกษา ฯลฯ

นอกจากนี้ ในส่วนของอุดมศึกษาได้มีการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เครือข่ายความร่วมมือในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ตั้งของสำนักงานความร่วมมือเครือข่ายเหล่านี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากยุคปัจจุบันเยาวชนต้องเผชิญความเสี่ยงมากขึ้นจากภัยที่มาทางอินเทอร์เน็ต ยาเสพติด เอดส์ และความรุนแรง สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีกิจกรรมพัฒนาเยาวชน โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชน เพื่อความปลอดภัยของเยาวชนเองและความมั่นคงของชุมชน เพื่อลดและป้องกันอาชญากรรมวัยรุ่น (Juvenile delinquency) และให้เยาวชนสามารถรู้ทันโลกอาชญากรรม

กระทรวงกลาโหม เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาเยาวชนของชาติ จึงมีนโยบายและกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนมากมาย เช่น กองทัพบก มีโครงการฝึกอบรมค่ายกีฬากองทัพบกเพื่อเยาวชน การฝึกอบรมกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือและเนตรนารี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักความสามัคคีในการทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักหน้าที่ มีความเสียสละ มีระเบียบวินัย มีพลานามัยที่ดี รู้จักการให้อภัย รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้รักและ

วางแผนทรัพยากรป่าไม้และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ตลอดจนมีความเข้าใจ
ในอันตรายของยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอีกมากมายที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา
เยาวชน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ
กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงแรงงาน เป็นต้น รวมทั้งองค์กรเอกชนอีกมากมาย

โดยสรุป ประเทศไทยมีความพยายามเสริมสร้างสมรรถนะของเยาวชน โดยหน่วยงาน
ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบการพัฒนาเยาวชนในประเทศและการแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่น ๆ และมี
การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับตำบล เพื่อให้เด็กและ
เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับประโยชน์ของเยาวชน
สังคม และประเทศชาติ อย่างไรก็ตาม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งให้บริการแก่
ประชาชนอย่างใกล้ชิดมากที่สุด ปัจจุบันยังไม่ค่อยมีกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนมากนัก
จากการวิจัยและการสัมมนาได้มีข้อเสนอแนะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีโครงการ
เสริมสร้างศักยภาพเยาวชนให้มากขึ้น

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญ
สำหรับครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และถือเป็นภาระหน้าที่
สำคัญที่ครูผู้สอนควรปฏิบัติก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน แนวคิดสำคัญ
ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้มีผู้ให้แนวคิดได้หลายท่านดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2538, หน้า 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนการจัด
การเรียนรู้ในเอกสารชุดฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ชุดที่ 5: Lesson planning
สำหรับวิทยากร ไว้ดังนี้ การวางแผนการสอน เปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของการจัดการเรียนการสอน
ของครู เพราะเป็นขั้นตอนแรกที่ครูผู้สอนควรตระหนักว่าจะสอนใครจะสอนเมื่อไร จะสอนเนื้อหา
อะไร จะสอนอย่างไร และจะมีวิธีวัดผลอย่างไร

การที่ครูจะสอนอะไรนั้น มิได้หมายความว่าครูสอนตามหนังสือ หรือคิดจะสอนอะไร
ก็ได้ที่ครูต้องการจะสอน แต่การสอนอะไรในที่นี่ หมายถึงสิ่งที่นักเรียนมีความประสงค์ต้องการ
ที่จะเรียน ต้องการที่จะรู้ด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้นการวางแผนการสอนของครูโดยการกำหนดเนื้อหา
สาระที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน จะช่วยให้บทเรียนมีความหมาย มีประโยชน์น่าสนใจ
มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับหลักสูตรการดำเนินการ
ตามหลักสูตร ประมวลการสอน จิตวิทยาการสอน บริบทของท้องถิ่น ภูมิหลังของนักเรียน
บรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 เน้นให้ครูผู้สอนมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ หรือสมัยก่อนเรียนว่าประมวลการสอน การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการหลังจากศึกษาคำอธิบายรายวิชา โดยการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน แล้วกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งทั่วไปนิยมกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนจากสื่อต่าง ๆ ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก โดยตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีลักษณะเป็นแก่นสาระหรือเรื่องหลัก (Theme) ทั้งนี้ ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2538, หน้า 4-5) ได้เสนององค์ประกอบของแผนการสอนไว้จำนวน 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สาระสำคัญ เป็นบทสรุปของเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่คุณสอนต้องการให้ผู้เรียนจดจำไว้เพื่อนำไปใช้ภายหลังจากจบบทเรียนนั้นแล้ว บางครั้งอาจเรียกว่า ประเด็นสำคัญแก่นของเรื่อง หัวใจของเรื่อง ตะกอนความรู้ หลักวิชา มโนทัศน์พื้นฐาน หรือความคิดรวบยอด (Main point, Main idea, Basic concept)
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดประสงค์ปลายทาง เป็นพฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังหลังการสอน เช่น ฟัง-ฟังอะไร-ทำอะไรได้
3. จุดประสงค์นำทาง เป็นจุดประสงค์ย่อยหรือจุดประสงค์นำ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนถึงปลายทาง เปรียบเสมือนบันไดที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทาง
4. เนื้อหาสาระ เป็นเนื้อหาที่กำหนดขึ้น และต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ปลายทางที่จะใช้ในแผนการสอนแต่ละครั้ง
5. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกระบวนการเรียนการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยเริ่มจากกิจกรรมเตรียมความพร้อมหรือนำเข้าสู่บทเรียน การแจ้งจุดประสงค์หรือทบทวนความรู้เดิม (ถ้ามี) กระบวนการเรียนรู้ของศาสตร์หรือธรรมชาติวิชานั้น ๆ การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลระหว่างปฏิบัติในแต่ละจุดประสงค์นำทางจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และครูผู้สอนสามารถตรวจสอบผลการสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตั้งแต่ต้นจนจบ
6. สื่อการเรียนการสอน เป็นการระบุสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในแผนการสอนนั้น เช่น บัตรคำศัพท์ ภาพ ของจริง ใบความรู้ (Handout) ใบงาน (Worksheet) ทั้งนี้ สื่อแต่ละชนิดควรระบุรายละเอียดให้ชัดเจน
7. การวัดและประเมินผล เป็นการบอกวิธีวัดผลและประเมินผลว่าใช้วิธีใด เช่น จากการปฏิบัติจากใบงาน จากการตอบคำถาม แบบประเมินผลการพูด เป็นต้น

8. กิจกรรมเสนอแนะ เป็นส่วนที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในเวลาปกติ เช่น แบบฝึกหัดเพิ่มเติม หรืองานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติเพิ่มเติม อาจเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มก็ได้ โดยเน้นทักษะที่มีความเกี่ยวข้องกับทักษะที่นักเรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

1. องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

โครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้ จะมีองค์ประกอบคล้ายกับแผนการจัดการเรียนรู้ แต่จะมีลักษณะเป็นภาพรวมของการจัดกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ซึ่งจะต้องนำไปจัดการเรียนการสอนหลายครั้งจึงจะบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้ องค์ประกอบที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้มีดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องระบุมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในหน่วยการเรียนรู้ นั้น โดยอาจจะเขียนมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นตัวย่อได้ ส่วนตัวชี้วัดควรเขียนรายละเอียดให้ครบ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ต้องระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่แตกย่อยมาจากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งนี้ ควรเป็นลักษณะจุดประสงค์ปลายทาง เพื่อสะดวกต่อครูผู้สอนในการกำหนดจุดประสงค์นำทาง (เชิงพฤติกรรม) ในแผนการจัดการเรียนรู้ รายชั่วโมงต่อไป

3. สาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ระบุกุุ่มสาระการเรียนรู้หรือสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์หรือสามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภายในหน่วยการเรียนรู้ นั้น

4. เนื้อหาสาระ ระบุขอบข่ายเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งเนื้อหาของหลักสูตร สถานศึกษา และบริบทที่เกี่ยวข้อง

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ระบุชื่อสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ควรนำมาใช้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนได้มีการเตรียมพร้อมที่จะกำหนดสื่อ ในแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงต่อไป

6. กิจกรรมการเรียนรู้ ระบุกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยอาจจะกำหนดเป็นวิธีสอน กระบวนการ หรือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปออกแบบให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมรายชั่วโมง

7. การวัดผลประเมินผล ระบุวิธีการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งนี้ ควรครอบคลุมทุกทักษะ คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และกระบวนการเรียนรู้

2. ขั้นตอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ครูผู้สอนสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เนื้อหาหลักและแนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตรอาเซียน ได้ตามขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ต่อไปนี้ ลำดับขั้นตอนนี้อาจปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และความต้องการของท่าน

ขั้นที่ 1 กำหนดแก่นสาระ (Theme) หรือหัวเรื่อง (Topic) ของหน่วยการเรียนรู้ การกำหนดแก่นสาระหรือหัวเรื่องของหน่วยการเรียนรู้ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- เป็นเรื่องน่าสนใจ เป็นประเด็นปัญหา หรือเป็นข้อคำถามที่สำคัญ
- เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของนักเรียน
- เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความสนใจของนักเรียน

ขั้นที่ 2 พิจารณาเลือกมาตรฐานการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้หนึ่งอาจสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้หลายข้อในเวลาเดียวกัน ผู้สอนควรพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ที่สำคัญพอเหมาะที่จะประเมินในหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น ทั้งนี้ ควรพิจารณาเลือกให้เกิดความสมดุลทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ด้านเนื้อหา (Content)

กระบวนการ (Process) หรือรูปแบบ (Rule or form) ตัวอย่างมาตรฐานการเรียนรู้ 4 แบบ มีดังนี้

1. มาตรฐานด้านผลลัพธ์ (Impact) เป็นมาตรฐานที่ชี้ให้เห็นผลที่ต้องการจากการปฏิบัติงานของผู้เรียน เช่น กำหนดให้นักเรียนกล่าวสุนทรพจน์เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้ฟัง
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) เป็นมาตรฐานที่สะท้อนเทคนิค วิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดให้นักเรียนเขียนสื่อสารได้อย่างสละสลวย สัมพันธ์กันมาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) เป็นมาตรฐานที่สะท้อนเทคนิค วิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดให้นักเรียนเขียนสื่อสารได้อย่างสละสลวยสัมพันธ์กัน
3. มาตรฐานด้านเนื้อหา (Content) เป็นมาตรฐานที่เน้นเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด แนวความคิดและข้อมูลต่าง ๆ เช่น นักเรียนรู้คุณสมบัติของสสาร มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย และความต้องการของตลาด เป็นต้น
4. มาตรฐานที่แสดงกฎหรือรูปแบบ (Rule or form) เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับสูตร กฎเกณฑ์ ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะ ปริมาตร ปริมาณ อัตราส่วน เช่น นักเรียนสร้างกราฟซึ่งมีข้อมูลกำกับและใช้สีได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 3 พิจารณาเลือกตัวชี้วัด เนื้อหาหลัก และแนวทางการเรียนรู้

พิจารณาเลือกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาหลัก และแนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตรอาเซียนที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสิ่งที่จะสอนในหน่วยการเรียนรู้นั้น เพื่อให้หน่วยการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน

ขั้นที่ 4 ระดมความคิดและทรัพยากร

ขั้นตอนนี้เป็นการระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในหน่วยการเรียนรู้ ความพร้อมของทรัพยากร ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในการระดมความคิดครูผู้สอนอาจใช้ข้อมูลจากประสบการณ์ของตนเอง คู่มือครู แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในท้องถิ่น ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาจากหัวเรื่องของหน่วยการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้แล้ว ควรมีการระดมความคิดในการกำหนดทรัพยากรหรือสื่อที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานเป้าหมายนั้น

ขั้นที่ 5 ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะและมีพัฒนาการด้านจิตใจ สิ่งที่สำคัญ กิจกรรมนั้น ๆ ต้องสามารถนำไปให้ผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง ตลอดจนเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาได้ กิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ (Introductory activities) เป็นกิจกรรมเริ่มต้น ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะดำเนินต่อไปในหน่วยการเรียนรู้
2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Enabling activities) เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนก้าวไปสู่เป้าหมาย ตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด กิจกรรมนี้ช่วยให้แสดงออกทั้งด้านความรู้ ทักษะและพัฒนาการด้านจิตใจ
3. กิจกรรมรวบยอด (Criminating activities) เป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และพัฒนาการถึงเป้าหมาย ตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 กำหนดชิ้นงานและภาระงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Product and performance)

ชิ้นงาน (Product) และการปฏิบัติงาน (Performance) ของผู้เรียนเป็นผลงานที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ และเป็นร่องรอยหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ซึ่งครูผู้สอนสามารถเลือกชิ้นงานให้ผู้เรียนปฏิบัติจากแนวทาง ดังนี้

1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น โดยดูว่าในมาตรฐานหรือผลการเรียนรู้ได้ระบุชิ้นงานที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะหรือไม่ เช่น การสำรวจ การสังเกต การพูด

2. พิจารณากิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ เพื่อเป็นการทบทวนว่ากิจกรรมที่กำหนดไว้นั้น มีชิ้นงานหรือการปฏิบัติงานใดที่จะพัฒนาผู้เรียนไปถึงมาตรฐานหรือเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ต้องการ

3. พิจารณาเลือกงานที่เหมาะสมให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยชิ้นงานนั้นควรพัฒนาผู้เรียนไปถึงมาตรฐานและตัวชี้วัด และตรวจสอบว่าชิ้นงานเหล่านั้นว่าสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ หรือควรจะมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องสัมพันธ์กับชิ้นงานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ

4. คำนี้ถึงการพัฒนาสติปัญญาในทุกด้าน (Multiple intelligences) และวิธีการเรียน (Learning styles) ควรพิจารณาว่าชิ้นงานหรือภาระงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ สามารถพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน ถึงแม้ว่าจะไม่ครบทุกด้านแต่เมื่อรวบรวมชิ้นงานหรือภาระงานตลอดทั้งหน่วยการเรียนรู้แล้ว สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกด้าน โดยเฉพาะชิ้นงานหรือภาระงานนั้นควรสอดคล้องกับวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5. ทบทวนหน่วยการเรียนรู้ในภาพรวมทั้งหมดยกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ในหน่วยการเรียนรู้ นั้นเชื่อมโยงสัมพันธ์กันโดยตลอดหรือไม่ นำไปสู่การปฏิบัติจริงหรือไม่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมายเพียงพอหรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ ชิ้นงานหรือภาระงานนั้นแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการหรือไม่

ประเด็นการเลือกงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ มีดังนี้

1. ครูเป็นผู้เลือกหรือนักเรียนเป็นผู้เลือก สิ่งที่สำคัญต้องแน่ใจว่าชิ้นงานหรือภาระงานที่ปฏิบัติทุกอย่างรวมกันต้องวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน ไปสู่มาตรฐานตัวชี้วัด และเป้าหมายที่ตั้งไว้ และควรตระหนักไว้เสมอว่านักเรียนจะปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพกว่า หากเขาสามารถเลือกหรือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับชิ้นงานนั้น

2. งานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม ในหน่วยการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติงาน ทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม เพราะประสบการณ์จากการทำงานทั้งสองแบบเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงเวลา ทรัพยากร ลักษณะกิจกรรม และปัจจัยอื่น ๆ ด้วย

3. แหล่งทรัพยากร/แหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องแน่ใจว่าผู้เรียนทุกคนเข้าถึงแหล่ง ทรัพยากร แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้ ที่จำเป็นในการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เพราะหากครูผู้สอนคาดหวังให้ผู้เรียนพัฒนาให้ถึงมาตรฐานและผลการเรียนรู้ ผู้เรียนทุกคนก็ควรได้รับโอกาสเท่ากัน

สรุปได้ว่า หน่วยการเรียนรู้ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่ห้องเรียน และในทางเดียวกันที่จะนำหลักสูตรอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องเหมาะสม และถูกต้องตามหลักการของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีลักษณะเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน คือ มีมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นตัวกำกับคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตร ดังนั้น การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เข้าอบรมต้องยึดพื้นฐานของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน และนำไปเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับหลักสูตรอาเซียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรชาติกำหนด และมีคุณภาพตามหลักสูตรอาเซียนด้วยเช่นกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

Anderson (1997, pp. 27-54) ได้ศึกษาวิจัยโปรแกรมการฝึกอบรมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่ได้โปรแกรมการฝึกอบรมที่จัดให้กับผู้บริหาร 7 โปรแกรม เช่น วิทยาลัยชุมชน สถาบันการพัฒนาผู้นำแห่งชาติ การพัฒนาผู้นำทางวิชาการของเคนตักกี และของซอลท์แลค

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า การกำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานที่เน้นการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาเชิงวิชาชีพ ซึ่งการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมอย่างเดียวอาจไม่สามารถพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้บริหารได้ และควรใช้ที่เลี้ยงที่มีคุณภาพและการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ

Rosen and Blackburn (2006, p. 229) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทีมงานที่แท้จริง: การฝึกอบรมในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเหตุผลที่ทุกองค์กรมุ่งสร้างทีมงานที่แท้จริงขึ้นมาอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนางานในองค์กรอย่างไม่เคยมีมาก่อน ผู้นำทีมและสมาชิกของทีมงานมาจากที่ต่าง ๆ กัน ทำงานด้วยกันและสื่อสารกันด้วยการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย งานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจผู้ฝึกอบรมจำนวน 440 คน พบว่า องค์กรในปัจจุบันมีเป้าหมายการฝึกอบรมเพื่อการเตรียมผู้นำและสมาชิกของทีมงานที่แท้จริง โดยมีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานกับองค์กรอื่น การคัดเลือกผลงานที่ดีเยี่ยม มีข้อเสนอให้มีการฝึกฝนและฝึกอบรมเพื่อการสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นในองค์กร

งานวิจัยภายในประเทศ

อัญชญา ศรีเรืองฤทธิ์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนไทย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านภาษาและวิธีการจัดการเรียนการสอน และ 2) เพื่อสร้างหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้ในระดับห้องเรียนสำหรับอาจารย์สอนภาษาอังกฤษในระดับ

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนในพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1-3 รวมจำนวน 540 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาภาษาอังกฤษ การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรที่นำไปใช้ในระดับชั้นเรียน และรูปแบบการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ 2) แบบประเมินหลักสูตร และประเมินรูปแบบการเรียนการสอน 3) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการอบรม

2. กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมากที่สุด

วารุณี อัสวโกทิน (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้สามารถนำไปใช้ได้ 2) ผลการทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่าคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ในด้านความพึงพอใจ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4) คุณลักษณะมุ่งอนาคตและความตั้งใจในการฝึกอบรมอยู่ในระดับสูง 5) แรงจูงใจภายในและพลังจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับสูง 6) แรงจูงใจภายในด้านสภาพแวดล้อมการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

แบก มุลเดช (2555, บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์

เขต 1-3 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตรเขต 1-2 ปี การศึกษา 2555 จำนวน 30 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย (Purposive sampling) คือ รับผิดชอบบุคลากรทางการศึกษาที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการวิจัย มีความสนใจ และมีเวลาในการเข้าร่วมโครงการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด คือ

1. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นข้อคำถามชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.500-0.700 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.333-0.800 และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัก ซึ่งมีค่า = 0.9070

2. หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ มีองค์ประกอบตามแนวคิดของทาบ (Taba) 4 ประการ คือ วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experiences) และการประเมินผล (Evaluation) มีค่า E1 = 81.77 และ ค่า E2 = 82.74

3. แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้มีค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก = 0.9288

กัมปนาท อาษา (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างหลักสูตร ทดลองใช้หลักสูตร และประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร และสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบ t

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ รวมระยะเวลา 27 ชั่วโมง หรือ 3 วัน

2. ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.21)

2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลการประเมินกิจกรรมระหว่างฝึกอบรมดีถึงดีมาก คือ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 84-95 คะแนน หรือค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20-4.75

โดยสรุป หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่าย เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประสิทธิภาพเหมาะสม มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติงานได้ จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำหลักสูตรไปใช้ในการสร้างเครือข่ายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

สมใจ กงเติม (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำแนกตามความคิดเห็นของนักศึกษาตามคณะต่าง ๆ จำนวน 5 คณะ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 1,540 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านความรู้ ความพร้อมด้านทักษะกระบวนการ ความพร้อมด้านเจตคติ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t -test independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F -test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเรื่องความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความรู้และด้านทักษะกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ความพร้อมด้านเจตคติอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคณะ พบว่ามีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาต่างคณะกันมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านทักษะกระบวนการ และด้านเจตคติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง The one group pretest-Posttest design รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานศึกษาวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือวัดผล

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook การจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานการพัฒนาศูนย์ประชาคมอาเซียน และเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดเป้าหมายการพัฒนา 3 ประการ ดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา

2) ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

3) เจตคติต่อประชาคมอาเซียน

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านนี้ หมายถึง การศึกษาสภาพปัจจุบัน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook จากข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นที่สำนักงานเลขาธิการอาเซียน SEAMEO และ USAID รวมทั้งประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้จัดทำหลักสูตรของอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook

เพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามข้อตกลงร่วมกัน ทั้งนี้ แต่ละประเทศต้องมีแนวทางที่จะช่วยให้สถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตร ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาของประเทศนั้น ๆ

สำหรับประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแนวทางการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา และมอบนโยบาย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสังกัดได้นำไปพัฒนาบุคลากรสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่มีกรอบการนำไปใช้เป็นหลักการพื้นฐานร่วมกัน 3 ลักษณะ คือ สถานศึกษาสามารถจัดทำเป็นรายวิชาพื้นฐานที่บูรณาการสาระการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับกรอบเนื้อหาหลัก 5 กรอบ (Themes) ที่กำหนดใน ASEAN curriculum sourcebook หรือรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นผลการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของ ASEAN curriculum sourcebook (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, หน้า 43)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้มอบหมายให้ผู้วิจัย ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้พัฒนาบุคลากร โรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook โดยนำแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำขึ้นไปออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา

2. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านนี้ หมายถึง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน หน่วยการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญที่ครูผู้สอนควรปฏิบัติก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) เน้นให้ครูผู้สอนมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ดำเนินการหลังจากศึกษาคำอธิบายรายวิชา โดยการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน แล้วกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งทั่วไปนิยมกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่ให้ออกาสผู้เรียนได้เรียนจากสื่อต่าง ๆ ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก โดยตั้งชื่อ

หน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีลักษณะเป็นแก่นสาระหรือเรื่องหลัก (Theme) ให้เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

สภาพปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้หลังจากที่มีการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจกระบวนการจัดทำหรือออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน จึงทำให้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา ครูหันไปใช้วิธีซื้อหนังสือเรียนและสื่อการเรียนรู้จากสำนักพิมพ์ที่มีการแจกคู่มือการใช้หนังสือเรียนเหล่านั้นแทน จากปัญหานี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบวงจรให้แก่ครูผู้สอนได้นำไปใช้ แต่จัดทำเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 (เอกสารประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบวงจรฉบับปรับปรุง: โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ซึ่งปัญหาและวิธีการแก้ไขดังกล่าวจากส่วนกลางยังถือว่าไม่ครอบคลุมกับการปฏิบัติที่แท้จริง ดังนั้น การพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ASEAN Curriculum sourcebook จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการจัดทำหรือออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถเชื่อมโยงหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook ได้อย่างมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

3. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านนี้ หมายถึง การศึกษาสภาพปัจจุบัน และนโยบายที่เกี่ยวข้องการพัฒนาบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียน จากการที่รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาพลเมืองไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะเยาวชนในช่วงวัยเรียนซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติในการที่จะนำพาประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้อย่างมีคุณภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ (2552) ได้มีความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำโครงการและกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนไทยให้ก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเข้มแข็งและมีคุณภาพ รวมทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน 3 ด้าน เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน และสังคมโลก ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติ

การพัฒนาบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะบุคลากรหรือเยาวชนในช่วงวัยเรียน เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ดังนั้น ครูผู้สอนซึ่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนาเยาวชนจึงควรเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มีเจตคติ

ที่ดีต่อประชาคมอาเซียน รวมทั้งวิธีการในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการเป็นเยาวชนอาเซียนด้วยเช่นกัน การพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียน จึงเป็นเป้าหมายหลักประการหนึ่ง ในการพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมครั้งนี้ ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ถ้าครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียนแล้วย่อมจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียนด้วยเช่นกัน ซึ่งเหตุผล ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้นี้เป็นเหตุผลที่กล่าวตามหลักการเปลี่ยนแปลงเจตคติ โดยใช้วิธีการพูด หรือสื่อสารและวิธีการจัดสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ต้องการ (ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม, 2544)

4. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จิตวิทยา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านนี้ หมายถึง การศึกษาแนวคิด ปรัชญา ทฤษฎีจิตวิทยา การศึกษาและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดองค์ประกอบและรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการร่างหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมไว้ 8 องค์ประกอบ โดยประยุกต์จากหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962, p.10) และโอลิวา (Oliva, 1992) ได้แก่ ความสำคัญ หลักการ จุดหมาย โครงสร้างหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหาสาระ สื่อและเครื่องมือ กิจกรรมการอบรม และการประเมินผล โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 2 ส่วน คือ การสร้างโครงร่างหลักสูตร และการประเมินโครงร่างหลักสูตร

1. การสร้างโครงร่างหลักสูตร

การสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ออกแบบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 1 หลักสูตร กำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรม 30 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

1.1 ความสำคัญของหลักสูตร เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน นโยบาย ปัญหาและความสำคัญที่เกี่ยวข้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook การจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน และการพัฒนาบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 หลักการของหลักสูตร เป็นการกำหนดรูปแบบและคุณสมบัติเฉพาะของหลักสูตร หลักการของหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ มุ่งเน้นการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาเฉพาะในเรื่องที่ต้องการพัฒนาเท่านั้น ระยะเวลาที่ใช้ก็ถูกกำหนดให้ใช้เวลาในช่วงของวันหยุดราชการ เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมมีภาระหน้าที่การสอนในช่วงวันทำการ

1.3 จุดหมายของหลักสูตร เป็นการกำหนดคุณภาพที่ได้จากการฝึกอบรมโดยให้สอดคล้อง กับความสำคัญและหลักการของหลักสูตร ด้วยการคาดหวังว่าเมื่อได้ดำเนินการตามจุดหมายของหลักสูตรแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เข้ารับการอบรม และมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้

1.4 โครงสร้างหลักสูตร เป็นการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม ในระยะเวลา 30 ชั่วโมง ว่าควรมีเนื้อหาสาระเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด โดยจัดเรียงอันดับของเนื้อหาสาระ จากเรื่องที่ย่างไปหายากให้ครบถ้วนตามจุดหมายของหลักสูตรฝึกอบรม แล้วมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้

1.5 ขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานที่รวบรวมได้มา พิจารณากำหนดเป็นหัวข้อ (Topic) และเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม โดยยึดกรอบเนื้อหา จากหน่วย การเรียนรู้ใน โครงสร้างของหลักสูตรเป็นหลัก

1.6 สื่อและเครื่องมือที่ใช้ เป็นการกำหนดสื่อและเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น คู่มือการอบรม ใบความรู้ แบบบันทึกกิจกรรม เครื่องมือวัดผล รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในห้องฝึกอบรมต่าง ๆ

1.7 กิจกรรมการอบรม เป็นการคัดเลือกกิจกรรมการอบรมที่ยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมการอบรมให้มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม

1.8 การประเมินผล เป็นการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและผู้วิจัยเป็นผู้สร้างเครื่องมือในการวัดผลทั้ง 3 ด้าน ตามหลักการประเมินประสิทธิภาพของการเรียนรู้ คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ (Process) และด้านเจตคติ (Attitude)

2. การประเมินโครงสร้างหลักสูตร

เป็นการนำโครงสร้างหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นมาตรวจสอบคุณภาพ ตามรายละเอียดดังนี้

2.1 นำโครงสร้างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพใน 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1.1 ประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร เป็นการพิจารณาว่าในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรตั้งแต่ ความสำคัญ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรม

การอบรม ส้อมและเครื่องมือที่ใช้ และการประเมินผล ว่าเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และสภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพียงใด

2.1.2 ประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร โดยพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบในโครงสร้างหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นทุกองค์ประกอบ ว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด

2.2 นำโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาและให้ข้อคิดเห็นดังนี้

2.2.1 การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร เป็นการพิจารณาว่าในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ความสำคัญ หลักการ จุดหมาย ระยะเวลา โครงสร้าง และขอบข่ายเนื้อหาสาระ กิจกรรมการอบรม ส้อมและเครื่องมือที่ใช้ และการประเมินผล ว่าเหมาะสมกับสภาพปัญหา และสภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพียงใด

2.2.2 การประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร โดยพิจารณาความสอดคล้อง ของแต่ละองค์ประกอบในโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อและตำแหน่งของผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือวัดผล

ที่	ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง
1	ดร. วสันต์ นาวเหนียว	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2	นางสาวจันทรา คันติพงสานุรักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตร สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3	ดร.ฉรัต ไทอุทิศ	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
4	นายศิลป์ชัย สัมพันธ์พร	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลชลบุรี (โรงเรียนศูนย์อาเซียนศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
5	นายธนสาร นพรมภา	ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอนุบาลชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงร่างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบประเมิน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมของ โครงร่างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และ เหมาะสมน้อยที่สุด ส่วนด้านความสอดคล้องของ โครงร่างหลักสูตรมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ ไม่สอดคล้อง รายการที่จะประเมิน ประกอบด้วย สภาพปัจจุบันและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหา สาระของหลักสูตร รูปแบบการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการประเมินหลักสูตร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมิน โครงร่างหลักสูตรพร้อมกับ โครงร่างหลักสูตร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละท่านประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง โดยผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับ ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบประเมิน โครงร่างหลักสูตร ข้อมูลความเหมาะสม ของโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ข้อมูลความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของ ดัชนีความสอดคล้อง

5.1 การประเมินความเหมาะสม ใช้เปรียบเทียบกับมาตราในแบบสอบถาม โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนน ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์,2543, หน้า 117)

คะแนน	5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน	3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน	4.50-5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน	3.50-4.49	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน	2.50-3.49	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน	1.50-2.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน	1.00-1.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม คือ ถ้าค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 117) จะถือว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมในเบื้องต้น

5.2 การประเมินความสอดคล้อง โดยการนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาแปลงเป็นคะแนนได้ดังนี้

สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น	+1
ไม่แน่ใจ	กำหนดคะแนนเป็น	0
ไม่สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น	-1

บันทึกผลการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านแล้วนำมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง *IOC* (Index of consistency) โดยคำนวณจากสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 63-65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ <i>IOC</i> แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
<i>R</i> แทน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$ แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
<i>N</i> แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 117)

6. ปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

การปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ ผู้วิจัยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการ ประเมิน โครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเหมาะสมและค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้าหากมีค่าเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจะถือว่าใช้ได้ แต่หากพบว่าข้อใดมีความเหมาะสม และค่าดัชนี ความสอดคล้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจะนำข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุง หลักสูตรต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนอกเหนือจากข้อคำถาม เมื่อผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่าน ขึ้นไป มีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะนำไปพิจารณาเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตร โดยคำนึงถึงพื้นฐาน ของผู้เข้ารับการอบรมและจุดหมายหลักของหลักสูตรฝึกอบรมเป็นเบื้องต้น

6.3 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม และเครื่องมือที่สร้างขึ้น จากนั้นนำไปทดลองนำร่องกับกลุ่มเล็ก จำนวน 20 คน โดยนำไปใช้กับครูผู้สอนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการทดลอง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือต่อไป

6.4 นำโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปพิมพ์ และ จัดรูปเล่มให้เหมาะสม เพื่อนำไปหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมกับครูผู้สอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 33 คน ในปีการศึกษา 2558

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือวัดผล

เครื่องมือวัดผลที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามจุดประสงค์และกรอบเนื้อหาของหลักสูตร มีจำนวน 3 รายการ โดยมีรายละเอียดของการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ แต่ละรายการดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีลำดับขั้นตอนการสร้างและหาคูณภาพ ดังนี้

1.1 กำหนดขอบข่ายของแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหา แนวคิด วัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม

1.2 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรง เชิงโครงสร้างและเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยการตรวจสอบว่าข้อสอบแต่ละข้อ สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาหรือไม่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนด คะแนน ความคิดเห็นดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 63-65)

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

จากนั้น บันทึกผลการพิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละข้อ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยคำนวณ จากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	R แทน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$ แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.4 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปศึกษานำร่อง (Pilot study) โดยทดลองใช้กับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยใช้เทคนิค 27 % ซึ่งคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป EVANA 401 (เว็บไซต์ของกองบริการการศึกษา) จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าระดับความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป มาปรับปรุงใช้เพิ่มเติมจนได้ข้อสอบ 30 ข้อ

1.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแบบคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) สูตร KR.20 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป EVANA 401 (เว็บไซต์ของกองบริการการศึกษา)

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook มีลำดับขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับ ASEAN curriculum sourcebook หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 183)

2.3 สร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ โดยมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผลการประเมินจะบอกถึงความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนด ให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคน ต้องฝึกปฏิบัติออกแบบและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ให้ได้คนละ 1 หน่วย โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความสามารถจากระดับการปฏิบัติ คือ ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์,

2543, หน้า 117) จะถือว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ในเบื้องต้น

2.4 การวิเคราะห์ระดับปฏิบัติของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยกำหนดค่าระดับ
การปฏิบัติตามเกณฑ์ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 117)

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.5 การแปลความหมายการประเมินผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัย
นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการคำนวณไปเทียบกับเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความสามารถในการออกแบบ
หน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่ประยุกต์จากการประเมินหน่วยการเรียนรู้
อิงมาตรฐานของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 มีความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 มีความสามารถอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 มีความสามารถอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 มีความสามารถอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.6 นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา
ความเที่ยงตรงและความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง *IOC*

2.7 ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.8 นำแบบประเมินที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ไปจัดทำแบบประเมินความสามารถ
ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดผลของกลุ่มตัวอย่าง
ในการวิจัยต่อไป

3. แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน

แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน มีลำดับขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพ ดังนี้

- 3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และการวัดเจตคติ
- 3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 183-185)

3.3 สร้างแบบวัดเจตคติให้ครอบคลุมข้อคำถามแต่ละด้านต่อประชาคมอาเซียน จำนวน 1 ฉบับ เป็นการวัดเจตคติตามแบบประเมินประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.4 การวิเคราะห์เจตคติต่อประชาคมอาเซียน โดยกำหนดเกณฑ์ 5 ระดับ ตามวิธีการสร้างมาตราวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert) (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 183-185) ดังนี้

5 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 การคำนวณค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยจะนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการคำนวณ ไปเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ที่กำหนดไว้ตามเกณฑ์การวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert) (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 183-185) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 -5.00 มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 มีเจตคติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.6 นำแบบวัดเจตคติเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ถ้าค่าความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งจะถือว่าใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 63-65) และข้อใดใช้ไม่ได้ก็ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.7 นำแบบวัดเจตคติที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำมาจัดทำเป็นแบบวัดเจตคติสำหรับกลุ่มทดลองนำร่อง จำนวน 20 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ได้แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ

3.8 นำแบบวัดเจตคติที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ไปจัดทำเป็นแบบวัดเจตคติสำหรับใช้เป็นเครื่องมือวัดผลของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดของรูปแบบและการดำเนินการทดลองดังนี้

1. รูปแบบการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการทดลองในรูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนการทดลอง 1 ครั้ง และหลังการทดลอง 1 ครั้ง (The one group pretest-Posttest design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 249) ซึ่งเขียนเป็นรูปแบบการทดลองดังนี้

T_1	X	T_2
-------	---	-------

ภาพที่ 3 รูปแบบการทดลอง

T_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

X แทน การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

T_2 แทน การทดสอบหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

รูปแบบการทดลองครั้งนี้ มีการวัดโดยใช้เครื่องมือทดสอบชนิดเดียวกัน ทำการทดสอบก่อนการทดลอง หาค่าเฉลี่ย (T_1) แล้วจึงทำการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และทำการทดสอบอีกครั้ง หาค่าเฉลี่ย (T_2) จากนั้นนำมาทดสอบหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย T_1-T_2 ด้วยค่าสถิติ t -test โดยการทดสอบค่าที่ (t -test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน จากโปรแกรม Microsoft excel for window

2. การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการนำหลักสูตรและเครื่องมือที่ได้รับการประเมินและปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรและเครื่องมือ ด้วยการนำไปปฏิบัติจริงกับ กลุ่มตัวอย่าง แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษานำร่อง และการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษานำร่อง (Pilot study) มีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

- วัตถุประสงค์ของการทดลองใช้หลักสูตรในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษา นำร่อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคระหว่างการใช้หลักสูตร รวมถึงประโยชน์ในการหาคุณภาพของหลักสูตรและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานำร่อง เป็นครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) จากครูผู้สอนในสังกัดที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานำร่องมีจำนวน 4 รายการ ได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรม การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังฝึกอบรม 3) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับหลักสูตรอาเซียน และ 4) แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน

การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองซึ่งเป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 33 คน ที่ได้มาจากการสุ่ม ตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1,276 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2557)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 33 คน ได้มาโดยวิธีการ โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยมีวิธีการสุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างครูโดยวิธีการจับฉลากจากโรงเรียนทั้งหมดในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 82 โรงเรียน โดยจับฉลากมาโรงเรียนละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างในขั้นนี้ จำนวน 82 คน จำนวนครูสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูแต่ละอำเภอมีรายละเอียด ดังนี้ อำเภอเมืองชลบุรี 37 คน อำเภอบ้านบึง 33 คน และอำเภอหนองใหญ่ 12 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างครูโดยวิธีการจับฉลากเป็นอำเภอ จำนวน 3 อำเภอ ในพื้นที่บริการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อำเภอละร้อยละ 40 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน รายละเอียดดังนี้ อำเภอเมืองชลบุรี 15 คน อำเภอบ้านบึง 13 คน และอำเภอ หนองใหญ่ 5 คน

รายละเอียดขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ของการทดลอง ครั้งนี้ปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอในสังกัด สพป.ชบ.1	จำนวน ประชากร	จำนวน โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง ในชั้นที่ 1	กลุ่มตัวอย่าง ในชั้นที่ 2
เมืองชลบุรี	750	37	37	15
บ้านบึง	392	33	33	13
หนองใหญ่	134	12	12	5
รวม	1,276	82	82	33

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

1.1 หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 หลักสูตร โดยผ่านการประเมินโครงร่างจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความสำคัญ หลักการ จุดหมาย โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมการอบรม สื่อและเครื่องมือที่ใช้ การประเมินผล และตารางการฝึกอบรม

1.2 คู่มือการฝึกอบรมสำหรับวิทยากร

1.3 คู่มือการฝึกอบรมสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.4 สื่อประกอบการฝึกอบรม

2. เครื่องมือประเมินคุณภาพในการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยกำหนดไว้จำนวน 3 รายการ และได้ดำเนินการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ทั้งหมดมาแล้วในขั้นตอนที่ 3 ของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีประสิทธิภาพของเครื่องมือแต่ละรายการดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 30 ข้อ มีค่าระดับความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .20 ถึง 1 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .84

2.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผลการประเมินจะบอกถึงความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนด ให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคน ต้องฝึกปฏิบัติ ออกแบบและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ให้ได้คนละ 1 หน่วย โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความสามารถจากระดับการปฏิบัติ คือ ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าความเบี่ยงเบน

มาตรฐานไม่เกิน 1.00 จะถือว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ในเบื้องต้น

2.3 แบบวัดเจตคติ เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมประเมินเจตคติ
(Attitude) ของตนเองต่อประชาคมอาเซียน โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวัดนี้ให้ครอบคลุมข้อคำถาม
แต่ละด้านต่อประชาคมอาเซียน จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นการวัดเจตคติตามแบบประเมิน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมในช่วงของวันหยุด
ราชการ เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมเป็นข้าราชการต้องมีภาระรับผิดชอบการสอนในวันปกติ
โดยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรเป็นเวลา 5 วัน รวมระยะเวลาตลอดหลักสูตร 30 ชั่วโมง
ขั้นตอนการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม

1.1 ดำเนินการจัดทำโครงการ เพื่อขออนุมัติจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

1.2 เตรียมการด้านเอกสารหลักสูตรและเครื่องมือทุกอย่างให้พร้อมที่จะใช้
ทำการทดลองหลักสูตร

1.3 เตรียมการด้านวิทยากร

1.4 เตรียมการประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรม ด้านอาคารสถานที่
พิธีเปิด และปิดการอบรม อาหารและเครื่องดื่ม การต้อนรับ การเตรียมเอกสารเวลาของผู้เข้ารับ
การฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งงานบริการต่าง ๆ ที่เห็นสมควร

1.5 การประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรมทำการวัดความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา ด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัย
ได้จัดทำขึ้น

1.6 ดำเนินการฝึกอบรมตามกำหนดการของการฝึกอบรม

1.7 หลังการฝึกอบรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา ด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้
จัดทำขึ้นประเมินผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมได้จัดทำขึ้นคนละ 1 หน่วย
และประเมินเจตคติต่อประชาคมอาเซียน ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในลักษณะของแบบ
ประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์เจตคติของครูผู้สอนต่อประชาคมอาเซียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

หลังจากนำหลักสูตรไปทดลองนำร่องและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนต่อไป

การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้สถิติพื้นฐานและวิธีการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน ดังนี้

1. สูตรการหาค่าเฉลี่ย (Mean) จากคะแนนที่แจกแจงความถี่แล้ว (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538, หน้า 73-74)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{\sum f}$$

$\bar{X}$ แทนคะแนนเฉลี่ย

F แทนความถี่

$\sum fX$ แทนผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน

$\sum f$ แทนผลรวมทั้งหมดของความถี่ ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สูตรการหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538, หน้า 79)

$$S = \sqrt{\frac{\sum(\bar{x}-x)^2}{N-1}}$$

3. การทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (*t*-dependence) (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 104)

$$t = \frac{\sum D}{\frac{\sqrt{N\sum D^2 - (\sum D)^2}}{N-1}}$$

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัย ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ตามกรอบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดในหลักสูตรฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ผลการสร้างเครื่องมือวัดผลที่ใช้ในการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ตอนที่ 5 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดในหลักสูตรฝึกอบรม

1. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรม โดยการทดสอบค่าที (t -test แบบ t -dependent) (คะแนนเต็ม 30)

ตัวแปร	คะแนน	n	$\bar{X}$	SD	$\sum D$	$\sum D^2$	df	t	p
ผลสัมฤทธิ์ ของผู้เข้า อบรม	ก่อน	33	52.53	3.04					
	หลัง	33	88.08	2.41	351	4,295	32	14.58*	.000

* $p > .05$

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมหลังฝึกอบรม ($\bar{X} = 88.08$) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม ($\bar{X} = 52.53$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนามาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ($n = 33$)

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.58	0.61	มากที่สุด
2. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม	3.97	0.73	มาก
3. สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และ คำถามสำคัญ ประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับ กรอบเนื้อหาและแนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook	3.97	0.68	มาก
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และคำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook	4.55	0.56	มากที่สุด
5. สาระการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และกรอบ	4.52	0.57	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
เนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook			
6. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้	4.18	0.73	มาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ที่กำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้	4.61	0.56	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้าง ชิ้นงาน หรือภาระงานที่ระบุไว้	4.12	0.56	มาก
9. มีการประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้	4.12	0.74	มาก
10. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพ ผู้เรียนตามตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และคำถาม สำคัญ	4.61	0.56	มากที่สุด
11. ความเหมาะสมในการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ ในแต่ละกิจกรรม	4.55	0.56	มากที่สุด
12. หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับ กิจกรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.42	0.56	มาก
รวม	4.38	0.08	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง จำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้ จากรายการประเมินจำนวน 12 รายการ พบว่า มีความสามารถในการภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.97-4.61 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.56-0.74 โดยมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

3. ผลการประเมินเจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรมต่อประชาคมอาเซียน
มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแบบวัดเจตคติต่อประชาคม
อาเซียนของกลุ่มทดลอง ($n = 33$)

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การเข้าเป็นสมาชิกของอาเซียน ถือว่าเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศ	4.79	0.42	มากที่สุด
2. การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาคเอเชียอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการรวมตัวกันของประเทศในกลุ่มภาคพื้นเดียวกัน	4.70	0.59	มากที่สุด
3. ประชาชนอาเซียนทุกคนมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎบัตรอาเซียน	4.64	0.55	มากที่สุด
4. ประชาชนอาเซียนต้องเคารพในวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาที่แตกต่างกันของประชาชนอาเซียนมีมาจากหลากหลายเชื้อชาติและศาสนา	4.76	0.44	มากที่สุด
5. ความผูกพันและความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนอาเซียน จะช่วยเพิ่มพูนสันติภาพ ความมั่นคง และความมั่งคั่งของภูมิภาค	4.79	0.48	มากที่สุด
6. การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อเป็นรากฐานสำคัญที่จะเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศสมาชิกอาเซียน	4.67	0.54	มากที่สุด
7. สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยผ่านหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน	4.67	0.54	มากที่สุด
8. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับอาเซียน ถือเป็นความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเยาวชนไทยให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ	4.82	0.46	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
9. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศต่าง ๆ และองค์กรระหว่างประเทศ สามารถเริ่มได้จากระดับห้องเรียน และระดับสถานศึกษา	4.67	0.60	มากที่สุด
10. การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการศึกษาระหว่างผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จะช่วยให้การพัฒนาเยาวชนอาเซียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ	4.88	0.33	มากที่สุด
11. การกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของอาเซียน คนไทยจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ในชีวิตจริง	4.91	0.29	มากที่สุด
12. ประชาชนอาเซียนควรภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิกของอาเซียน	4.58	0.71	มากที่สุด
รวม	4.74	0.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลการวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียนของกลุ่มทดลอง จำนวน 12 รายการ พบว่า มีเจตคติต่อประชาคมอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.58-4.91 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.29-0.71 โดยมีเจตคติต่อประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลเป็น 2 ส่วน คือ ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และผลการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายการประเมิน 22 รายการ พบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20-4.80 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.45-0.55 โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุดทุกรายการ

2. การประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายการประเมิน 14 รายการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (*IOC*) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

ตอนที่ 3 ผลการสร้างเครื่องมือวัดผลที่ใช้ในการฝึกอบรม

ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวัดผลที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามจุดประสงค์ และกรอบเนื้อหาของหลักสูตร ผู้วิจัยนำเสนอไว้จำนวน 3 รายการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

ประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ มีจำนวนข้อทดสอบ 30 ข้อ พบว่า มีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์ในหลักสูตรฝึกอบรม ตามระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (*IOC*) ตั้งแต่ 0.80-1.00 และเมื่อพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีค่าความยาก (*p*) อยู่ระหว่าง 0.27-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (*r*) อยู่ระหว่าง 0.27-0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ .84

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ประสิทธิภาพของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ พิจารณาจากผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเที่ยงตรง และความสอดคล้องของรายการในแบบประเมินผลทั้ง 12 รายการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (*IOC*) ระหว่าง 0.80-1.00

3. แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน

ประสิทธิภาพของแบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ โดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบวัดเจตคติของผู้เข้าอบรมต่อประชาคมอาเซียนทั้ง 12 รายการ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (*IOC*) ตั้งแต่ 0.80-1.00

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยนำเสนอผลการดำเนินงานไว้เป็น 2 ตอน คือ การศึกษานำร่อง และการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษานำร่อง

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรในสถานการณ์จริง กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) จากครูผู้สอนในสังกัดที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง โดยใช้เวลาทดลองในช่วงวันหยุดราชการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 ชั่วโมง ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้อบรมนำร่องเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดในหลักสูตรการฝึกอบรมครบถ้วนทุกกิจกรรม และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้มีการวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียนของกลุ่มทดลองนำร่องด้วย โดยพบว่า กลุ่มทดลองนำร่องมีเจตคติต่อประชาคมอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40-4.90 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.31-0.69 โดยมีเจตคติต่อประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกรายการ

2. ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้

ผู้วิจัยนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้เวลาทดลองในช่วงวันหยุดราชการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 ชั่วโมง

ตอนที่ 5 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากนำหลักสูตรการฝึกอบรมไปทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้

1. ผลการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร มีจุดประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร คือ ผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยคะแนนวัดความรู้ความเข้าใจสูงกว่าร้อยละ 80 และค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสามารถ

ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าเฉลี่ยถึง 4.38 และมีผลการประเมินเจตคติต่อประชาคมอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74

จากผลการประเมินหลักสูตรดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครั้งนี้ มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความสามารถให้ครูผู้สอนสามารถนำ ASEAN Curriculum Sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

2. ผลการปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ด้านความสำคัญของหลักสูตร ได้เขียนสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ตามนโยบายและเป้าหมายของประชาคมอาเซียนและของประเทศ

2.2 กิจกรรมการฝึกอบรม ได้ปรับปรุงภาษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และเพิ่มกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มการนำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในช่วงสุดท้ายของการอบรมแต่ละวัน เพื่อเป็นการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรม ไปเชื่อมโยงกับการปฏิบัติกิจกรรมในสภาวะปกติของผู้เข้ารับการอบรมด้วย

2.3 สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม ผู้วิจัยมีการเพิ่มสื่อจากออนไลน์ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม เช่น สถานการณ์จากคลิปวิดีโอใน Youtube ปรับสื่อ Powerpoint ให้มีตัวอักษรชัดเจนขึ้น ปรับภาษาที่นำเสนอให้กระชับมากขึ้น และเพิ่มแบบบันทึกกิจกรรมในทุกหน่วยการเรียนรู้

2.4 การวัดและประเมินผล ปรับช่วงเวลาในการวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน ให้ไปอยู่ในช่วงสุดท้าย ก่อนพิธีปิดการอบรม เนื่องจากผู้เข้าอบรมจะได้ผ่อนคลาย ไม่กังวลกับการสอบหลังอบรม

หลังจากได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ ดังแสดงไว้ในภาคผนวก โดยผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

จากผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมข้างต้น สามารถสรุปผลการทดลองใช้หลักสูตร โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์การพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการอบรมระหว่างก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนามตาม หลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา มีความสามารถ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงถือว่าผู้เข้ารับการอบรม มีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับได้ในเบื้องต้น
3. เจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาต่อประชาคมอาเซียน มีผลการประเมิน ด้วยตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.58-4.91 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.29-0.71 โดยมีเจตคติต่อประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีลำดับขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
4. เพื่อประเมินเจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาต่อประชาคมอาเซียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1,276 คน ได้มาจากรโรงเรียนในสังกัด จำนวน 82 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 หลักสูตร ใช้เวลาในการฝึกอบรม 30 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา จำนวน 30 ข้อ ลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ แต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดไม่ได้คะแนน คะแนนรวมทั้งฉบับ 30 คะแนน ใช้เวลาในการตอบ 30 นาที แบบทดสอบนี้ใช้ในการทดสอบก่อนการอบรม 1 ครั้ง และหลังการอบรม 1 ครั้ง
3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบประเมินประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)
4. แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบประเมินประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมการนำ ASEAN Curriculum Sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. ศึกษาผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรม
4. ศึกษาเจตคติของครูผู้สอนต่อประชาคมอาเซียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรมการคำนวณค่าสถิติพื้นฐานจากโปรแกรม Microsoft excel for windows ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยการประเมิน โครงร่างหลักสูตร ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูล ความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของดัชนี ความสอดคล้อง ส่วนข้อเสนอแนะนำเสนอเป็นรายชื่อ

3. การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการใช้การฝึกอบรมใช้สถิติ
ดังนี้

3.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ จากสูตรไอโอซี (IOC)

3.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยคำนวณ
จากโปรแกรมสำเร็จรูป EVANA 401

3.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ แบบคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)
สูตร KR.20 โดยคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป EVANA 401

3.4 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรม
โดยการทดสอบค่าที (t -test แบบ t -dependent) จากโปรแกรม Microsoft excel for window

4. การประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งผู้เข้าอบรมจัดทำขึ้น
คนละ 1 หน่วย มีลักษณะเป็นการประเมินตามแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ
มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผลการประเมินจะบอกถึงความสามารถ
ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความสามารถจากระดับการปฏิบัติ
คือ ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จะถือว่ามีความสามารถ
ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในเบื้องต้น

5. การวัดเจตคติของผู้เข้ารับการอบรมต่อประชาคมอาเซียน เป็นการวัดเจตคติ
ตามแบบประเมินประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ
น้อยที่สุด ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้
ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
โดยสรุปจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมของความเหมาะสมด้านโครงสร้างหลักสูตร
มีคุณภาพในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของ
โครงสร้างหลักสูตรพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า 1.00 ทุกรายการ

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังฝึกอบรมการนำ
ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม
($\bar{X} = 88.08$) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม ($\bar{X} = 52.53$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการออกแบบหน่วย การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจาก รายการประเมิน จำนวน 12 รายการ พบว่า รายการที่มีค่าสูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.61 มีจำนวน 2 รายการ คือ 1) ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียน และให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่กำหนดในจุดประสงค์ การเรียนรู้ 2) ความสามารถในการกำหนดประเด็นและเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อน คุณภาพผู้เรียนตามตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และคำถามสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 3.97 พบว่า มีจำนวน 2 รายการ คือ 1) ความสามารถในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วย การเรียนรู้ ให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม 2) ความสามารถในการกำหนด สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง สัมพันธ์กันกับกรอบเนื้อหาและแนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook

4. ผลการประเมินเจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาต่อประชาคมอาเซียน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติต่อประชาคมอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากรายการประเมินจำนวน 12 รายการ พบว่า รายการที่มีค่าสูงที่สุด คือ 4.91 มีจำนวน 1 รายการ คือ การกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของอาเซียน คนไทย จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ในชีวิตจริง รองลงมา มี ค่าเฉลี่ย 4.88 และ 4.82 ตามลำดับ คือ 1) การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการศึกษาระหว่างผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จะช่วยให้การพัฒนาเยาวชนอาเซียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และ 2) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับอาเซียน ถือเป็นความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเยาวชน ไทยให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ และเมื่อพิจารณารายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.58 พบว่า มีจำนวน 1 รายการ คือ ประชาชนอาเซียนควรภาคภูมิใจที่ได้เข้ามา ร่วม เป็นหนึ่งในสมาชิกของอาเซียน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแยกอภิปรายเป็น 4 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า 1.00 ทุกรายการ แสดงว่าโครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตร (Tyler, 1949); (Taba, 1962); (Kerr, 1976); (Oliva, 1992), (สังัด อุทรานันท์, 2532), (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2537) มากำหนดเป็นหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรม และพัฒนาให้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรม ซึ่งเป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และเหมาะสมกับบริบทของพลเมืองไทยที่เข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่มีคุณภาพควรต้องสร้างให้มีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะเนื้อหาสาระ กิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการอบรมควรต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัยของผู้เข้าอบรมด้วย ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการอบรมจะเป็นสิ่งที่นำพาผู้เข้าอบรมไปสู่จุดหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการอบรมนั้น ๆ

2. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม ($\bar{X} = 88.08$) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม ($\bar{X} = 52.53$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ เนื่องมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม อันได้แก่ หลักการ จุดหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ระยะเวลา และการประเมินผล นอกจากนี้ ยังมาจากกระบวนการฝึกอบรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม และการฝึกปฏิบัติให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแนวทางและหลักจิตวิทยาในการพัฒนาผู้เข้าอบรมที่เป็นผู้ใหญ่ ตลอดจนมีวิทยากรคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการฝึกอบรมที่สาเหตุมาจากความจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ และอีกประการหนึ่งการฝึกอบรมในครั้งนี้เป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับครู คือ หลักสูตรอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook เพิ่งได้ประกาศใช้ในกลุ่มประเทศอาเซียน

เมื่อปีพุทธศักราช 2557 ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิจัยอีกหลายท่าน ที่มีการกำหนดหลักการ จุดหมาย เนื้อหาสาระ ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาเฉพาะด้าน ได้แก่ อัญชญา ศรีเรืองฤทธิ์ (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนไทย วารุณี อัสวโกคิน (2554, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา วิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากร สายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และแขก มุลเดช (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับบุคลากร ในโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยที่กล่าวมาได้สรุปว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมสูงกว่า ก่อนอบรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจุดหมายของหลักสูตรฝึกอบรมมีจุดมุ่งหมายเฉพาะคือ มุ่งเน้น ให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองและ พัฒนางานในความรับผิดชอบได้

3. ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เข้ารับ การพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ครูผู้สอน ที่เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในภาพรวมในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากรายการประเมิน จำนวน 12 รายการ พบว่า รายการที่มีค่าสูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.61 มีจำนวน 2 รายการ คือ 1) ความสามารถในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียน และให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตามที่กำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 2) ความสามารถในการกำหนดประเด็น และเกณฑ์การประเมินที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และคำถาม สำคัญในหน่วยการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่ารายการที่ครูสามารถออกแบบได้ดีที่สุด เป็นรายการด้าน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องออกแบบให้ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน และด้านการประเมินผล ผู้เรียนซึ่งต้องมีการวัดและประเมินให้ตรงตามคุณภาพที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ การที่ครูสามารถปฏิบัติได้ดีอาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล เป็น เครื่องมือที่ต้องมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ จะเป็นเครื่องมือที่นำพาผู้เรียน ไปสู่คุณภาพผู้เรียนที่กำหนดไว้ในการสอนแต่ละครั้ง (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2538) การวัดผลประเมินผลที่ดีจึงต้องวัดสิ่งที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม ที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้

สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 3.97 พบว่า มีจำนวน 2 รายการ คือ

1) ความสามารถในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ ให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม และ 2) ความสามารถในการกำหนดสาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับกรอบเนื้อหาและแนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook จะเห็นได้ว่า รายการที่ครูสามารถออกแบบได้ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับกำหนดคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ASEAN curriculum sourcebook ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานของผู้เรียนระดับประเทศ เป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้น การที่ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่วิเคราะห์ทั้งหลักสูตรชาติและหลักสูตรอาเซียน แล้วนำมากำหนดเป็นคุณภาพผู้เรียนที่ในการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จึงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับครู โดยเฉพาะการกำหนดสาระสำคัญหรือความคิดรวบยอดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับ ASEAN curriculum sourcebook ที่เป็นเรื่องใหม่สำหรับครู ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าครูผู้สอนซึ่งเข้าอบรมในครั้งนี้ มีความสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในภาพรวมได้ระดับคุณภาพมาก คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ถือว่าเป็นความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ยอมรับได้ในเบื้องต้นตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.50

4. ผลการประเมินเจตคติของครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาต่อประชาคมอาเซียน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติต่อประชาคมอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าสูงที่สุด คือ 4.91 มีจำนวน 1 รายการ คือ ผู้เข้าอบรมเห็นว่า การกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของอาเซียน คนไทยจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ในชีวิตจริง จากข้อคิดเห็นนี้ ถือว่าเป็นความเห็นที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2553) ที่กำหนดให้คนไทยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะที่เหมาะสมด้านอื่น ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และยังคงสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2554) ที่ได้กำหนดให้ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ที่ส่งเสริมให้คนไทยทุกคนมีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ โดยได้แจกโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Application) ฟรี เพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของคนไทย ทุกคนในชื่อว่า Echo English สำหรับให้คนไทยทุกคนใช้ในการฝึกภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านทางโทรศัพท์มือถือระบบ Smart phone (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.58 คือ ความเห็นว่าประชาชนอาเซียน ควรภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิกของอาเซียน จะเห็นว่า ถึงแม้รายการนี้มีค่า ความคิดเห็นต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับรายการอื่น แต่ยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด ซึ่งหมายถึง ครู ผู้สอนที่เข้าอบรมยังมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิกของอาเซียน แต่อาจจะ เนื่องจากประชาคมอาเซียนเป็นการรวมกลุ่มของประชาคมใหม่ จึงต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และภาคภูมิใจในความเป็นประชาคมอาเซียนมากขึ้นกว่าเดิม จาก ข้อคิดเห็นนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544, หน้า 100) ที่กล่าวไว้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่จะต้องอาศัยเวลาพอสมควร ทั้งนี้เพราะในการสร้าง เจตคติแต่ละเรื่องส่วนใหญ่แล้ว ต้องใช้เวลาในการสั่งสมอยู่นานพอสมควร ดังนั้นการที่จะเปลี่ยน จึงต้องอาศัยเวลาเช่นกัน จึงสรุปได้ว่า ผู้เข้าอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้มีเจตคติที่ดี ต่อประชาคมอาเซียน โดยมีผลมาจากหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับ ประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นการทบทวน ย้ำเน้นจากข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนที่ทุกหน่วยงาน ได้ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนไทยทุกคนอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่า ผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนี้ น่าจะเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ เพราะมีพื้นฐานทางเจตคติที่ดี ต่อประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 260) ที่กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยน เจตคติไปในทางเดียวกัน (Congruent change) หมายถึง เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางบวกด้วย แต่ถ้าเจตคติใดเป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบ เช่น เคยชอบคนนี้ก็ชอบมากขึ้นกว่าเดิม หรือในทางตรงกันข้าม เคยเกลียดคนนั้นก็เกลียดมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูผู้สอนระดับ ประถมศึกษาที่ต้องการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา หากจะนำไปใช้ กับครูผู้สอนระดับอื่น ควรมีการเตรียมเครื่องมือ โดยผ่านการพัฒนาคุณภาพตามขั้นตอนเช่นเดียวกับ ที่ทำการวิจัยครั้งนี้

2. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรศึกษารายละเอียดและวิธีการฝึกอบรมในหลักสูตร ให้ชัดเจน เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจ และดำเนินการฝึกอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาติดตามผลหลังการอบรมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของผู้เข้าอบรมว่าเพิ่มขึ้นและเป็นจริงหรือไม่ อย่างไร
2. ควรมีการศึกษาถึงความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านอื่น ๆ ด้วย สำหรับครูผู้สอน บุคลากรอาชีพอื่น ๆ และประชาชนทั่วไป

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). *เอกสารประกอบการประชุมระดับชาติ เรื่อง “ความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อขับเคลื่อนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน”*. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2554). *แผนแม่บทว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : กองอาเซียน 3 กรมอาเซียน.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2557). ข้อมูลพื้นฐานของอาเซียน. เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/asean/th/other>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *ชุดฝึกเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *Echo english application*. เข้าถึงได้จาก <https://www.moe.go.th>
- กัมปนาท อาชา. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2540). *หลักสูตรและการพัฒนา*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- กิตติ พัทธวิษณุ. (2544). *การฝึกอบรมการศึกษานอกระบบ เอกสารการสอนชุดวิชาหลักสูตรการเรียนรู้และเทคนิคการฝึกอบรม เล่ม 2 หน่วยที่ 10*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กฤษริ คำชาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและ การแนะแนว คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ขนิษฐา จิตอรุณ. (2540). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ : มณฑลการพิมพ์.
- แจก มูลเดช. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- เกรียววัลย์ ลีมอภิชชาติ. (2544). *เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. ชลบุรี : กามช่าง.

จกกลณี ชุตติมาเทวินทร์. (2542). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (Training and development)*. กรุงเทพฯ:
พี เอ ลีฟวิ่ง.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2537). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2540). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2539). *ความคิดคู่ขนาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2544). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ชูชีพ อ่อน โคนสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เชิดศักดิ์ โฉมาสินธุ์. (2523). *การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ:

โอเดียนสโตร์.

ทวีป อภิลิทธิ. (2536). *เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.

ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: เอราวันการพิมพ์.

นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม. (2525). *จิตวิทยาสังคม*. ภูเก็ต: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครู

ภูเก็ต

นิรชรา ทองธรรมชาติ. (2554). *กลยุทธ์การฝึกอบรมและวิทยากรในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

บรรยงค์ โตจินดา. (2543). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2542). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*.

นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญมี เณรยอด. (2531). *หลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

พนิจดา วีระชาติ. (2543). *การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8)*.

กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัฒนา สุขประเสริฐ. (2540). *กลยุทธ์ในการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

ขงยุทธ เกษสาคร. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: เอสเค บุ๊คเนส.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

- รำไพพรรณ อภิชาติพงศ์ชัย. (2545). *การฝึกอบรมในงานส่งเสริมการเกษตรการวางแผน และการจัดการ*. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัฒนา ชื่นวงศา. (2536). *การพัฒนาทรัพยากรบุคคล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วารุณี อัสวโกคิน. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. คุยฎิณิพนธ์การศึกษา คุยฎิณิบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิตร อาชวกุล. (2537). *การฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (2549). *การวิจัยขั้นสูงทางด้านหลักสูตรและการสอน*. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2532). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). *เจตคติ*. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา.
- สังัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.
- สมคิด บางโม. (2547). *องคกรและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ กงเดิม. (2555). *การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์*. เพชรบูรณ์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์.
- สมชาติ กิจจรยง. (2545). *เทคนิคการเป็นวิทยากรฝึกอบรม = Train the trainer*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ต.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). *การบริหารงานบุคคลแผนใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับวิทยากรแกนนำ*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *คู่มือหลักสูตรอาเซียน: ASEAN curriculum sourcebook ฉบับแปลเป็นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *แนะนำ ASEAN curriculum sourcebook*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุมิตร คุณานุกร. (2536). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรวิต ศรีพล. (2540). *เจตคติต่อวิทยาศาสตร์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรางค์ ไควตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2533). *จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย ศักดิ์สูง. (2543). *การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎี แอนดราโกยี (Andragogy) ของมัลคอล์ม โนลส์ กับวิธีการสอนในหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกโรงเรียน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชญา ศรีเรืองฤทธิ์. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนไทย*. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- อาชญญา รัตนอุบล. (2540). *กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการพัฒนาคณาจารย์.
- อำนวยการ โดยไชยศรี. (2542). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- เอกสารสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 ครั้งที่ 2. (2555). เข้าถึงได้จาก www.phichit.go.th
- เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาองค์กร. (2555). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- Allport, G. W. (1976). *Attitudes: Readings in attitudes theory and measurement*. New York: Macmillan.
- Anderson, J. D. (1997). *Leadership training initiatives for community college administrators: a focus synthesis of the literature*. New York: Community College Review.
- Armstrong, M. (189). *A handbook of human resource management practice*. London: Kogan Page.
- Beach, D. S. (1980). *The management of people at work* (3rd ed.). New York: McMillan.
- Beach, D. S. (1970). *Personnel: The management of people at work* (3rd ed.). New York: McMillan.
- Beane, J. A. (1986). *Curriculum planning and development*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Bishop, G. (1985). *Curriculum development a textbook for students*. London: Macmillan.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill Book.
- Kerr, J. (1976). Meeting the Changing Need of Adults Through Education Programmes and Services. *Dissertation Abstracts International*, 36(10), 6424-A.
- Knowles, M.S., Holton, E. F., & Swanson R. A. (2005). *The adult learner* (6th ed.). London: Elsevier.
- Knowles, M.S., Holton, E. F., & Swanson R. A. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. New York: Cambridge The Adult Education Company.
- Marquardt, M. J. (2007). *Action learning & developing great leader via action learning programs*. San Francisco: Jossey Bass.
- McGehee, W., & Thayer, P. W. (1961). *Training in business and industry*. New York: Wiley.
- Miles, V. C. (1965). *Thermostatic control principles and practices*. London: George News.
- Michaelis, J. U., Grossman, R. H., & Scott, L. F. (1975). *New designs for elementary school curriculum*. New York: McGraw-Hill Book.
- Oliva, P. F. (1992). *Developing the curriculum* (3rd ed.). New York: Harper Collins.
- Pont, T. (1995). *Investment in training and development: turning interest into capital*. London: SAGE.
- Rosen, B., S., & Blackburn, R. (2006). *Training for virtual teams : An investigation of current practices and future needs*. New York: Human Resource Management.

- Rothwell, W. J. (1996). *Beyond training and development: state of art strategies for enhancing human performance*. New York: American Management association.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Scriven, M. (1967). *The metrology of evaluation in perspective of curriculum evaluation*. Chicago: Rand McNally & Company.
- Scriven, M. (1991). *Evaluation thesaurus* (4th ed.). USA: Newbury Park.
- Shrigley, R. L. (1977). The function of professional reinforcement in supporting a more positive attitude of elementary teachers toward science. *Journal of Research in Science Teaching*, 14, 317-322.
- Sowell, E. J. (1996). *Curriculum an integrative introduction*. New Jersey: Prentice Hall.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development theory and practice*. New York: Harcourt Brace and Word.
- Thurstone, L. L. (1964). *Attitude theory and measurement*. New York: John Wiley and Sons.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Illinois: Chicago University.
- USAID. (2012). *ASEAN curriculum sourcebook*. Now York: The East-West Center and Nathan Associates.

ภาคผนวก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม
การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาสำหรับครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ความสำคัญของหลักสูตร			
1.1 เหตุผลในการจัดทำหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 ความจำเป็นที่จะต้องมีหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3 ตรงตามสภาพความเป็นจริงในสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร			
2.1 มีความเป็นไปได้	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 สามารถนำไปใช้จริง	4.40	0.55	มาก
2.3 มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ	4.80	0.45	มากที่สุด
3. จุดหมายของหลักสูตร			
3.1 มีความชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 มีความครอบคลุม	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.80	0.45	มากที่สุด
4. ระยะเวลา			
4.1 มีความเป็นไปได้	4.20	0.45	มาก
4.2 มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
5. โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา			
5.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
5.2 ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติงาน	4.40	0.55	มาก
5.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	4.80	0.45	มากที่สุด
6. กิจกรรมฝึกอบรม			
6.1 มีความเป็นไปได้	4.80	0.45	มากที่สุด
6.2 การเรียงลำดับขั้นตอนของกิจกรรม	4.80	0.45	มากที่สุด
6.3 กิจกรรมนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	<i>SD</i>	แปลผล
7. สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม			
7.1 ช่วยให้กิจกรรมบรรลุจุดประสงค์หลักสูตร	4.40	0.55	มาก
7.2 เหมาะสมกับการนำไปใช้	4.60	0.55	มากที่สุด
8. การประเมินผล			
8.1 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน	4.20	0.45	มาก
8.2 มีความเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม	4.80	0.45	มากที่สุด
8.3 ตรวจสอบการบรรลุจุดหมายของหลักสูตร	4.20	0.45	มาก
รวม	4.62	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรได้ประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมทั้ง 22 รายการ พบว่ามีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20-4.80 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.45-0.55 โดยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกรายการ

ตารางที่ 7 การคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ในด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

รายการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง	แปลผล
1. ความสำคัญกับหลักการของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
2. ความสำคัญกับจุดหมายของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
3. หลักการกับจุดหมายของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
4. หลักการกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
5. หลักการกับการประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
6. จุดหมายกับเนื้อหาสาระหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
7. จุดหมายกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
8. จุดหมายกับการประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
9. เนื้อหาสาระกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
10. เนื้อหาสาระกับสื่อและเครื่องมือ	1.00	สอดคล้อง
11. เนื้อหาสาระกับการประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
12. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อและเครื่องมือที่ใช้	1.00	สอดคล้อง
13. กิจกรรมการฝึกอบรมกับการประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
14. กิจกรรมการฝึกอบรมกับระยะเวลา	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตรฝึกอบรมทั้ง 14 รายการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

ตารางที่ 8 การคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ในด้านความสอดคล้องระหว่าง
ข้อทดสอบกับจุดประสงค์ในหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum
sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ข้อสอบ ข้อที่	ค่าความ สอดคล้อง	แปลผล	ข้อสอบ ข้อที่	ค่าความ สอดคล้อง	แปลผล
1	1.00	สอดคล้อง	16	1.00	สอดคล้อง
2	1.00	สอดคล้อง	17	0.80	สอดคล้อง
3	0.80	สอดคล้อง	18	1.00	สอดคล้อง
4	1.00	สอดคล้อง	19	1.00	สอดคล้อง
5	1.00	สอดคล้อง	20	1.00	สอดคล้อง
6	1.00	สอดคล้อง	21	1.00	สอดคล้อง
7	1.00	สอดคล้อง	22	1.00	สอดคล้อง
8	1.00	สอดคล้อง	23	1.00	สอดคล้อง
9	1.00	สอดคล้อง	24	0.80	สอดคล้อง
10	1.00	สอดคล้อง	25	1.00	สอดคล้อง
11	1.00	สอดคล้อง	26	1.00	สอดคล้อง
12	1.00	สอดคล้อง	27	1.00	สอดคล้อง
13	1.00	สอดคล้อง	28	0.80	สอดคล้อง
14	1.00	สอดคล้อง	29	1.00	สอดคล้อง
15	1.00	สอดคล้อง	30	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 8 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ระหว่าง
ข้อทดสอบกับจุดประสงค์ในหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้
ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
จำนวน 30 ข้อ ซึ่งคัดเลือกมาจากแบบทดสอบที่สร้างขึ้น จำนวน 50 ข้อ พบว่า ความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่
0.80-1.00

ตารางที่ 9 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	0.36	0.55	16	0.73	0.55
2	0.50	0.64	17	0.73	0.55
3	0.59	0.45	18	0.36	0.36
4	0.59	0.27	19	0.68	0.64
5	0.64	0.55	20	0.55	0.55
6	0.64	0.73	21	0.68	0.45
7	0.59	0.27	22	0.55	0.36
8	0.59	0.64	23	0.73	0.55
9	0.73	0.55	24	0.27	0.36
10	0.59	0.64	25	0.41	0.27
11	0.68	0.27	26	0.68	0.64
12	0.68	0.64	27	0.41	0.45
13	0.77	0.45	28	0.32	0.27
14	0.73	0.55	29	0.73	0.36
15	0.73	0.55	30	0.68	0.64

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ .84

จากตารางที่ 9 แสดงว่าแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.27-0.77 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27-0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ .84

ตารางที่ 10 การคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ในด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อความในรูปแบบวัตถุประสงค์ของผู้เข้าอบรมต่อประชาคมอาเซียน

รายการ	ค่าความสอดคล้อง	แปลผล
1. การเข้าเป็นสมาชิกของอาเซียน ถือว่าเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศ	1.00	สอดคล้อง
2. การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาคเอเชียอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการรวมตัวกันของประเทศในกลุ่มภาคพื้นเดียวกัน	0.80	สอดคล้อง
3. ประชาชนอาเซียนทุกคนมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎบัตรอาเซียน	1.00	สอดคล้อง
4. ประชาชนอาเซียนต้องเคารพในวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาที่แตกต่างกันของประชาชนอาเซียนมีมาจากหลากหลายเชื้อชาติและศาสนา	1.00	สอดคล้อง
5. ความผูกพันและความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนอาเซียนจะช่วยเพิ่มพูนสันติภาพ ความมั่นคง และความมั่งคั่งของภูมิภาค	1.00	สอดคล้อง
6. การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อเป็นรากฐานสำคัญที่จะเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศสมาชิกอาเซียน	1.00	สอดคล้อง
7. สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยผ่านหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน	0.80	สอดคล้อง
8. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับอาเซียน ถือเป็นความสำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาเยาวชนไทยให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการ	ค่าความสอดคล้อง	แปลผล
9. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศต่าง ๆ และองค์กรระหว่างประเทศ สามารถเริ่มได้จากระดับห้องเรียน และระดับสถานศึกษา	1.00	สอดคล้อง
10. การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการศึกษาระหว่างผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จะช่วยให้การพัฒนาเยาวชนอาเซียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ	1.00	สอดคล้อง
11. การกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของอาเซียน คนไทยจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ในชีวิตจริง	1.00	สอดคล้อง
12. ประชาชนอาเซียนควรภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิกของอาเซียน	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 10 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ในด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบวัดเจตคติของผู้เข้าอบรมต่อประชาคมอาเซียน พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80-1.00

ตารางที่ 11 การคำนวณระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ในด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหาความเที่ยงตรง และความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบประเมินผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

รายการ	ค่าความสอดคล้อง	แปลผล
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ	1.00	สอดคล้อง
2. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกรอบเนื้อหา แนวทาง การเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความ เชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม	0.80	สอดคล้อง
3. สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และ คำถามสำคัญ ประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับ กรอบเนื้อหา และแนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook	1.00	สอดคล้อง
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และคำถามสำคัญ ประจำหน่วยการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook	0.80	สอดคล้อง
5. สาระการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook	0.80	สอดคล้อง
6. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และกรอบเนื้อหา แนวทาง การเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
7. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่กำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
8. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน หรือ ภาระงานที่ระบุไว้	1.00	สอดคล้อง
9. มีการประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการ	ค่าความสอดคล้อง	แปลผล
10. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และคำถามสำคัญ	1.00	สอดคล้อง
11. ความเหมาะสมในการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
12. หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	0.80	สอดคล้อง

จากตารางที่ 11 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเที่ยงตรง และความสอดคล้องของรายการในแบบประเมินผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 12 รายการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันในทางบวก คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00

เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม
การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

โดย
นางประภาศรี พิทอนวอน
รหัสประจำตัวนิสิต 52810034

หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยบูรพา
ปีการศึกษา 2557

แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม

แบบทดสอบก่อนการอบรม (Pretest)

การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายกากบาท (X) หน้าข้อ ก , ข , ค หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด
ในกระดาษคำตอบ

1. หลักสูตรในข้อใดถือว่าเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศไทยในปัจจุบัน
  - ก. หลักสูตรสถานศึกษา
  - ข. หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
  - ค. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
  - ง. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดเวลาจัดการศึกษาภาคบังคับไว้กี่ปี
  - ก. 9 ปี
  - ข. 10 ปี
  - ค. 11 ปี
  - ง. 12 ปี
3. ข้อใดถือว่าเป็นเครื่องมือที่วัดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - ก. ตัวชี้วัด
  - ข. สาระการเรียนรู้
  - ค. มาตรฐานการเรียนรู้
  - ง. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดโครงสร้างสาระการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนไว้อย่างไร
  - ก. รายวิชาพื้นฐาน 8 วิชา และกิจกรรมเลือก 1 กิจกรรม
  - ข. กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - ค. กลุ่มประสบการณ์ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - ง. หลักสูตรสถานศึกษา 1 หลักสูตร และหลักสูตรท้องถิ่น 1 หลักสูตร

5. ข้อใดเป็นการจัดระดับช่วงชั้นที่ถูกต้องของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- จัดเป็น 3 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 4 ปี (ป.1-ม. 6)
  - จัดเป็น 4 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี (ป.1-ม. 6)
  - จัดเป็น 3 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี (ป.1-ม. 3)
  - จัดเป็น 2 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี (ป.1-ป. 6)
6. ข้อใดเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- ซื่อสัตย์สุจริต
  - มีจิตสาธารณะ
  - มีความสามารถในการสื่อสาร
  - มีชั่วโมงเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
7. มาตรฐาน ส ๑.๑ เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด
- ศิลปะ
  - คณิตศาสตร์
  - สุขศึกษาและพลศึกษา
  - สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
8. การนำเอาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ มาเขียนเรียงเรียงให้เป็นภาพรวมของเป้าหมายความรู้ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติได้เมื่อจบรายวิชานั้น ๆ มีความหมายตรงกับคำสำคัญในข้อใด
- คุณภาพผู้เรียน
  - หน่วยการเรียนรู้
  - คำอธิบายรายวิชา
  - แผนการจัดการเรียนรู้
9. เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดขึ้น เรียกว่าอะไร
- ตัวชี้วัด
  - คุณภาพผู้เรียน
  - มาตรฐานการเรียนรู้
  - คุณลักษณะอันพึงประสงค์

10. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
- จัดทำหน่วยการเรียนรู้
  - จัดทำคำอธิบายรายวิชา
  - จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
  - จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
11. ข้อใดเป็นกรอบเนื้อหาหลักของ ASEAN curriculum sourcebook
- การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น
  - แนวคิดและบุคคลที่สำคัญในอาเซียน
  - พหุวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน
  - กลไกในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่อาเซียน
12. ข้อใดกล่าวถึงช่องทางหรือแนวทางในการเรียนรู้ (Pathways) ได้ถูกต้องที่สุด
- เป็นแนวคิดหลักที่สะท้อนเป้าหมายของประชาคมอาเซียน
  - เป็นแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านกรอบเนื้อหาที่กำหนด
  - เป็นแนวทางที่ช่วยขับเคลื่อนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในประชาคมอาเซียน
  - เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนมีวิถีคิดและทักษะในการแก้ไขปัญหาขณะที่ทำกิจกรรม
13. องค์ประกอบข้อใดของหลักสูตรอาเซียนที่เชื่อมโยงสาระสำคัญกับความคิดและทักษะของผู้เรียน และแนะแนวการใช้วิถีคิดและทักษะการแก้ไขปัญหาขณะปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้
- กรอบเนื้อหา (Themes)
  - ช่องทางเพื่อการเรียนรู้ (Pathways)
  - คำถามเพื่อการเรียนรู้ (Essential questions)
  - ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN)
14. “การสำรวจ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเชื่อ การตระหนัก และเห็นคุณค่าในความแข็งแกร่งซึ่งมีอยู่ในความเหมือนของประชาชน” เป็นข้อความที่มีความหมายตรงกับเนื้อหาหลัก (Themes) ข้อใดในหลักสูตรอาเซียน
- ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน
  - การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น
  - การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน
  - การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย

15. คำถามสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook ข้อใด ที่ตรงกับคำถามที่เชื่อมโยงมาจาก “สื่อและแนวคิด”
- ด้วยเหตุใดชาติต่าง ๆ จึงเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน
  - เพราะเหตุใดความหลากหลายในกลุ่มจึงเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่ง
  - เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและเปลี่ยนโฉมวัฒนธรรมอย่างไร
  - ระบบนิเวศเกิดจากอะไร และองค์ประกอบในระบบนิเวศส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร
16. การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ ควรมึลักษณะอย่างไร
- ตั้งชื่อตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
  - ตั้งชื่อตามสถานการณ์ที่แวดล้อมตัวผู้เรียน
  - ตั้งชื่อให้น่าสนใจในลักษณะแก่นสาระหรือเรื่องหลัก (Theme)
  - ตั้งชื่อจากสื่อต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนในลักษณะแนวกว้างและแนวลึก
17. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบที่ต้องกำหนดในโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้
- หัวเรื่อง (Topic)
  - แก่นสาระ(Theme)
  - กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
  - ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้
18. ครูสุริย์กำหนดตัวชี้วัดจาก 2 ใน 5 ข้อ คือ “สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลาว่าง” และ “นำเสนอผลงานที่ปฏิบัติในเวลาว่าง” จากตัวชี้วัดนี้ ควรตั้งชื่อแก่นสาระ(Theme) อย่างไร
- การท่องเที่ยว
  - กิจกรรมยามว่าง
  - การซื้อขาย
  - บ้านของเรา
19. ข้อใดไม่ควรนำมาเป็นแนวทางการกำหนดแก่นสาระ (Theme)
- สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของนักเรียน
  - เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหรือเป้าหมาย
  - เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
  - เป็นนโยบายและจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

20. การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนรู้ชี้คสำคัญอย่างไร
- เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
  - เป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของผู้เรียน
  - เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระทุกเรื่องที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้
  - เป็นกิจกรรมที่สามารถนำพานักเรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นเป้าหมายได้
21. ข้อใดเรียงลำดับกิจกรรม 3 ประเภท ในหน่วยการเรียนรู้ได้ถูกต้องที่สุด
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน-กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้-กิจกรรมรวบยอด
  - กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้-กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน-กิจกรรมรวบยอด
  - กิจกรรมรวบยอด-กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้-กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้-กิจกรรมรวบยอด-กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
22. ถ้าต้องการศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ชัดเจนที่สุด ควรพิจารณาจากเรื่องใด
- ชิ้นงานหรือภาระงานที่ปฏิบัติ
  - การประเมินตนเองของผู้เรียน
  - ผลการทดสอบหลังการจัดกิจกรรม
  - การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน
23. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน
  - ผู้เรียนควรเป็นผู้เลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติ
  - เชื่อมโยงกับมาตรฐานและผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้
  - ช่วยสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และกระบวนการที่จำเป็นในการทำกิจกรรมรวบยอด
24. “มาตรฐานที่ชี้ให้เห็นผลที่ต้องการจากการปฏิบัติงานของผู้เรียน “ เป็นมาตรฐานประเภทใด
- มาตรฐานเนื้อหา (Content)
  - มาตรฐานกระบวนการ (Process)
  - มาตรฐานที่แสดงผลลัพธ์หรือผลกระทบ (Impact)
  - มาตรฐานที่แสดงกฎหรือรูปแบบ (Rule or Form)

25. คำกล่าวใดถูกต้องที่สุดในการพิจารณาว่าครูหรือผู้เรียนเป็นผู้เลือกงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ
- ผลงานที่มีคุณภาพควรมาจากการมีส่วนร่วมในการเลือกงานของครูและผู้เรียน
  - ผู้เรียนควรเป็นผู้เลือกงานที่ปฏิบัติทุกงาน เพราะเขาจะปฏิบัติงานได้ดีถ้าเป็นผู้เลือกเอง
  - ครูควรเป็นผู้กำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ เพราะสามารถเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนได้
  - ไม่ว่างานนั้นใครจะเป็นผู้เลือก ต้องแน่ใจว่าผลงานที่ปฏิบัติร่วมกันแล้วต้องวัดความก้าวหน้าของผู้เรียนไปสู่มาตรฐานได้
26. ข้อใดกล่าวถึง “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN)” ได้ถูกต้องที่สุด
- เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและสนับสนุนภารกิจของอาเซียน
  - เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ
  - เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและปฏิสัมพันธ์กับประชาชน
  - เป็นองค์กรทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
27. กรอบหรือกฎหมายที่เป็นกฎเกณฑ์สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนที่จะต้องถือเป็นพันธกรณีร่วมกันและต้องปฏิบัติตาม (Legal binding) หากฝ่าฝืนก็จะมีการลงโทษ มีชื่อเรียกเป็นสากลว่าอะไร
- กฎบัตรอาเซียน
  - กฎหมายอาเซียน
  - ธรรมนูญอาเซียน
  - ข้อตกลงอาเซียน
28. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ มีเป็นส่วนหนึ่งของเสาหลักใดที่กำหนดไว้ในประชาคมอาเซียน
- หลักสูตรอาเซียน (ASEAN curriculum sourcebook)
  - ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN economic community)
  - ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community)
  - ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN political-security community)

29. ข้อใดเป็นคำขวัญของอาเซียน

- ก. หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม
- ข. เสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคี และพลวัตของอาเซียน
- ค. เป็นความใฝ่ฝันของบรรดาผู้ก่อตั้งอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว
- ง. เป็นศูนย์รวมของชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มองออกไปข้างนอก อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติภาพ มั่นคง และเจริญรุ่งเรือง รวมตัวกันเป็นหุ้นส่วนของการพัฒนาอย่างมีพลวัต และเป็นประชาคมที่เอื้ออาทร

30. ข้อใดกล่าวถึง “คุณลักษณะด้านทักษะ/ กระบวนการของเยาวชนไทยในอาเซียน” ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้

- ก. มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน
- ข. เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน
- ค. มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น
- ง. เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

.....

แบบทดสอบหลังการอบรม (Posttest)

การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายกากบาท (X) หน้าข้อ ก , ข , ค หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดใน
กระดาษคำตอบ

1. ข้อใดกล่าวถึง “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN)” ได้ถูกต้องที่สุด
  - ก. เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและสนับสนุนภารกิจของอาเซียน
  - ข. เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ
  - ค. เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและปฏิสัมพันธ์กับประชาชน
  - ง. เป็นองค์กรทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. กรอบหรือกฎหมายที่เป็นกฎเกณฑ์สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนที่จะต้องถือเป็นพันธกรณีร่วมกันและต้องปฏิบัติตาม (Legal binding) หากฝ่าฝืนก็จะมีบทลงโทษ มีชื่อเรียกเป็นสากลว่าอะไร
  - ก. กฎบัตรอาเซียน
  - ข. กฎหมายอาเซียน
  - ค. ธรรมนูญอาเซียน
  - ง. ข้อตกลงอาเซียน
3. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ มีเป็นส่วนหนึ่งของเสาหลักใดที่กำหนดไว้ในประชาคมอาเซียน
  - ก. หลักสูตรอาเซียน (ASEAN curriculum sourcebook)
  - ข. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN economic community)
  - ค. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community)
  - ง. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN political-security community)

4. ข้อใดเป็นคำขวัญของอาเซียน
- หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม
  - เสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคี และพลวัตของอาเซียน
  - เป็นความใฝ่ฝันของบรรดาผู้ก่อตั้งอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว
  - เป็นศูนย์รวมของชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มองออกไปข้างนอก อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติภาพ มั่นคง และเจริญรุ่งเรือง รวมตัวกันเป็นหุ้นส่วนของ การพัฒนาอย่างมีพลวัต และเป็นประชาคมที่เอื้ออาทร
5. ข้อใดกล่าวถึง “คุณลักษณะด้านทักษะ/ กระบวนการของเยาวชนไทยในอาเซียน” ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้
- มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน
  - เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน
  - มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น
  - เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
6. หลักสูตรในข้อใดถือว่าเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศไทยในปัจจุบัน
- หลักสูตรสถานศึกษา
  - หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
  - หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
  - หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
7. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดเวลาจัดการศึกษาภาคบังคับไว้กี่ปี
- 9 ปี
  - 10 ปี
  - 11 ปี
  - 12 ปี

8. ข้อใดถือว่าเป็นเครื่องมือที่วัดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ตัวชี้วัด
  - สาระการเรียนรู้
  - มาตรฐานการเรียนรู้
  - จุดประสงค์การเรียนรู้
9. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดโครงสร้างสาระการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนไว้อย่างไร
- รายวิชาพื้นฐาน 8 วิชา และกิจกรรมเลือก 1 กิจกรรม
  - กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - กลุ่มประสบการณ์ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - หลักสูตรสถานศึกษา 1 หลักสูตร และหลักสูตรท้องถิ่น 1 หลักสูตร
10. ข้อใดเป็นการจัดระดับช่วงชั้นที่ถูกต้องของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- จัดเป็น 3 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 4 ปี (ป.1 – ม. 6)
  - จัดเป็น 4 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี (ป.1 – ม. 6)
  - จัดเป็น 3 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี (ป.1 – ม. 3)
  - จัดเป็น 2 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี (ป.1 – ป. 6)
11. ข้อใดเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- ข้อสัจสุจริต
  - มีจิตสาธารณะ
  - มีความสามารถในการสื่อสาร
  - มีชั่วโมงเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
12. มาตรฐาน ส ๑.๑ เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด
- ศิลปะ
  - คณิตศาสตร์
  - สุขศึกษาและพลศึกษา
  - สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

13. การนำเอาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ มาเขียนเรียบเรียงให้เป็นภาพรวมของเป้าหมายความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติได้เมื่อจบรายวิชานั้น ๆ มีความหมายตรงกับคำสำคัญในข้อใด
- จ. คุณภาพผู้เรียน
  - ฉ. หน่วยการเรียนรู้
  - ช. คำอธิบายรายวิชา
  - ซ. แผนการจัดการเรียนรู้
14. เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดขึ้น เรียกว่าอะไร
- จ. ตัวชี้วัด
  - ฉ. คุณภาพผู้เรียน
  - ช. มาตรฐานการเรียนรู้
  - ซ. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
15. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
- จ. จัดทำหน่วยการเรียนรู้
  - ฉ. จัดทำคำอธิบายรายวิชา
  - ช. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
  - ซ. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
16. ข้อใดเป็นกรอบเนื้อหาหลักของ ASEAN curriculum sourcebook
- จ. การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น
  - ฉ. แนวคิดและบุคคลที่สำคัญในอาเซียน
  - ช. พหุวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน
  - ซ. กลไกในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่อาเซียน
17. ข้อใดกล่าวถึงช่องทางหรือแนวทางในการเรียนรู้ (Pathways) ได้ถูกต้องที่สุด
- จ. เป็นแนวคิดหลักที่สะท้อนเป้าหมายของประชาคมอาเซียน
  - ฉ. เป็นแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านกรอบเนื้อหาที่กำหนด
  - ช. เป็นแนวทางที่ช่วยขับเคลื่อนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในประชาคมอาเซียน
  - ซ. เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนมีวิถีคิดและทักษะในการแก้ไขปัญหาขณะทำกิจกรรม

18. องค์ประกอบข้อใดของ ASEAN Curriculum Sourcebook ที่เชื่อมโยงสาระสำคัญกับความคิด และทักษะของผู้เรียน และแนะแนวการใช้วิธีคิดและทักษะการแก้ไขปัญหาขณะปฏิบัติ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้
- จ. กรอบเนื้อหา (Themes)
  - ฉ. ช่องทางเพื่อการเรียนรู้ (Pathways)
  - ช. คำถามเพื่อการเรียนรู้ (Essential questions)
  - ซ. ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN)
19. “การสำรวจ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเชื่อ การตระหนัก และเห็นคุณค่าในความแข็งแกร่งซึ่งมีอยู่ในความเหมือนของประชาชน” เป็นข้อความที่มีความหมายตรงกับเนื้อหาหลัก (Themes) ข้อใดใน ASEAN Curriculum Sourcebook
- จ. ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน
  - ฉ. การเชื่อมโยง โลกและท้องถิ่น
  - ช. การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน
  - ซ. การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย
20. คำถามสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook ข้อใด ที่ตรงกับคำถาม ที่เชื่อมโยงมาจาก “สื่อและแนวคิด”
- จ. ด้วยเหตุใดชาติต่าง ๆ จึงเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน
  - ฉ. เพราะเหตุใดความหลากหลายในกลุ่มจึงเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่ง
  - ช. เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและเปลี่ยนโฉมวัฒนธรรมอย่างไร
  - ซ. ระบบนิเวศเกิดจากอะไร และองค์ประกอบในระบบนิเวศส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร
21. การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ ควรมีลักษณะอย่างไร
- จ. ตั้งชื่อตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
  - ฉ. ตั้งชื่อตามสถานการณ์ที่แวดล้อมตัวผู้เรียน
  - ช. ตั้งชื่อที่น่าสนใจในลักษณะแก่นสาระหรือเรื่องหลัก (Theme)
  - ซ. ตั้งชื่อจากสื่อต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนในลักษณะแนวกว้างและแนวลึก

22. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบที่ต้องกำหนดในโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้
- หัวข้อเรื่อง (Topic)
  - แก่นสาระ(Theme)
  - กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
  - ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้
23. ครูสุริย์กำหนดตัวชี้วัดจาก 2 ใน 5 ข้อ คือ “สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลาว่าง” และ “นำเสนอผลงานที่ปฏิบัติในเวลาว่าง” จากตัวชี้วัดนี้ ควรตั้งชื่อแก่นสาระ(Theme) อย่างไร
- การท่องเที่ยว
  - กิจกรรมยามว่าง
  - การชื้อขาย
  - บ้านของเรา
24. ข้อใดไม่ควรนำมาเป็นแนวทางการกำหนดแก่นสาระ (Theme)
- สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของนักเรียน
  - เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหรือเป้าหมาย
  - เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
  - เป็นนโยบายและจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
25. การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนรู้ใดสำคัญอย่างไร
- เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
  - เป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของผู้เรียน
  - เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระทุกเรื่องที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้
  - เป็นกิจกรรมที่สามารถนำพานักเรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นเป้าหมายได้
26. ข้อใดเรียงลำดับกิจกรรม 3 ประเภท ในหน่วยการเรียนรู้ได้ถูกต้องที่สุด
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน – กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ – กิจกรรมรวบยอด
  - กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ – กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน – กิจกรรมรวบยอด
  - กิจกรรมรวบยอด – กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ – กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ – กิจกรรมรวบยอด – กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

27. ถ้าต้องการศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ชัดเจนที่สุด ควรพิจารณาจากเรื่องใด
- ชิ้นงานหรือภาระงานที่ปฏิบัติ
  - การประเมินตนเองของผู้เรียน
  - ผลการทดสอบหลังการจัดกิจกรรม
  - การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน
28. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน
  - ผู้เรียนควรเป็นผู้เลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติ
  - เชื่อมโยงกับมาตรฐานและผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้
  - ช่วยสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และกระบวนการที่จำเป็นในการทำกิจกรรมรวบยอด
29. “มาตรฐานที่ชี้ให้เห็นผลที่ต้องการจากการปฏิบัติงานของผู้เรียน” เป็นมาตรฐานประเภทใด
- มาตรฐานเนื้อหา (Content)
  - มาตรฐานกระบวนการ (Process)
  - มาตรฐานที่แสดงผลลัพธ์หรือผลกระทบ (Impact)
  - มาตรฐานที่แสดงกฎหรือรูปแบบ (Rule or Form)
30. คำกล่าวใดถูกต้องที่สุดในการพิจารณาว่าครูหรือผู้เรียนเป็นผู้เลือกงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ
- ผลงานที่มีคุณภาพควรมาจากการมีส่วนร่วมในการเลือกงานของครูและผู้เรียน
  - ผู้เรียนควรเป็นผู้เลือกงานที่ปฏิบัติทุกงาน เพราะเขาจะปฏิบัติงานได้ดีถ้าเป็นผู้เลือกเอง
  - ครูควรเป็นผู้กำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ เพราะสามารถเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนได้
  - ไม่ว่างานนั้นใครจะเป็นผู้เลือก ต้องแน่ใจว่าผลงานที่ปฏิบัติรวมกันแล้วต้องวัดความก้าวหน้าของผู้เรียนไปสู่มาตรฐานได้

.....

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม
การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

เฉลยแบบทดสอบก่อนการอบรม

ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย
1	ง	11	ก	21	ข
2	ก	12	ข	22	ก
3	ค	13	ค	23	ก
4	ข	14	ง	24	ค
5	ข	15	ค	25	ง
6	ค	16	ค	26	ง
7	ง	17	ค	27	ก
8	ค	18	ข	28	ค
9	ง	19	ง	29	ก
10	ง	20	ง	30	ค

เฉลยแบบทดสอบหลังการอบรม

ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย
1	ง	11	ค	21	ค
2	ก	12	ง	22	ค
3	ค	13	ค	23	ข
4	ก	14	ง	24	ง
5	ค	15	ข	25	ง
6	ง	16	ก	26	ข
7	ก	17	ข	27	ก
8	ค	18	ค	28	ก
9	ข	19	ง	29	ค
10	ข	20	ค	30	ง

แบบประเมินผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

แบบประเมินผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ .....

รายวิชา ..... ชั้น ..... เวลา ..... ชั่วโมง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติ

ระดับการปฏิบัติ 5 หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด 4 หมายถึง การปฏิบัติมาก
3 หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง 2 หมายถึง การปฏิบัติน้อย
1 หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ					
2. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม					
3. สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับกรอบเนื้อหา และแนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook					
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และคำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook					
5. สาระการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือ ความคิดรวบยอด และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook					
6. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้					
7. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่กำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้					
8. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียน ไปสู่การสร้างชิ้นงาน หรือ ภาระงานที่ระบุไว้					
9. มีการประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้					
10. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และคำถามสำคัญ					
11. ความเหมาะสมในการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม					
12. หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
รวม					
สรุปผล					

การแปลความหมายการประเมินผลความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ประเมินระดับการปฏิบัติโดยตัดสินตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 มีความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 มีความสามารถอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 มีความสามารถอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 -1.49 มีความสามารถอยู่ในระดับน้อยที่สุด

อภิธานศัพท์ : อภิธานศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

กรอบเนื้อหา (Themes) เป็นแนวคิดหลักที่สะท้อนเป้าหมายของประชาคมอาเซียน และสนับสนุนวัตถุประสงค์ของ ASEAN curriculum sourcebook ประกอบด้วย 5 เนื้อหาหลัก ซึ่งจะช่วยให้ครูเห็นประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ เข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN)
2. การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing identity and diversity)
3. การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting global and local)
4. การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม (Promoting equity and justice)
5. การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a sustainable future)

ช่องทาง หรือ แนวทางการเรียนรู้ (Pathways) เป็นกระบวนการหรือแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านเนื้อหาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 4 ช่องทางสำคัญ ได้แก่

1. คน (People)
2. สถานที่ (Places)
3. วัสดุ (Materials)
4. แนวคิด (Ideas)

คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ หรือคำถามเพื่อการเรียนรู้ (Essential questions) เป็นส่วนที่สำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คำถามเหล่านี้ช่วยขยายความแนวทางหลัก เชื่อมโยงสาระสำคัญกับความคิดและทัศนคติของผู้เรียน และแนะแนวการใช้วิธีคิดแบบวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะที่ทำกิจกรรม

แบบประเมินเจตคติต่อประชาคมอาเซียน

แบบวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในรายการวัดเจตคติต่อประชาคมอาเซียน และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- ระดับความคิดเห็น   5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. การเข้าเป็นสมาชิกของอาเซียน ถือว่าเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศ					
2. การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาคเอเชียอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการรวมตัวกันของประเทศในกลุ่มภาคพื้นเดียวกัน					
3. ประชาชนอาเซียนทุกคนมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎบัตรอาเซียน					
4. ประชาชนอาเซียนต้องเคารพในวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาที่แตกต่างของประชาชนอาเซียนที่มีมาจากหลากหลายเชื้อชาติและศาสนา					
5. ความผูกพันและความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนอาเซียน จะช่วยเพิ่มพูนสันติภาพ ความมั่นคง และความมั่งคั่งของภูมิภาค					
6. การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อเป็นรากฐานสำคัญที่จะเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศสมาชิกอาเซียน					
7. สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยผ่านหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน					
8. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับอาเซียน ถือเป็นความสำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาเยาวชนไทยให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ					
9. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศต่าง ๆ และองค์กรระหว่างประเทศ สามารถเริ่มได้จากระดับห้องเรียน และระดับสถานศึกษา					
10. การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการศึกษาระหว่างผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จะช่วยให้การพัฒนาเยาวชนอาเซียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ					
11. การกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของอาเซียน คนไทยจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ในชีวิตจริง					
12. ประชาชนอาเซียนควรภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิกของอาเซียน					

แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน และเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ
เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร

ตอนที่ 2 ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	องค์ประกอบของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ความสำคัญของหลักสูตร					
1.1	เหตุผลในการจัดทำหลักสูตร					
1.2	ความจำเป็นที่จะต้องมีหลักสูตร					
1.3	ตรงตามสภาพความเป็นจริงในสังคม					
2	หลักการของหลักสูตร					
2.1	มีความเป็นไปได้					
2.2	สามารถนำไปใช้จริง					
2.3	มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ					
3	จุดหมายของหลักสูตร					
3.1	มีความชัดเจน					
3.2	มีความครอบคลุม					
3.3	มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม					

ข้อ	องค์ประกอบของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	ระยะเวลา					
4.1	มีความเป็นไปได้					
4.2	มีความเหมาะสม					
5	โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา					
5.1	สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
5.2	ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติงาน					
5.3	การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
6	กิจกรรมฝึกอบรม					
6.1	มีความเป็นไปได้					
6.2	การเรียงลำดับขั้นตอนของกิจกรรม					
7.3	กิจกรรมนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์					
7	สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม					
7.1	ช่วยให้กิจกรรมบรรลุจุดประสงค์หลักสูตร					
7.2	เหมาะสมกับการนำไปใช้					
8	การประเมินผล					
8.1	ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน					
8.2	มีความเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม					
8.3	ตรวจสอบการบรรลุจุดหมายของหลักสูตร					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความสอดคล้องของหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1	ความสำคัญกับหลักการของหลักสูตร			
2	ความสำคัญกับจุดหมายของหลักสูตร			
3	หลักการกับจุดหมายของหลักสูตร			
4	หลักการกับกิจกรรมการฝึกอบรม			
5	หลักการกับการประเมินผล			
6	จุดหมายกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร			
7	จุดหมายกับกิจกรรมการฝึกอบรม			
8	จุดหมายกับการประเมินผล			
9	เนื้อหาสาระกับกิจกรรมการฝึกอบรม			
10	เนื้อหาสาระกับสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม			
11	เนื้อหาสาระกับการประเมินผล			
12	กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อและเครื่องมือที่ใช้			
13	กิจกรรมการฝึกอบรมกับการประเมินผล			
14	กิจกรรมการฝึกอบรมกับระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรม			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม

1. หลักสูตรฝึกอบรม

หน่วยที่ 1 ประชาคมอาเซียน

หน่วยที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หน่วยที่ 3 ASEAN Curriculum Sourcebook

หน่วยที่ 4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

2. แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 1 ชุด

3. แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม จำนวน 2 ฉบับ

4. แบบประเมินผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 1 ชุด

5. แบบประเมินเจตคติต่อประชาคมอาเซียน จำนวน 1 ชุด

หลักสูตรฝึกอบรม

การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

โดย

นางประภาศรี พิทอนวอน

หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

คณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยบูรพา

ปีการศึกษา 2558

ความสำคัญ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: Association of Southeast Asian Nation หรือ ASEAN กำหนดให้วันที่ 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2558 เป็นวันแรกที่ประชาชนของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนจะได้เป็นพลเมืองของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเป็นทางการ ถ้านับจากปัจจุบันแล้วก็เหลือระยะเวลาไม่นานนัก ในกรณีที่แต่ละประเทศต้องมีความพร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียนและนโยบายของรัฐบาลแต่ละประเทศ เพื่อนำพาประชาชนของตนเองให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนอย่างมีคุณภาพ

ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกโดยกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักได้เพิ่มการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสาธารณชนทุกภาคส่วนและทุกระดับชั้น ให้รู้และเข้าใจความเป็นประชาคมอาเซียน กระบวนการความร่วมมือและผลประโยชน์ของประชาชาติและประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งเชิญชวนให้เข้าสู่กระบวนการเตรียมความพร้อม ปรับตัว และปรับเปลี่ยนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยดำเนินการผ่านสื่อมวลชน สิ่งพิมพ์ การประชุมสัมมนา และอบรมผู้เกี่ยวข้อง รัฐบาลไทยได้ขับเคลื่อนโดยกำหนดนโยบายให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และแผนงบประมาณประจำปีและแผนระยะยาว ตามแนวทางในพิมพ์เขียวทั้งสามเสาหลัก เพื่อนำภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนของสังคมไทย สู่กระบวนการขับเคลื่อนในขณะเดียวกันคณะอนุกรรมการการศึกษาของรัฐสภาก็ได้ร่วมขับเคลื่อนเช่นเดียวกันทั้งภายในประเทศและระดับภูมิภาคเพื่อให้เกิดความเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม นับว่าทุกภาคส่วนได้ให้ความสำคัญและเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

การเตรียมความพร้อมในภาคการศึกษาในระยะต้น ๆ รัฐบาลมอบหมายให้รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบขับเคลื่อนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมเป็นหลัก โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกนนำ และมีองค์กรหลักทุกสังกัดร่วมกันขับเคลื่อน โดยได้กำหนดเป็นนโยบาย 3 ระยะ ตามความเคลื่อนไหวหรือความคืบหน้าของแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ดังนี้

ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2551-2553)-สร้างความรู้และความตระหนักเรื่องประชาคมอาเซียน

ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2554-2556)-ขยายขอบข่ายและเพิ่มความชัดเจนในการขับเคลื่อน

ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป)-เร่งขยายการดำเนินงานเชิงกว้างและเชิงลึก โดย

กำหนดเป็นนโยบาย “รวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา” ด้านการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษา ระดับภูมิภาค สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนบุคลากรในสังกัดเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามแนวทางของหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนดำเนินการให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และความพร้อมของท้องถิ่น การพัฒนาครูผู้สอนก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของประเทศและประชาคมอาเซียน เพราะครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดและมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่รับผิดชอบการพัฒนาครูผู้สอนของหน่วยงาน จึงได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม การนำหลักสูตรอาเซียน หรือ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปวางแผนการจัดการเรียนรู้และใช้จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2558 ต่อไป

หลักการ

หลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาสำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีหลักการดังนี้

1. เป็นหลักสูตรสำหรับพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจวิธีการนำหลักสูตรอาเซียนไปใช้ในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนในความรับผิดชอบให้มีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของ ASEAN curriculum sourcebook และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ
2. เป็นหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อการพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างเฉพาะทั้งด้านเนื้อหาสาระ เวลา และวิธีการจัดการเรียนรู้
4. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมนอกเวลาทำงานปกติ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดตามกระบวนการวิจัยเชิงทดลองของนิสิตระดับคุณวุฒิปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยบูรพา

จุดหมาย

หลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มุ่งพัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณภาพสำคัญ ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจวิธีการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
2. มีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

3. มีเจตคติที่ดีต่อประชาคมอาเซียน

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษาสำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 มีโครงสร้างของหลักสูตร 4 หน่วยการเรียนรู้ รวม 30 ชั่วโมง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยการเรียนรู้และระยะเวลาในการฝึกอบรม

หน่วยที่	เนื้อหา	ระยะเวลา
1	ประชาคมอาเซียน (ASEAN community)	5
2	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	6
3	ASEAN curriculum sourcebook	9
4	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	8
รวมทั้งสิ้น 4 หน่วยการเรียนรู้		28 ชั่วโมง

หมายเหตุ กิจกรรมการประเมินก่อนและหลังการฝึกอบรม ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

ขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตร

เนื้อหาสาระที่จำเป็นในการฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 แบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ รวม 28 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยที่ 1 ประชาคมอาเซียน

มุ่งให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยความเป็นมาของประชาคมอาเซียน วิสัยทัศน์อาเซียน สัญลักษณ์อาเซียน ธงอาเซียน กฎบัตรอาเซียน สมาชิกอาเซียนความสำคัญของอาเซียนกับประเทศไทย นโยบายที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน การขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน บทบาทของหน่วยงานทางการศึกษากับอาเซียน

หน่วยที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มุ่งให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย สมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน โครงสร้างของ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิเคราะห์หลักสูตร และการจัดทำคำอธิบาย รายวิชา

หน่วยที่ 3 ASEAN curriculum sourcebook

มุ่งให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความสำคัญและที่มาของหลักสูตร กรอบเนื้อหาหลัก (Theme) ของหลักสูตร ช่องทาง (Path way) หรือแนวทางเพื่อการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของ เนื้อหาหลักและแนวทางเพื่อการเรียนรู้ คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน ที่เสนอแนะ รายละเอียดเนื้อหาหลัก 5 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2) การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ และความหลากหลาย 3) การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น 4) การส่งเสริม ความเสมอภาคและความยุติธรรม 5) การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนและมั่นคง

หน่วยที่ 4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

มุ่งให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับ ASEAN curriculum sourcebook ประกอบด้วย ความสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้ องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการประเมินหน่วยการเรียนรู้

สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการอบรม

สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ใน สถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีดังนี้

1. คู่มือการอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้
2. แบบทดสอบก่อน และหลังการอบรม จำนวน 2 ฉบับ ฉบับละ 30 ข้อ
3. แบบประเมินเจตคติต่อประชาคมอาเซียน จำนวน 1 ฉบับ
4. อุปกรณ์ที่ใช้ในห้องอบรม ได้แก่ เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ เครื่องฉาย ทิวแสง และกระดานเคลื่อนที่
5. วัสดุที่ใช้ในการอบรม ได้แก่ กระดาษ เอ4 สีขาว กระดาษสร้างแบบ สีเมจิก เครื่องเขียนกระดาษ

กิจกรรมการอบรม

กิจกรรมที่ใช้ในการอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture)
2. การศึกษาเอกสารด้วยตนเอง (The self-learning)
3. การระดมสมอง (Brain storming)
4. การฝึกปฏิบัติ (Practicing)

การประเมินผล

การประเมินผลที่ใช้ในการอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีดังนี้

1. ประเมินความรู้โดยการทดสอบก่อนและหลังการอบรม
2. ประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
3. ประเมินเจตคติต่อประชาคมอาเซียน

ตารางการฝึกอบรม

การฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีกำหนดระยะเวลา 5 วัน จำนวน 30 ชั่วโมง รายละเอียดกิจกรรมการฝึกอบรมตามตารางที่ 2

ตารางการฝึกอบรม

กำหนดการอบรม	กิจกรรมการอบรม	เวลา
วันแรก ของการอบรม	<ul style="list-style-type: none"> - ลงทะเบียนการอบรม - ชี้แจงหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของการอบรม - ประเมินผลก่อนการอบรม (Pretest) 	30 นาที 30 นาที 1 ชั่วโมง
	<p>หน่วยที่ 1 ประชาคมอาเซียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฟังบรรยายเกี่ยวกับความสำคัญของประชาคมอาเซียน 2. ศึกษาใบความรู้ข้อมูลพื้นฐานของประชาคมอาเซียน 3. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม : อภิปรายกลุ่มย่อย แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1.1 ประชาคมอาเซียนกับประเทศไทย 3.1 ความสำคัญของประชาคมอาเซียนกับประเทศไทย 3.2 นโยบายเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน 3.3 การส่งเสริม สนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการเตรียมพลเมืองไทยสู่ประชาคมอาเซียน 4. ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล: แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1.2 เตรียมพร้อมสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน 4.1 ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 4.2 บทบาทของหน่วยงานทางการศึกษากับประชาคมอาเซียน 5. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม : อภิปรายกลุ่มย่อย แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1.3 การเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ 5.1 การเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ 5.2 การขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียน 6. นำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มต่อสมาชิกกลุ่มใหญ่ 7. สรุปองค์ความรู้และกิจกรรมที่ได้จากหน่วยที่ 1 	(5 ชั่วโมง) 30 นาที 30 นาที 1 ชั่วโมง 1 ชั่วโมง 1 ชั่วโมง 30 นาที 30 นาที

ตารางการฝึกอบรม (ต่อ)

กำหนดการอบรม	กิจกรรมการอบรม	เวลา
<p style="text-align: center;">วันที่สอง ของการอบรม</p>	หน่วยที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	(6 ชั่วโมง)
	1. ฟังบรรยายเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตร และการปรับปรุง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	45 นาที 45 นาที
	2. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	1.30 ชั่วโมง
	3. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม : อภิปรายกลุ่มย่อย 3.1 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของ หลักสูตร 3.2 การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลางและ สาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น	1 ชั่วโมง
	4. ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล 4.1 การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่ห้องเรียน 4.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ หลักสูตร 4.2 การจัดทำและจัดหาสื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนรู้	1 ชั่วโมง
	5. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม: อภิปรายกลุ่มย่อย 5.1 การวัดและประเมินผลระดับห้องเรียนและระดับ สถานศึกษา	30 นาที
	6. นำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มต่อสมาชิกกลุ่มใหญ่	30 นาที
	7. สรุปองค์ความรู้และกิจกรรมที่ได้จากหน่วยที่ 2	

ตารางการฝึกอบรม (ต่อ)

กำหนดการอบรม	กิจกรรมการอบรม	เวลา
<p style="text-align: center;">วันที่สาม ของการอบรม</p>	<p>หน่วยที่ 3 ASEAN curriculum sourcebook</p>	(9 ชั่วโมง)
	<p>1. ฟังบรรยายเกี่ยวกับความสำคัญและที่มาของ ASEAN curriculum sourcebook</p>	1 ชั่วโมง
	<p>2. ศึกษา ASEAN curriculum sourcebook</p>	1 ชั่วโมง
	<p>3. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม : อภิปรายกลุ่มย่อย</p>	2 ชั่วโมง
	<p>3.1 วิเคราะห์กรอบเนื้อหาหลัก (Theme) 3.2 วิเคราะห์ช่องทาง หรือแนวทางเพื่อการเรียนรู้ (Path way) 3.3 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาหลัก (Theme) และแนวทางเพื่อการเรียนรู้ (Path way)</p>	1.30 ชั่วโมง
<p>4. ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล</p>		
<p>4.1 การตั้งคำถามเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4.3 การวิเคราะห์คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ใน ASEAN curriculum sourcebook 4.4 การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะใน ASEAN curriculum sourcebook</p>		
<p>5. สรุปองค์ความรู้และกิจกรรมที่ได้จากหน่วยที่ 3 ในวันนี้</p>	30 นาที	

ตารางการฝึกอบรม (ต่อ)

กำหนดการอบรม	กิจกรรมการอบรม	เวลา
วันที่สี่ ของการอบรม	หน่วยที่ 3 ASEAN curriculum sourcebook 6. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม : อภิปรายกลุ่มย่อย 6.1 หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook 6.2 การนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา 7. นำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มต่อสมาชิกกลุ่มใหญ่ 8. สรุปองค์ความรู้และกิจกรรมที่ได้จากหน่วยที่ 3	(ต่อ) 1.30 ชั่วโมง 1 ชั่วโมง 30 นาที
	หน่วยที่ 4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 1. ฟังบรรยายประกอบ Power Point เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน 3. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม : อภิปรายกลุ่มย่อย 3.1 ศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 3.2 อภิปรายกลุ่มย่อย การจัดทำโครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้ และการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน 4. สรุปองค์ความรู้และกิจกรรมที่ได้จากหน่วยที่ 4 ในวันนี้	(8 ชั่วโมง) 1 ชั่วโมง 1.30 ชั่วโมง 30 นาที

ตารางการฝึกอบรม (ต่อ)

กำหนดการอบรม	กิจกรรมการอบรม	เวลา
วันที่ห้า ของการอบรม	หน่วยที่ 4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	(ต่อ)
	5. ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล โดยการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และ ASEAN curriculum sourcebook	2 ชั่วโมง
	6. ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่ม	2 ชั่วโมง
	6.1 การประเมินหน่วยการเรียนรู้	30 นาที
	6.2 การนำผลการประเมินผู้เรียนจากหน่วยการเรียนรู้ไปสู่การประเมินผลระดับสถานศึกษา	30 นาที
7. นำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มต่อสมาชิกกลุ่มใหญ่	30 นาที	
8. สรุปองค์ความรู้และกิจกรรมที่ได้จากหน่วยที่ 4		
	ประเมินผลหลังการอบรม (Posttest)	1 ชั่วโมง
	รวมระยะเวลาการอบรมตลอดหลักสูตร	30 ชั่วโมง

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN Curriculum Sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา
สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

โดย

นางประภาศรี พิทอนวอน
รหัสประจำตัวนิสิต 52810034

หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยบูรพา
ปีการศึกษา 2558

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ระยะเวลาจัดกิจกรรม 8 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

3. ผู้เข้าอบรมสามารถออกแบบและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ASEAN curriculum sourcebook

กิจกรรม

1. ฟังบรรยาย (Lecture)
2. ศึกษาเอกสารใบความรู้ด้วยตนเอง (The self-learning)
3. อภิปรายและระดมสมองร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม (Brain storming)
4. ฝึกปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมรายบุคคล (Practicing)

สื่อและเครื่องมือที่ใช้

1. เอกสารใบความรู้ เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และตัวอย่างการวิเคราะห์หลักสูตร

2. Power point เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน
3. ใบกิจกรรม

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัด ได้แก่ สังเกต และทดสอบ
2. เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบสังเกต และแบบทดสอบ
3. เกณฑ์การประเมินผล ได้แก่
  - 3.1 ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มด้วยความสนใจ
  - 3.2 ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคลด้วยความตั้งใจ
  - 3.3 คะแนนการทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

กิจกรรมที่ 1

ระยะเวลาจัดกิจกรรม 1.30 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อย และเลือกประธานพร้อมทั้งเลขานุการกลุ่ม
2. ศึกษาใบความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
3. สมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และความจำเป็นในการจัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ และการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
5. วิทยากรให้ข้อเสนอแนะรายกลุ่มย่อย หรือ รายบุคคลตามความจำเป็น
6. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความเหมาะสมของเวลาเท่าที่มีอยู่
7. ร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับหลักการและแนวปฏิบัติในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน

กิจกรรมที่ 2

ระยะเวลาจัดกิจกรรม 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

2. ผู้เข้าอบรมสามารถออกแบบและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ASEAN curriculum sourcebook

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันทบทวนใบความรู้หน่วยที่ 3 เรื่อง ASEAN curriculum sourcebook

2. สมาชิกแต่ละคนศึกษาตัวอย่างการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ ASEAN curriculum sourcebook ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

3. สมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการวิเคราะห์กรอบเนื้อหาหลัก (Themes) แนวทางหรือช่องทางเพื่อการเรียนรู้ (Pathways) รวมทั้งคำถามเพื่อการเรียนรู้ (Essential questions) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN CURRICULUM SOURCEBOOK

4. วิทยากรนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ASEAN curriculum sourcebook มาเป็นสื่อให้ผู้เข้าอบรมใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้ครบเท่าจำนวนคน

5. สมาชิกแต่ละคนเลือกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ASEAN curriculum sourcebook ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้นที่ตนเองเคยสอนหรือมีความถนัด

6. สมาชิกแต่ละคนเลือกออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คนละ 1 หน่วย โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ASEAN curriculum sourcebook ในกิจกรรมข้อที่ 5 มาเป็นแนวทางในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

7. วิทยากรให้ข้อเสนอแนะรายกลุ่มย่อย หรือ รายบุคคลตามความจำเป็น

กิจกรรมที่ 3

ระยะเวลาจัดกิจกรรม 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ผู้เข้าอบรมประเมินหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาใบความรู้เรื่องการประเมินหน่วยการเรียนรู้
2. วิทยากรให้ข้อเสนอแนะในการประเมินหน่วยการเรียนรู้
3. ผู้เข้าอบรมแต่ละคนประเมินหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น
4. ผู้เข้าอบรมนำเสนอผลงานภายในกลุ่มย่อย
5. สมาชิกกลุ่มใหญ่และวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญและการนำผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการประเมินผลระดับสถานศึกษา

ใบความรู้ที่ 1

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้

การวางแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญที่ครูผู้สอนควรปฏิบัติก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การวางแผนการสอน เปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะเป็นขั้นตอนแรกที่ครูผู้สอนควรตระหนักว่าจะสอนใครจะสอนเมื่อไร จะสอนเนื้อหาอะไร จะสอนอย่างไร และจะมีวิธีวัดผลอย่างไร

การที่ครูจะสอนอะไรนั้น มิได้หมายความว่าครูสอนตามหนังสือ หรือคิดจะสอนอะไรก็ได้ที่ครูต้องการจะสอน แต่การสอนอะไรในที่นี่ หมายถึงสิ่งที่นักเรียนมีความประสงค์ต้องการที่จะเรียน ต้องการที่จะรู้ด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้นการวางแผนการสอนของครูโดยการกำหนดเนื้อหาสาระที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน จะช่วยให้บทเรียนมีความหมาย มีประโยชน์น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับหลักสูตรการดำเนินการตามหลักสูตร ประมวลการสอน จิตวิทยาการสอน บริบทของท้องถิ่น ภูมิหลังของนักเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 เน้นให้ครูผู้สอนมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ หรือสมัยก่อนเรียนว่าประมวลการสอน การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการหลังจากศึกษาคำอธิบายรายวิชา โดยการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน แล้วกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งทั่วไปนิยมกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนจากสื่อต่าง ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก โดยตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีลักษณะเป็นแก่นสาระหรือเรื่องหลัก (Theme) ทั้งนี้ ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

องค์ประกอบของแผนการสอนโดยทั่วไปกำหนดไว้จำนวน 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สาระสำคัญ เป็นบทสรุปของเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนจดจำไว้ เพื่อนำไปใช้ภายหลังจากจบบทเรียนนั้นแล้ว บางครั้งอาจเรียกว่า ประเด็นสำคัญแก่นของเรื่อง หัวใจของเรื่อง ตะกอนความรู้ หลักวิชา มโนทัศน์พื้นฐาน หรือความคิดรวบยอด (Main point, Main idea, Basic concept)

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดประสงค์ปลายทาง เป็นพฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังหลังการสอน เช่น ฟัง-ฟังอะไร-ทำอะไรได้

3. จุดประสงค์นำทาง เป็นจุดประสงค์ย่อยหรือจุดประสงค์นำ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนถึงปลายทาง เปรียบเสมือนบันไดที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทาง

4. เนื้อหาสาระ เป็นเนื้อหาที่กำหนดขึ้น และต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ปลายทางที่จะใช้ในแผนการสอนแต่ละครั้ง

5. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกระบวนการเรียนการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยเริ่มจากกิจกรรมเตรียมความพร้อมหรือนำเข้าสู่บทเรียน การแจ้งจุดประสงค์หรือทบทวนความรู้เดิม (ถ้ามี) กระบวนการเรียนรู้ของศาสตร์หรือธรรมชาติวิชานั้น ๆ การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลระหว่างปฏิบัติในแต่ละจุดประสงค์นำทางจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และครูผู้สอนสามารถตรวจสอบผลการสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

6. สื่อการเรียนการสอน เป็นการระบุสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในแผนการสอนนั้น เช่น บัตรคำศัพท์ ภาพ ของจริง ใบความรู้ (Handout) ใบงาน (Worksheet) ทั้งนี้ สื่อแต่ละชนิดควรระบุรายละเอียดให้ชัดเจน

7. การวัดและประเมินผล เป็นการบอกวิธีวัดผลและประเมินผลว่าใช้วิธีใด เช่น จากการปฏิบัติจากใบงาน จากการตอบคำถาม แบบประเมินผลการพูด เป็นต้น

8. กิจกรรมเสนอแนะ เป็นส่วนที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในเวลาปกติ เช่น แบบฝึกหัดเพิ่มเติม หรืองานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติเพิ่มเติม อาจเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มก็ได้ โดยเน้นทักษะที่มีความเกี่ยวข้องกับทักษะที่นักเรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

โครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้

โครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้ จะมีองค์ประกอบคล้ายกับแผนการจัดการเรียนรู้ แต่จะมีลักษณะเป็นภาพรวมของการจัดกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ซึ่งจะต้องนำไปจัดการเรียนการสอนหลายครั้งจึงจะบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้ องค์ประกอบที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้มีดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องระบุมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในหน่วยการเรียนรู้ นั้น โดยอาจจะเขียนมาตรฐานการเรียนรู้เป็นตัวย่อได้ ส่วนตัวชี้วัดควรเขียนรายละเอียดให้ครบ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ต้องระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่แตกย่อยมาจากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งนี้ ควรเป็นลักษณะจุดประสงค์ปลายทาง เพื่อสะดวกต่อครูผู้สอนในการกำหนดจุดประสงค์นำทาง (เชิงพฤติกรรม) ในแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงต่อไป

3. สารการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ระบุกลุ่มสารการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์หรือสามารถบูรณาการกับกลุ่มสารการเรียนรู้ภายในหน่วยการเรียนรู้นั้น
4. เนื้อหาสาระ ระบุขอบข่ายเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา และที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอาเซียน
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ระบุชื่อสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ควรนำมาใช้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนได้มีการเตรียมพร้อมที่จะกำหนดสื่อฯ ในแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงต่อไป
6. กิจกรรมการเรียนรู้ ระบุกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยอาจจะกำหนดเป็นวิธีสอน กระบวนการ หรือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปออกแบบให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมรายชั่วโมง
7. การวัดผลประเมินผล ระบุวิธีการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งนี้ ควรครอบคลุมทุกทักษะ คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูผู้สอนสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เนื้อหาหลักและแนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตรอาเซียน ได้ตามขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ต่อไปนี้ ลำดับขั้นตอนนี้อาจปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และความต้องการของท่าน

ขั้นที่ 1 กำหนดแก่นสาระ (Theme) หรือหัวเรื่อง (Topic) ของหน่วยการเรียนรู้

การกำหนดแก่นสาระหรือหัวเรื่องของหน่วยการเรียนรู้ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- เป็นเรื่องน่าสนใจ เป็นประเด็นปัญหา หรือเป็นข้อคำถามที่สำคัญ
- เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของนักเรียน
- เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความสนใจของนักเรียน

ขั้นที่ 2 พิจารณาเลือกมาตรฐานการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้หนึ่งอาจสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้หลายข้อในเวลาเดียวกัน ผู้สอนควรพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ที่สำคัญพอเหมาะที่จะประเมินในหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น ทั้งนี้ ควรพิจารณาเลือกให้เกิดความสมดุลทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ด้านเนื้อหา (Content)

กระบวนการ (Process) หรือรูปแบบ (Rule or form) ตัวอย่างมาตรฐานการเรียนรู้ 4 แบบ มีดังนี้

1. มาตรฐานด้านผลลัพธ์ (Impact) เป็นมาตรฐานที่ชี้ให้เห็นผลที่ต้องการจากการปฏิบัติงานของผู้เรียน เช่น กำหนดให้นักเรียนกล่าวสุนทรพจน์เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้ฟัง

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) เป็นมาตรฐานที่สะท้อนเทคนิค วิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดให้นักเรียนเขียนสื่อสารได้อย่างสละสลวย สัมพันธ์กันมาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) เป็นมาตรฐานที่สะท้อนเทคนิค วิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดให้นักเรียนเขียนสื่อสารได้อย่างสละสลวยสัมพันธ์กัน

3. มาตรฐานด้านเนื้อหา (Content) เป็นมาตรฐานที่เน้นเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด แนวความคิดและข้อมูลต่าง ๆ เช่น นักเรียนรู้คุณสมบัติของสสาร มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย และความต้องการของตลาด เป็นต้น

4. มาตรฐานที่แสดงกฎหรือรูปแบบ (Rule or form) เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับสูตร กฎเกณฑ์ ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะ ปริมาตร ปริมาณ อัตราส่วน เช่น นักเรียนสร้างกราฟซึ่งมีข้อมูลกำกับและใช้สีได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 3 พิจารณาเลือกตัวชี้วัด เนื้อหาหลัก และแนวทางการเรียนรู้

พิจารณาเลือกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสิ่งที่จะสอนในหน่วยการเรียนรู้ นั้น เพื่อให้หน่วยการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน

ขั้นที่ 4 ระดมความคิดและทรัพยากร

ขั้นตอนนี้เป็นการระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในหน่วยการเรียนรู้ ความพร้อมของทรัพยากร ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในการระดมความคิดครูผู้สอนอาจใช้ข้อมูลจากประสบการณ์ของตนเอง คู่มือครู แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในท้องถิ่น ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาจากหัวข้อเรื่องของหน่วยการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้แล้ว ควรมีการระดมความคิดในการกำหนดทรัพยากรหรือสื่อที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน ไปสู่มาตรฐาน เป้าหมายนั้น

ขั้นที่ 5 ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะและมีพัฒนาการด้านจิตใจ สิ่งที่สำคัญ กิจกรรมนั้น ๆ ต้องสามารถนำไปให้ผู้เรียน ไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง ตลอดจนเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาได้ กิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ (Introductory activities) เป็นกิจกรรมเริ่มต้น ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะดำเนินต่อไปในหน่วยการเรียนรู้

2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Enabling activities) เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนก้าวไปสู่เป้าหมาย ตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด กิจกรรมนี้ช่วยให้แสดงออกทั้งด้านความรู้ ทักษะและพัฒนาการด้านจิตใจ

3. กิจกรรมรวบยอด (Criminating activities) เป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และพัฒนาการถึงเป้าหมาย ตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 กำหนดชิ้นงานและภาระงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Product and Performance)

ชิ้นงาน (Product) และการปฏิบัติงาน (Performance) ของผู้เรียนเป็นผลงานที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ และเป็นร่องรอยหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ซึ่งครูผู้สอนสามารถเลือกชิ้นงานให้ผู้เรียนปฏิบัติจากแนวทางดังนี้

1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น โดยดูว่าในมาตรฐานหรือผลการเรียนรู้ได้ระบุชิ้นงานที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะหรือไม่ เช่น การสำรวจ การสังเกต การพูด

2. พิจารณาบทบาทกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ เพื่อเป็นการบทบาทว่ากิจกรรมที่กำหนดไว้นั้นมีชิ้นงานหรือการปฏิบัติงานใดที่จะพัฒนาผู้เรียนไปถึงมาตรฐานหรือเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ต้องการ

3. พิจารณาเลือกงานที่เหมาะสมให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยชิ้นงานนั้นควรพัฒนาผู้เรียนไปถึงมาตรฐานและตัวชี้วัด และตรวจสอบว่าชิ้นงานเหล่านั้นว่าสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ หรือควรจะมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องสัมพันธ์กับชิ้นงานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ

4. คำเนิ่งถึงการพัฒนาสติปัญญาในทุกด้าน (Multiple intelligences) และวิธีการเรียน (Learning styles) ควรพิจารณาว่าชิ้นงานหรือภาระงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ สามารถพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน ถึงแม้ว่าจะไม่ครบทุกด้านแต่เมื่อรวบรวมชิ้นงานหรือภาระงานตลอดทั้งหน่วยการเรียนรู้แล้ว สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกด้าน โดยเฉพาะชิ้นงานหรือภาระงานนั้นควรสอดคล้องกับวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5. ทบทวนหน่วยการเรียนรู้ในภาพรวมทั้งหมดยกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ในหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันโดยตลอดหรือไม่ นำไปสู่

การปฏิบัติจริงหรือไม่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมายเพียงพอหรือไม่ สนอง
ความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ ชิ้นงานหรือภาระงานนั้นแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการหรือไม่

ประเด็นการเลือกงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ มีดังนี้

1. ครูเป็นผู้เลือกหรือนักเรียนเป็นผู้เลือก สิ่งที่สำคัญต้องแน่ใจว่าชิ้นงานหรือภาระงาน
ที่ปฏิบัติทุกอย่างรวมกันต้องวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน ไปสู่มาตรฐานตัวชี้วัด และเป้าหมายที่ตั้งไว้
และควรตระหนักไว้เสมอว่านักเรียนจะปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพกว่า หากเขาสามารถเลือกหรือ
ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับชิ้นงานนั้น

2. งานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม ในหน่วยการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติงาน
ทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม เพราะประสบการณ์จากการทำงานทั้งสองแบบเป็นสิ่งจำเป็น
ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงเวลา ทรัพยากร ลักษณะกิจกรรม และปัจจัยอื่น ๆ ด้วย

3. แหล่งทรัพยากร/แหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องแน่ใจว่าผู้เรียนทุกคนเข้าถึงแหล่ง
ทรัพยากร แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้ ที่จำเป็นในการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เพราะหาก
ครูผู้สอนคาดหวังให้ผู้เรียนพัฒนาให้ถึงมาตรฐานและผลการเรียนรู้ ผู้เรียนทุกคนก็ควรได้รับ
โอกาสเท่ากัน

ตัวอย่างโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

รายวิชา ภาษาอังกฤษ 6

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนเวลา 80 ชั่วโมง

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง	จำนวนเวลา
Theme: English Around Me Unit 1 Topic : My Self Sub-topics - Party - Like and Dislike - Hobby - Daily life - Illness - Personal Information	- สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม - วิทยาศาสตร์ - ศิลปะ - สุขศึกษาและพลศึกษา - การงานอาชีพและเทคโนโลยี	15 ชั่วโมง
Unit 2 Topic : My Family Sub-topics - Family Tree - Personality - Occupations - Characteristic	- สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม - สุขศึกษาและพลศึกษา - การงานอาชีพและเทคโนโลยี	15 ชั่วโมง
Unit 3 Topic : My Pets Sub-topics - Take Care - Birds - Nature - Fish - Kinds - Reptiles - Domestic Pets	- การงานอาชีพและเทคโนโลยี - วิทยาศาสตร์	15 ชั่วโมง
Unit 4 Topic : My School Sub-topics - Rooms - Location - Subjects - Community - Activities - School Personal	- สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม - วิทยาศาสตร์ - การงานอาชีพและเทคโนโลยี	20 ชั่วโมง

ตัวอย่างโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ (ต่อ)

รายวิชา ภาษาอังกฤษ 6

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนเวลา 80 ชั่วโมง

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง	จำนวนเวลา
Unit 5 Topic : My Health Sub-topics - Nutrition - Vegetables - Favorite Dish - Drinks - Dessert - Sports & Games - Fruits	- สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม - วิทยาศาสตร์ - การงานอาชีพและเทคโนโลยี - สุขศึกษาและพลศึกษา	15 ชั่วโมง

องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

เพื่อให้การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook จึงควรมีองค์ประกอบที่สำคัญต่อไปนี้

องค์ประกอบสำคัญ	รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ
1. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมาย ที่เกี่ยวข้อง	ระบุมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น โดยอาจจะเขียนมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นตัวย่อได้ ส่วนตัวชี้วัดและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องควรเขียน รายละเอียดให้ครบ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้	ระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่แตกย่อยมาจากตัวชี้วัดและ เป้าหมาย และเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งนี้ ควรเป็นลักษณะจุดประสงค์ปลายทาง เพื่อสะดวกต่อ ครูผู้สอนในการกำหนดจุดประสงค์นำทาง (เชิงพฤติกรรม) ในแผนการจัดการเรียนรู้ รายชั่วโมงต่อไป
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้อง	ระบุกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์หรือสามารถบูรณาการ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภายในหน่วยการเรียนรู้ นั้น
4. เนื้อหาสาระ	ระบุขอบข่ายเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งเนื้อหา ของหลักสูตรสถานศึกษา และที่เกี่ยวข้องกับ ASEAN curriculum sourcebook
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้	ระบุชื่อสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ควรนำมาใช้ใน หน่วยการเรียนรู้ นั้น เพื่อช่วยให้ครูผู้สอน ได้มีการเตรียมพร้อม ที่จะกำหนดสื่อ ฯ ในแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงต่อไป
6. กิจกรรมการเรียนรู้	ระบุกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ โดยอาจจะกำหนดเป็นวิธีสอน กระบวนการ หรือ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน นำไปออกแบบให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมรายชั่วโมง
7. การวัดผลประเมินผล	ระบุวิธีการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อที่กำหนด ไว้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ทั้งนี้ ควรครอบคลุมทุกทักษะ คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และกระบวนการเรียนรู้ (KAP)

ตัวอย่างรูปแบบหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

รายวิชา .....ระดับชั้น .....

เรื่อง ..... จำนวน ..... ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

.....
 .....

2. สาระหลัก (Themes) และช่องทางการเรียนรู้ (Pathways) ของ ASEAN curriculum sourcebook

.....
 .....

3. คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้

.....
 .....

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

.....
 .....

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

.....

แบบประเมินผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ .....

รายวิชา ..... ชั้น ..... เวลา ..... ชั่วโมง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติ

ระดับการปฏิบัติ 5 หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด 4 หมายถึง การปฏิบัติมาก
3 หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง 2 หมายถึง การปฏิบัติน้อย
1 หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ					
2. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม					
3. สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับกรอบเนื้อหา และแนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook					
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด และคำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook					
5. สาระการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวชี้วัด สาระสำคัญ หรือ ความคิดรวบยอด และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook					
6. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และกรอบเนื้อหา แนวทางการเรียนรู้ คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้					
7. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่กำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้					
8. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียน ไปสู่การสร้างชิ้นงาน หรือ ภาระงานที่ระบุไว้					
9. มีการประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้					
10. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และคำถามสำคัญ					
11. ความเหมาะสมในการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม					
12. หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
รวม					
สรุปผล					

การแปลความหมายการประเมินผลความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ประเมินระดับการปฏิบัติโดยตัดสินตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00	มีความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49	มีความสามารถอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49	มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	มีความสามารถอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49	มีความสามารถอยู่ในระดับน้อยที่สุด

อภิธานศัพท์ : อภิธานศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับ ASEAN curriculum sourcebook

กรอบเนื้อหา (Themes) เป็นแนวคิดหลักที่สะท้อนเป้าหมายของประชาคมอาเซียน และสนับสนุนวัตถุประสงค์ของ ASEAN curriculum sourcebook ประกอบด้วย 5 เนื้อหาหลัก ซึ่งจะช่วยให้ครูเห็นประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ เข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN)
2. การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing identity and diversity)
3. การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting global and local)
4. การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม (Promoting equity and justice)
5. การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a sustainable future)

ช่องทาง หรือ แนวทางการเรียนรู้ (Pathways) เป็นกระบวนการหรือแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านเนื้อหาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 4 ช่องทางสำคัญ ได้แก่

1. คน (People)
2. สถานที่ (Places)
3. วัสดุ (Materials)
4. แนวคิด (Ideas)

คำถามสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ หรือคำถามเพื่อการเรียนรู้ (Essential questions) เป็นส่วนที่สำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คำถามเหล่านี้ช่วยขยายความแนวทางหลัก เชื่อมโยงสาระสำคัญกับความคิดและทัศนคติของผู้เรียน และแนะแนวการใช้วิธีคิดแบบวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะที่ทำกิจกรรม

ใบความรู้ที่ 2

ตัวอย่างการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ

ASEAN curriculum sourcebook ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

มาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด ในหลักสูตรแกนกลาง	ผลการเรียนรู้ของ ASEAN curriculum sourcebook	สาระสำคัญ เกี่ยวข้องกับอาเซียน
<p>มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตน เป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรง รักษาพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>ตัวชี้วัด ป.4/ 3 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญ ทางศาสนาตามที่ กำหนดได้ถูกต้อง</p>	<p>การเฉลิมฉลองและพิธีกรรม นำพาผู้คนมารวมตัวกัน</p>	<p>การปฏิบัติตนตามประเพณี พิธีกรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา และ ประเพณีต่าง ๆ ในอาเซียน</p>
<p>มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตน ตามหน้าที่ของการเป็นพลเมือง ดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรง รักษาประเพณีและวัฒนธรรม ไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ในสังคมไทยและสังคมโลก อย่างสันติสุข</p> <p>ตัวชี้วัด ป.4/ 1 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตยในฐานะสมาชิก ที่ดีของชุมชน</p>	<p>ประชาชนเป็นได้ทั้งพลเมือง ของชุมชน ประเทศ และ ท้องถิ่น</p>	<p>ทักษะพลเมือง การปฏิบัติตน เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ สมาชิกอาเซียน</p>